

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра германської філології

«Допущена до захисту»

В.о. завідувача кафедри

Тетяна МИРОНЕНКО

«28» листопада 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

на тему:

**«Методика створення професійно-орієнтованих електронних курсів з
англійської мови»**

Виконала: студентка 6731мз групи

Кульбацька Вікторія

(підпис)

Керівник роботи:

к.п.н., доцент

Тетяна МИРОНЕНКО

Миколаїв - 2025 р.

Філологічний факультету

Кафедра германської філології

Спеціальність 014 Середня освіта(Мова та зарубіжна література
(англійська)), спеціалізація 014.021 Англійська мова та зарубіжна
література

Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

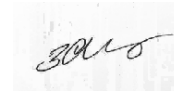
Освітня програма АНГЛІЙСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Світлана ЗАСКАЛІСТА

«28» листопада 2025р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
студентці Кульбацькій Вікторії Миколаївні
(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Методика створення професійно-орієнтованих
електронних курсів з англійської мови»

Керівник роботи: Мироненко Тетяна Платонівна

Затверджені наказом ректора № 1183-УЧ від 08.10.2025

2. Термін подання роботи: 10.11.2025 р.

3. Вихідні дані по роботі: аналіз сучасних підходів до створення
електронних курсів; вимоги до професійно-орієнтованого навчання

4. Перелік питань, що підлягають розробці (найменування розділів)

1.

2.

5. Перелік презентаційних матеріалів: презентаційний файл.

6. Консультанти розділів роботи: немає

7. Дата видачі завдання 15.09.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір і теми випускної кваліфікаційної роботи, укладання бібліографії за обраною темою; опрацювання науково і навчальної літератури за обраною темою	до 1.10.2024 р.	Виконано
2.	Укладання плану-проспекту роботи.	до 5.10.2024 р.	Виконано
3.	Збирання, аналіз, систематизація фактичного матеріалу до досліджуваної теми	до 31.10.2024 р.	Виконано
4.	Написання тексту «Вступу»	до 10.11.2024 р.	Виконано
5.	Написання тексту 1 розділу	до 30.11.2024 р.	Виконано
6.	Написання тексту 2 розділу	до 28.02.2025 р.	Виконано
7.	Написання тексту загальних «Висновків»	до 31.03.2025 р.	Виконано
8.	Подання чернетки повного тексту роботи керівникові. Доопрацювання тексту роботи згідно з зауваженнями керівника	до 20.04.2025 р.	Виконано
9.	Попередній захист випускної кваліфікаційної роботи	10.10.2025 р.	Виконано

10.	Доопрацювання повного тексту, подання оформленої за чинними вимогами випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі прикладної лінгвістики	20.10.2025 р.	Виконано
11.	Отримання відгуку керівника	03.11.2025 р.	Виконано
12.	Отримання рецензії	03.11.2025 р.	Виконано
13.	Подання повного пакету документів, що супроводжують дипломну роботу	10.11.2025 р.	Виконано
14.	Отримання допуску випускної кваліфікаційної роботи до захисту	28.11.2025 р.	Виконано

Студент

(підпис)

Кульбацька Вікторія Миколаївна

(ПІБ)

Керівник роботи

(підпис)

Мироненко Тетяна Платонівна

(ПІБ)

Анотація.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню використання мобільних подкастів та відео-кастів як ефективного засобу розвитку вмінь аудіювання та говоріння старшокласників у процесі навчання англійської мови. У роботі висвітлено психолого-педагогічні та методичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності, проаналізовано дидактичні можливості цифрових медіа та окреслено їх функції в структурі сучасного уроку. Представлено систематизовану модель інтеграції подкастів у навчальний процес, що включає етапи підготовки, сприйняття та продуктивної діяльності учнів. Практична частина містить опис реалізації методики під час виробничої педагогічної практики, результати педагогічного спостереження, динаміку сформованості мовленнєвих умінь та аналіз ефективності запропонованих завдань. Проведене дослідження підтвердило позитивний вплив мобільних подкастів і відео-кастів на якість аудіювання, розвиток усного мовлення та підвищення навчальної мотивації старшокласників.

Ключові слова:

мобільні подкасти, відео-касти, аудіювання, говоріння, іншомовна комунікативна компетентність, цифрові технології, старшокласники

Abstract. The qualification paper is devoted to the study of mobile podcasts and video casts as an effective tool for developing senior students' listening and speaking skills in the process of learning English. The research highlights the psychological, pedagogical and methodological foundations of forming foreign language communicative competence, analyzes the didactic potential of digital media, and outlines their functions within the structure of a modern lesson. A structured model for integrating podcasts into the educational process is presented, including preparatory, receptive and productive stages of student activity. The practical part describes the implementation of the methodology during pedagogical practice, presents the results of classroom observation, the dynamics of students' listening and speaking skills, and evaluates the effectiveness of the developed tasks. The study confirms the positive impact of mobile podcasts and video casts on listening comprehension, oral production, and overall learning motivation among senior students.

Key words:

mobile podcasts, video casts, listening, speaking, foreign language communicative competence, digital technologies, senior students.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова**

Філологічний факультет

Кафедра германської філології

«Допущений до захисту»

В.о. завідувача кафедри

_____Мироненко Т.П.

«___» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
на тему: «Методика створення
професійно-орієнтованих електронних курсів
з англійської мови»**

Виконала: студентка 6731мз групи

Кульбацька Вікторія Миколаївна

(підпис)

Керівник роботи:

к.пед.наук, доцент кафедри германської філології

_____Мироненко Т.П.

(підпис)

Миколаїв – 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....		6
1.1.	Поняття та особливості електронного навчання (e-learning)	
1.2.	Платформа Moodle як засіб організації навчального процесу	
1.3.	Загальні дидактичні принципи проєктування електронних курсів	
1.4.	Принципи цифрової дидактики і методичні підходи до дизайну та конструювання електронних курсів Висновки до першого розділу	
РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....		50
2.1.	Цілі та завдання проєктування електронного курсу «Лексикологія англійської мови»	
2.2.	Організаційно-інформаційний блок електронного курсу	
2.3.	Комунікативний блок електронного курсу (система інтерактивного викладання)	
2.4.	Блок електронного курсу «Інструменти зворотного зв'язку»	
2.5.	Контрольний блок електронного курсу Висновки до другого розділу	
ВИСНОВКИ		10
И		1
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		11
		0
ДОДАТКИ		11
		9
SUMMARY		13
		9

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Необхідність застосування систем дистанційного навчання у закладах вищої освіти пов'язана з поступовою неухильною зміною освітніх стандартів, які передбачають обов'язкове використання електронних ресурсів як в аудиторній, так і позааудиторній роботі студентів.

Особлива увага звертається при цьому останніми роками на забезпечення освітніх програм можливостями дистанційного чи змішаного навчання (blended learning). Переваги такого виду навчання важко переоцінити. По-перше, воно дає можливість навчатися дистанційно. По-друге, мережеве навчання дозволяє забезпечувати самостійну та позааудиторну роботу студентів та її контроль. По-третє, створення електронного курсу дозволяє накопичувати та зберігати всю необхідну для навчання інформацію, доопрацьовувати та постійно актуалізувати курс, оновлювати його у зв'язку з вимогами, адаптувати курс до різних груп.

Введення цього типу навчання застосовується з метою: підвищення якості освіти, розширення доступу до сучасних освітніх технологій та засобів навчання; надання студентам можливості вибору різних профілів підготовки та спеціалізацій; поглибленого вивчення навчальних курсів, предметів, дисциплін, модулів; більш ефективного використання наявних освітніх ресурсів.

Електронні платформи, що надають можливість створювати електронні курси і працювати зі студентами онлайн, за рахунок простого інструментарію та зручності в його освоєнні дозволяють у досить швидкі терміни забезпечити дистанційну роботу та безперервність навчального процесу.

При цьому постають питання методики створення професійно-орієнтованих електронних курсів, а саме з англійської мови.

Слід зазначити, що у вітчизняній науці дуже мало експериментальних досліджень, присвячених безпосередньо проблемам методики створення електронних курсів з англійської мови. Більша їх частина пов'язана з технічним та програмним забезпеченням мультимедіа в освіті. Використання системи організації навчання Moodle у навчальному процесі було розглянуто багатьма авторами: К. Бугайчук, С. Головка, А. Долина, А. Заблоцкий, С. Лук'яненко, Н. Малінін та інші.

Тому у кваліфікаційній роботі використано результати численних зарубіжних педагогічних експериментів у галузі когнітивного сприйняття електронних освітніх ресурсів та когнітивного дизайну мультимедіа B. Barman, M. Cantabella, N. Cavus, D. Clark, R. Mayer, R. Moreno, N. Morris, S. Mousavi, E. Pellegrino, K. Shard, S. Farrelly та інші.

Отже, розробка методики створення професійно-орієнтованих електронних курсів з англійської мови досі залишається актуальною науковою та прикладною проблемою.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження методики створення професійно-орієнтованих електронних курсів з англійської мови та розробка основ їх проєктування.

Відповідно до мети завданнями **кваліфікаційної роботи** є:

1. Проаналізувати теоретичні дослідження з проблеми електронного навчання.
2. Визначити типологічні характеристики платформи Moodle як засобу організації освітнього процесу.
3. Схарактеризувати загальні дидактичні принципи проєктування електронних курсів.
4. Визначити цілі та завдання проєктування електронного курсу на прикладі навчального курсу «Лексикологія англійської мови».
5. Описати структуру та методику створення професійно-орієнтованого електронного курсу «Лексикологія англійської мови»

Об'єктом дослідження є професійно-орієнтований електронний курс англійської мови.

Предметом дослідження є методика створення професійно-орієнтованого електронного курсу з англійської мови (на прикладі проєктування курсу «Лексикологія англійської мови»).

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукових досліджень з методики викладання іноземних мов, аналіз підходів до створення електронного курсу, порівняння, синтез наукових положень та висновків.

Теоретична значущість дослідження. У роботі описано методичні основи проєктування професійно-орієнтованого електронного курсу з англійської мови («Лексикологія англійської мови») для студентів першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014. Середня освіта, спеціалізація: 014.021 Англійська мова і література.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у можливості використовувати методичної розробки електронного курсу «Лексикологія англійської мови» на платформі Moodle для змішаної форми навчання.

Апробація результатів дослідження. За матеріалами дослідження опубліковано тези у збірнику матеріалів XI Міжнародної наукової інтернет-конференції «Тенденції розвитку філологічної освіти у контексті інтеграції у європейський простір» (24-25 квітня 2025 р.)

Структура роботи складається з двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1. Поняття та особливості електронного навчання (e-learning)

У науково-педагогічному співтоваристві існує різне ставлення до електронного навчання (E-Learning): від визнання технологій електронного навчання панацеєю вирішення економічних та педагогічних проблем до повного заперечення самого поняття «електронне навчання».

Існує системний погляд на електронне навчання: електронне навчання – це система, що включає електронні підручники; цифрові бібліотеки (репозитарії, депозитарії); освітні послуги; освітні технології; E-Learning – це основа надання знань, яка лежить в основі стратегічного розвитку будь-якого навчального закладу в плані підвищення його освітнього потенціалу, розширення ринку освітніх послуг та елементарного процесу виживання в умовах жорсткої конкуренції [32, с.168].

Науковці вважають, що електронне навчання трансформувалося з категорії нових технологій у категорію нової парадигми освіти XXI століття і з 2015 року стало розвиватися в таких напрямках як мобільні пристрої, масові онлайн-курси, комп'ютерне моделювання, системи автоматизації професійної діяльності, комп'ютерні ігри [32, с. 170].

У сучасній українській та зарубіжній термінології, у вузькому чи широкому значенні, що відображає процес електронного навчання, існує безліч термінів: 1. Електронне навчання (e-learning) / Електронна освіта (E-education); 2. Дистанційне навчання (distant learning) / Дистанційна освіта (distant education); 3. Відкрита освіта (Open education); 4. Змішане навчання (blended learning); 5. Навчання із застосування комп'ютерів (Computer-Based Training); 6. Мережеве навчання (online learning); 7. Автономне навчання (off-line learning); 8. Мобільне навчання (mobile

learning (m-learning)); 9. Електронне консультування (Electronic Tutoring); 10. Онлайн – навчання (Online learning); 11. Скайп – уроки (Skype – уроки); 12. Навчання, засноване на технологіях (TBT Technology-Based Training); 13. Навчання, засноване на веб-технологіях (WBT – Web-Based Training); 14. Самостійне консультування та тестування (VCT-Voluntary Counseling and Testing); 15. Навчання з використанням інструктора (ILT – Instructor-Lead Training); 16. Дистанційні освітні технології (ДОТ) тощо [4].

Наведені вище терміни характеризують поняття та процеси навчання, засновані на застосуванні комп'ютерних, дистанційних, інформаційних та мультимедійних технологіях. Різноманітність функціональних можливостей, закладених в інструментах та технологіях електронного навчання, породило не зовсім чітке уявлення про ці поняття як про синоніми. При цьому перелічені терміни взаємно перетинаються, і кожен з них одночасно несе в собі своє власне смислове та функціональне навантаження.

Основна частина визначень містить у собі функціональні обмеження і не розкриває до кінця сутності E-Learning: «дистанційне навчання» – навчання на відстані, «мережеве навчання» – навчання в мережі Інтернет, «мобільне навчання» – навчання за допомогою мобільних пристроїв тощо. Інші, навпаки, містять у собі необмежені можливості для контингенту студентів і місця здобуття освіти – відкриту освіту (Open education). Різноманітність існуючих понять призводить до недооцінки значущості електронного навчання та найчастіше ототожнення його з дистанційним навчанням. При цьому необхідно розуміти, що не завжди дистанційне навчання – це електронне навчання, оскільки навчання на відстані може відбуватися за допомогою таких технологій, як пошта, телебачення тощо. У дистанційному навчанні неважливо яким чином доставляється навчальний матеріал, головне, що це відбувається на відстані. В електронному навчанні мається на увазі доставка навчального матеріалу та процес взаємодії викладача та студентів тільки за допомогою технологій

електронного навчання. Тому дистанційне навчання може входити в організаційну структуру електронного навчання, а електронне навчання застосовується для реалізації дистанційних технологій [5; 7; 11].

Отже, електронне навчання має місце, якщо навчальний процес протікає у формі сценарію з включенням можливостей мультимедійних та (теле) комунікаційних технологій. Можуть використовуватися online-offline-форми; може проводитися поділ навчального процесу на фазу присутності та дистанційну [37]. Проводиться інтеграція можливостей медіа та дидактичних концепцій і йдеться про доповнення традиційних методів навчання.

Традиційно у закордонній практиці виділяють шість моделей змішаного навчання:

1. Модель «Face-to-Face Driver», при реалізації якої основна частина навчальної програми вивчається в аудиторії при безпосередній взаємодії з викладачами, а електронне навчання використовується як доповнення до основної програми [54, с. 23].

2. У моделі «Rotation» навчальний час розподілено між індивідуальним електронним навчанням та навчанням в аудиторії разом із викладачем, який може також здійснювати дистанційну підтримку під час електронного навчання [54, с. 31].

3. У моделі «Flex» більша частина навчальної програми освоюється в умовах електронного навчання, а викладач супроводжує студентів дистанційно, відпрацьовуються питання, складні у розумінні, організуються очні консультації з нечисленними групами чи індивідуально [54, с.37].

4. При реалізації моделі «Online Lab» навчальна програма освоюється в умовах електронного навчання, яке організоване в аудиторіях, оснащених комп'ютерною технікою, та супроводжується викладачем (у поєднанні з навчанням у традиційній формі) [54, с. 42].

5. У рамках моделі «Self-blend» студенти самостійно обирають додаткові до основної освіти курси, які проводяться різними освітніми установами [54, с.48] .

6. Модель «Online Driver» передбачає освоєння більшої частини навчальної програми за допомогою електронних ресурсів інформаційно-освітнього середовища; очні зустрічі з викладачем мають періодичний характер (обов'язковими є процедури очних консультацій, співбесід, іспитів) [54, с.58].

Як бачимо, підставою для виділення представлених моделей змішаної форми навчання є варіант співвідношення традиційної форми навчання з електронною та ступінь самостійності студентів при освоєнні навчального матеріалу і виборі розділів курсу для самостійного вивчення.

Потрібно також розмежувати «електронне навчання» та «ІКТ в освіті».

Схарактеризуємо Електронне навчання з точки зору інноваційності, приналежності до засобів чи технологій та можливості вирішувати освітні завдання.

1.Інноваційність. ІКТ в освіті – це новації, які, впроваджуючись фрагментарно, здатні оновити окремі елементи навчального процесу (віртуальні лабораторії, презентації тощо). Електронне навчання – це інновація. У самому понятті «Електронне навчання» закладені такі системні можливості, які потенційно можуть впроваджуватися у всі елементи освітнього процесу. ІКТ не змінює традиційне мислення та психологію учасників освітнього процесу, електронне навчання змінило менталітет людей (вони не самотні, вони можуть здобути освіту, перебуваючи вдома; вони можуть отримати відповідь на питання, яке в аудиторії не зважилися б задати тощо). Звичайно, процес ефективного впровадження електронного навчання супроводжується рядом проблем, складністю прийняття рішень: в яких випадках необхідно впроваджувати окремі елементи, а в яких ситуаціях традиційний процес навчання необхідно повністю замінити на – електронний [24, с. 65].

2.Електронне навчання – це технологія навчання. Дана позиція підтверджується наявністю сучасних тенденцій створення віртуальних і відкритих університетів, навчання в яких базується на електронному навчанні, і є технологією, що забезпечує нові форми і процеси організації навчального процесу. Фундаментальними засадами комплексного розуміння сутності електронного навчання як технології є: ефективне застосування електронних освітніх видань, електронних засобів навчального призначення, реалізація їх можливостей для досягнення таких цілей, як надання навчальної інформації із залученням засобів технології мультимедіа; здійснення зворотного зв'язку з користувачем при інтерактивній взаємодії; контроль результатів навчання та просування у навчанні; автоматизація процесів інформаційно-методичного забезпечення навчально процесу та організаційного управління навчальним закладом [24, с.69].

За результатами реалізації міжнародного проекту «Формування загального визначення E-Learning: підхід до системи понять» в Університеті Оберта (Каталонія, Іспанія, 2011) опубліковані дані дослідження, які дають визначення електронного навчання за 4 категоріями в залежності від того, на який елемент електронного навчання робиться акцент: 1) Електронне навчання – це використання електронних засобів для різних цілей навчання, які можуть змінюватись від додаткових функцій у звичайних класах до повного заміщення традиційного (face-to-face) на онлайн – навчання; 2) Електронне навчання – це доставка навчального матеріалу або освітньої програми за допомогою електронних засобів; 3) Електронне навчання – це освіта, яка використовує автоматизовані системи зв'язку як середовище для спілкування, обміну інформацією та взаємодії між студентами та викладачами; 4) Електронне навчання – це використання нових мультимедійних технологій та Інтернет для покращення якості навчання за рахунок забезпечення доступу до ресурсів та послуг, а також дистанційного обміну інформацією та співробітництва [83].

У кожній з чотирьох категорій термін «електронне навчання» трактується як вузько спрямований процес, здатний функціонально реалізувати тільки частину потенційних можливостей, закладених по суті E-Learning. У першому визначенні акцент робиться на технологічність (технологію навчання). Друга категорія визначення орієнтована на систему доставки і засоби доступу до знань. Третє визначення підкреслює процеси спілкування, взаємодії та співробітництва.

Отже, цей проєкт надав таке узагальнене визначення: електронне навчання являє собою підхід до викладання та навчання, що становить всю або частину, застосовуваної освітньої моделі, в основі якої знаходиться використання електронних засобів і пристроїв як інструментів для поліпшення доступу до навчання, спілкування та взаємодії, що полегшує прийняття нових способів розуміння та розвитку навчання [83].

Розглянемо як трактувати це визначення.

1) «Підхід до викладання та навчання» в цьому визначенні означає, що функціональні можливості інструментів і технологій E-Learning забезпечують не тільки процес навчання (формальний і неформальний), а й покликані служити технічною та технологічною підтримкою процесу викладання, здатні підвищити професійний рівень педагогів та забезпечити новий підхід до освітньої системи [83, с.27].

2) «...підхід ... складовий всю або частину, застосовуваної освітньої моделі» – передбачає побудову різних освітніх моделей, у яких частка технологій E-Learning може бути як на мінімальному рівні, і досягти максимізації (maximizing e-learning) і 100% складатися з онлайн освіти, і навіть інтегрувати електронну модель [83, с. 31].

3) «...застосовуваної освітньої моделі, в основі якої знаходиться використання електронних засобів і пристроїв в якості інструментів для поліпшення доступу до навчання, спілкування і взаємодії» – ця частина визначення містить у собі наступне смислове навантаження: впевненість у тому, що електронне навчання забезпечуватиме ефективність освітнього процесу за рахунок поліпшення доступу зниження вартості, можливості

побудови гнучкого графіка та варіантів відвідування занять (фізичний або віртуальний); перехід на якісно новий рівень спілкування та взаємодії, що дозволяє в залежності від поставленого педагогічного завдання формувати різні моделі (студент - студент, студент-викладач, викладач-викладач, викладач-група-студент) [83, с. 45].

4) «...полегшує прийняття нових способів розуміння та розвитку навчання» — ця частина визначення підтверджує перспективність впровадження інструментів та технологій електронного навчання та їх потенційні можливості для вдосконалення нових форм, методів, засобів та технологій реалізації процесу навчання на сучасному рівні [83, с. 48].

Актуальними є питання створення нових дидактичних концепцій, нових характеристик професіоналізму студентів. Дослідники у сфері освіти зазначають, що використання нових медіатехнологій у вищій школі — це передумова успішного включення університетів в інформаційне суспільство [30, с. 62-65].

Наведемо перелік питань, що розробляються у зв'язку з використанням електронного навчання: 1) питання освіти; 2) віртуальні приміщення для навчання (у тому числі Web 2.0 у віртуальному приміщенні); 3) дидактичні концепції; 4) ресурси навчання (медіа-презентації, WBT тощо); 5) питання компетенції викладача та студента; 6) контроль результатів навчання; 7) менеджмент якості; 8) оцінювання (мети, рівні, фази, форми, методи оцінювання; розвиток концепцій оцінювання; критерії якості оцінювання; проблеми оцінювання); 9) питання стандартизації (стандартизація в галузі E-Learning, метадані тощо); 10) правові основи (у тому числі авторських прав та прав користувачів); 11) тривалість та якість навчання (стратегічні цілі електронного навчання, фактори успішної реалізації навчання у вищій школі) [60]. Розглянуті питання демонструють широту охоплення теми, високий рівень досліджень та розробок.

Існує безліч підходів до реалізації E-Learning та відповідних форм навчання. Blended Learning — це процеси навчання, який реалізує

дидактичне поєднання традиційного навчання та E-Learning. «Дидактика в мережі» займається теорією проведення занять з будь-якої дисципліни з використанням невеликих комп'ютерних мереж; це порівняно молода концепція. У випадку з CSCL (Computer-supported cooperative / collaborative learning) розглядаються підходи до підтримки кооперативного навчання з використанням ІКТ. Digital Game-based Learning (DGBL) – це синтез передачі знань та використання ігор (комп'ютерних та відео). DGBL застосовує мотиваційний потенціал та потенціал освоєння цифрових ігор до набуття реальних знань (наприклад, при вивченні мови гра сприяє запам'ятовуванню нових слів). Rapid E-Learning – це швидке створення навчальних змістів або швидкісне навчання. Virtual Classroom – це форма електронного навчання, при якій викладач і студенти працюють синхронно чи асинхронно. У випадку з Web Based Collaboration групи студентів працюють спільно в Internet над навчальними завданнями. Web Based Collaboration ґрунтується на використанні конструктивізму, при цьому стверджується, що навчання – це соціальний акт [82].

Слід приділити увагу засобам розробки змісту, інструментарію. Active Server Pages – розробка корпорації Microsoft, що відноситься до генерування Web-сторінок. Adobe Flash – платформа для програмування та розробки мультимедійних та інтерактивних змістів. Xelearning (eXe) – авторський інструментарій для створення цифрових змістів, розроблений вищими навчальними закладами. Intelligent Teaching And Learning with Computers (iTALC) – це вільні програмні засоби, що керуються з екрана комп'ютера; викладач може спостерігати вміст екрана комп'ютера студента та віддалено керувати ним [87, с. 302].

Learning Management System (LMS) – система, яка надає у розпорядження зміст навчання та можливості організації навчального процесу. Learning Content Management System (LCMS) система, яка розрахована на багато користувачів і за допомогою якої розробники навчального контенту можуть створювати, зберігати, повторно застосовувати зміст та керувати ним. Крім того, LCMS дозволяє

користувачеві створювати та повторно застосовувати невеликі блоки, наприклад, Reusable Learning Objects. Sharable Content Object Reference Model (SCORM) – модель посилок електронних змістів, якими обмінюються. Розділи SCORM описують: 1) структурні складові (огляд); 2) контент агрегованої моделі (тобто склад змістів); 3) середовище виконання. Курс, сформований з допомогою SCORM, може бути перенесений з однієї LMS в іншу [41, с.29-31].

Мультимедійні інструменти E-Learning все більше використовуються у вищій освіті, і тут можна виділити низку областей, де вони застосовуються: питання дидактичного створення середовища навчання, дидактично доцільних медіа; створення структури курсу; питання гарантії цілісності результатів навчання; питання контролю знань тощо; питання спільної роботи викладача та студентів з урахуванням використання медіа; створення сайтів –засобів електронного навчання, електронних книг, словників тощо; питання використання розглянутих методів та засобів у навчальному процесі [38, с. 101-103].

Перерахуємо деякі ефективні засоби навчання, які успішно реалізують E-Learning. Coursera – підприємство, що спеціалізується на наданні online-курсів та лекцій. EF Englishtown – це англійська E-Learning-школи для дорослих. E Twinning-програма – ініціатива Європейської Комісії, що відноситься до об'єднання мережею Internet європейських шкіл, використовує 23 мови. OpenOLAT (Open Online Learning And Training) – це Web-базова учбова платформа для викладання, вивчення, оцінювання та комунікацій, яка надає можливість застосування багатьох дидактичних методів з використанням комунікацій, спільної роботи та оцінок. Yovisto – відео-портал, який використовується для надання та пошуку академічних та лекційних відео-матеріалів та управління ними [39, с.45-48].

В Україні впровадження електронного навчання, на думку С. Глибокої, пов'язано з наступними труднощами: 1) процес впровадження електронного навчання в освітню діяльність університетів стикається з

низкою проблем, серед яких слід виділити електронний контент, тобто для багатьох навчальних курсів досі не розроблені електронні освітні ресурси; 2) готовність викладачів – значна частина викладачів не готова до роботи із застосуванням дистанційних технологій, не розуміє неминучість інформатизації освіти за умов інформаційного суспільства; 3) протиріччя між психологічною готовністю студентів та викладачів до роботи у галузі електронного навчання; супровід: у закладах вищої освіти мало фахівців (методистів, тьюторів, консультантів) в галузі електронного навчання, які забезпечують кваліфіковану підтримку викладачам та студентам у процесі навчання; 4) відсутність необхідної нормативної бази у сфері електронного навчання; авторське право, за яким ховається небажання викладачів виставляти свої ресурси у відкритий доступ [6, с.246].

Однак, як зазначає науковиця, переваги електронного навчання стають дедалі очевиднішими, воно все більш затребуване у очній формі освіти, оскільки дозволяє вирішувати завдання, пов'язані з впровадженням нових освітніх стандартів та переходом на рівневу систему освіти [6, с.247].

1.2. Платформа Moodle як засіб організації навчального процесу

Впровадження електронного навчання сприяло створенню умов розширення потенціалу та можливостей освітнього простору. В даний період віртуальне середовище навчання є системою, яка може бути використана разом із традиційним навчанням, а у деяких випадках – повністю забезпечувати реалізацію освітнього процесу на різних рівнях та напрямках підготовки. При цьому керування курсами здійснюється за допомогою використання різних освітніх платформ.

Освоєння студентами віртуальних навчальних середовищ та нових освітніх технологій – важливе умова для оптимізації вдосконалення мовних умінь та навичок, формування мовної компетентності, успішної здачі міжнародних екзаменів з іноземних мов. Разом з тим, багато аспектів

ефективності використання віртуальних засобів у навчання іноземних мов, а також зміст знань під час навчання за новими освітніми технологіями вимагають поглиблених досліджень. У зв'язку з цим особливо актуальною є необхідність аналізу та акумуляції професійного досвіду в цій сфері.

Підготовка викладацького складу та розробка такого типу навчальних ресурсів, які могли б бути використані для навчання іноземної мови відповідно до нових завдань освіти також видається винятково актуальним. Третя версія документа «Структура ІКТ-компетентності вчителів. Рекомендації ЮНЕСКО» (2018-2019 рік) описує повний набір компетенцій, якими має володіти викладач для ефективної інтеграції ІКТ в свою професійну практику, щоб допомогти студентам досягти цілей, передбачених навчальною програмою. У документі висвітлюється те, як останні технологічні досягнення, наприклад, штучний інтелект (ШІ), мобільні технології, Інтернет та відкриті освітні ресурси, впливають на освіту та навчання, сприяючи формуванню «інклюзивних суспільств знання» [89].

Основні тенденції, що відбуваються в сучасному світі та в системі освіти, призводять до все більш відчутного злиття традиційної та відкритої освіти в єдину освітню систему, більш активному використанню віртуальних навчальних середовищ і відкривають нові можливості для вивчення та викладання іноземних мов. Відкрите навчання спрямоване на розвиток самостійності та незалежності студентів, при цьому роль викладача все більше зводиться до ролі координатора навчального процесу (Wiki, 2019).

Модель сучасної змішаної освіти в галузі іноземних мов та лінгводидактики передбачає партнерство викладача та учня, трансформуючи викладача в «тьютора», що вміє направити студентів по потрібній освітній траєкторії і навчити їх самостійно орієнтуватися у віртуальному освітньому просторі, і в тому числі готуватися до іспитів будь-якого рівня складності.

Серед безлічі освітніх платформ з повноважним дидактичним потенціалом особливо виділяють такі віртуальні освітні платформи як Moodle, Blackboard, Coursera та деякі інші. Маючи загалом загальні принципи побудови та використання, вони поширюються в освітніх цілях у всьому світі та їх ефективність отримує високу оцінку.

Moodle є платформою електронного навчання з відкритим вхідним кодом, яка використовується різними освітніми установами, яку зазвичай визначають як CMS або LMS. Аббревіатури означають наступне: CMS – course management system – система управління курсами, LMS – learning management system – система керування навчанням.

Система добре масштабується: існують інсталяції, що обслуговують до мільйона користувачів. Вона створена австралійським професором Мартіном Дунгіамосом і за останні десять років була вдосконалена і перекладена кількома десятками мов.

Широку популярність їй забезпечили простота використання – це означає, що її можна адаптувати під специфіку завдань, які мають бути вирішені за її допомогою та під особливості кожного освітнього проекту, тобто: 1) інтегрувати з іншими системами; 2) доповнити новими сервісами та допоміжними функціями; 3) встановити готові чи розробити нові додаткові модулі (активності); 4) знизити вартість розробки навчального контенту та вирішити проблеми сумісності розроблених дистанційних курсів; 5) легко встановлювати оновлення при переході нові версії; 6) безкоштовно використовувати (при цьому функціональність системи дистанційного навчання Moodle не поступається комерційним аналогам).

Moodle (англ. – modular object oriented dynamic learning environment) створено з метою комунікації та взаємодії студентів та викладачів, дозволяючи їм обмінюватись різними файлами в системі. Це вважається найсильнішою стороною системи, оскільки система надає можливості взаємодії, організації інтерактивного навчання. Кожен учасник курсу може створювати свій профіль, зберігати дані про себе та про курс, в якому він проходить матеріал, зберігати та переглядати отримані оцінки, а також

переглядати та зберігати повідомлення на форумі. Викладачі можуть створювати свою власну систему оцінювання студентів, зберігати результати, створювати тести та перевірочні роботи. Час, проведений у мережі кожним студентом, відбивається у системі. Тобто викладачеві не обов'язково вести облік успішності студентів у журналі, він може зайти в систему та переглянути результати кожного студента, їх відвідуваність, якість виконання завдань та залишити свої коментарі щодо успішності кожного студента, які будуть доступні безпосередньо цьому студенту [51, с. 265].

Система дистанційного навчання Moodle надає платформу, яка дозволяє створювати та вести дистанційні курси, які є не лише засобом для організації процесу навчання, а й водночас середовищем для комунікації всіх його учасників, що сприяє зануренню студентів в реальну атмосферу ділового співробітництва.

Навчальні елементи системи Moodle включають як пасивні елементи (проста сторінка, файл, папка), так і активні (лекція, тест, завдання тощо).

Дистанційні курси, розробка яких використовує засоби та можливості (інструменти) Moodle, як правило, включають: 1) *ресурси* – це ті матеріали, які можуть бути розміщені як матеріали для вивчення. Викладач може розміщувати різну теоретичну інформацію у тому чи іншому розділі курсу. Ці ресурси можуть бути як у вигляді файлів, так і у вигляді зовнішніх посилань. Система дистанційного навчання Moodle дає можливість використовувати різні формати електронних документів як електронну інформацію; 2) *активні елементи* – це елементи діяльності, які не входять до рамок навчального курсу. Під активними елементами в основному розуміється організоване спілкування між студентами та викладачами, які користуються даним дистанційним курсом (форум, чат, обмін повідомленнями тощо). Викладач може створювати свої способи перевірки знань (наприклад, тести); 3) розділ *Оголошення*, в якому викладачем публікуються оголошення, новини, повідомлення для студентів; 4) розділ *Вступ*, де подається огляд структури онлайн-курсу; 5)

розділ *Зміст*, розроблений з використанням інтерактивних елементів та інфографіки для наочного представлення тематичного наповнення та змісту курсу; 6) розділ *Журнал відвідуваності* фіксує відвідуваність занять та успішність студентів; 7) розділ *Завдання* – це елемент, який створюється для перевірки знань. Відповіді на завдання повинні бути оформлені як файли (один або більше), тобто в електронному вигляді. В цьому розділі вміщено вправи, наприклад, які спрямовані на розвиток комунікативних навичок та вмінь з можливістю подати розгорнуті відповіді на запитання у письмовій формі, у вигляді презентації або підготовленого аудіо/відеоматеріалу; 8) розділ *База даних* використовується для створення та зберігання різної інформації, наприклад, статті, книги, гіперпосилання; для показу різноманітних фотографій, плакатів, створених студентами; для зберігання студентами та викладачами різних файлів; 9) розділ *Лекція*, де розміщено теоретичний матеріал, наприклад, з граматики, і де описано послідовне вивчення матеріалу з перевірним тестом, що містить питання на тему уроку щодо самоконтролю); 10) розділ *Семінар* – це вид позааудиторних занять, націлений на актуалізацію знань студентів, розвиток критичного мислення, стимулювання пізнавальної та творчої діяльності, на їх активне залучення до навчального процесу. Студенти отримують можливість оцінювання результатів роботи один одного в курсі, який вони вивчають, а також взаємодіяти з викладачем, бачити те, що відбувається по відео-конференції; 11) розділ *Урок (практичне заняття)* – це вид занять, де навчальний матеріал видається частинами. Студенти можуть ставити запитання викладачеві після цього виду занять, і викладач вирішує, на які частини заняття варто наголошувати на аудиторних заняттях; 12) розділ *Глосарій* – список основних термінів для вивчення у рамках курсу; 13) розділ *Форум*, що дає можливість комунікації та проведення консультацій з викладачем та іншими студентами; 14) розділ *Питання/Відповідь*, який є майданчиком для обговорення питань та організації навчального процесу; 15) розділ *Бібліографія*, де наведено список корисних та додаткових

інформаційних ресурсів; 16) розділ *Тести* – це основний засіб контролю знань у будь-якій системі LMS, тести дають можливість студентам перевіряти свої знання, а викладачеві бачити результати [52; 43; 65].

Також сильною стороною Moodle є те, що у сучасних реаліях життя створено можливість скористатися системою, знайти потрібний курс і, відповідно, виконувати завдання з будь-якого пристрою, в якому є вихід в інтернет з ноутбука, планшета або смартфона.

Платформа суттєво розширює межі освітнього простору, сприяє управлінню та активізації навчально-пізнавальної та самостійної діяльності студентів.

Використання системи організації навчання Moodle у навчальному процесі було розглянуто багатьма авторами. У цих дослідженнях виділяються такі функціональні можливості цієї програми: 1) збереження у цифровій формі необмеженого кількості автентичної інформації; 2) перерозподіл аудиторного та позааудиторного часу в рамках курсу; 3) створення модульного навчання, де кожен модуль є закінченим блоком інформації; 4) використання різноманітних форм контролю; 5) підвищення у студентів інтересу та мотивації до вивчення іноземних мов через різноманітні, відмінні від традиційних, навчальні матеріали; 6) створення індивідуальних наборів навчально-тренувальних матеріалів; 7) можливість інтерактивної взаємодії викладача та студента (форуми, чати тощо) [10; 33; 34; 36;] .

Використання електронної освітньої платформи Moodle у навчанні іноземної мови допомагає сформувати в студентів уміння самостійно планувати та організовувати, оцінювати та коригувати свою навчальну діяльність, орієнтуючись на кінцевий результат. Така форма роботи допускає автономію студента, що робить її більш життєздатною в умовах конкурентного освітнього середовища. Студенти навчаються приймати рішення, робити усвідомлений вибір та нести за нього відповідальність, формуються навички та вміння працювати в інформаційному просторі, самостійно шукати, відбирати та аналізувати інформацію, представляти

результат з використанням різних сучасних технологій, тобто відбувається формування необхідних мовних та соціокультурних компетенцій.

Більш того, завдяки розвитку автономії студента в процесі навчання, він буде здатний брати на себе відповідальність при прийнятті рішень у професійної діяльності, переносити знання та досвід у нові професійні ситуації, адекватно оцінювати свої професійні можливості і при необхідності самостійно заповнювати прогалини в знаннях та досвіді [85, с.10-12].

LMS Moodle дозволяє проводити навчання в індивідуальному темпі; надає свободу та гнучкість, тобто студент може самостійно планувати час, місце та тривалість занять; забезпечує доступність (освітній ресурс доступний незалежно від географічного та тимчасового положення студента та освітньої установи), мобільність (ефективна реалізація зворотного зв'язку між викладачем і студентом є однією з основних вимог та підстав успішності процесу навчання), технологічність (використання в освітньому процесі нових досягнень інформаційних та телекомунікаційних технологій) і творчість (створення комфортних умов для творчого самовираження студента) [48, с.25].

Дослідження останніх років вказують на позитивні результати використання Moodle для організації самостійної роботи з іноземної мови студентів, оскільки дана платформа має ряд освітніх можливостей та переваг, таких як модульна побудова структури та змісту електронних курсів; надання можливостей для комунікації та взаємодії учасників освітнього процесу, а також орієнтація на співробітництво та спільну роботу студентів; поглиблене вивчення освітнього контенту; облік індивідуальних особливостей кожного студента [67, с. 102].

Слід зазначити і той факт, що увага вчених спрямована на виявлення переваг, які дана освітня платформа може запропонувати для організації самостійної роботи студентів, а також досліджується готовність викладачів використовувати у своїй професійній діяльності можливості Moodle. Дослідниками наголошується на необхідності вивчення думки

студентів як користувачів освітніх продуктів, створених викладачами у Moodle [59; 88].

Аналіз літератури показав, що особлива увага має бути звернена на виявлення тих ресурсів та елементів Moodle, які ефективні з позицій студентів для апелювання до мотиваційної складової навчальної пізнавальної діяльності та формування інтересу до самостійної роботи за допомогою даної технології. Розробникам курсів слід звертати увагу на ресурси, що передбачають велику інтерактивність та автономність студентів.

Платформа Moodle добре сумісна з іншими масовими відкритими онлайн курсами (МООК) у системі вищої освіти. Зростаюча популярність таких курсів дозволяє дослідникам заявити, що вони доступні студентам як доповнення їх навчального та персоналізованого середовища навчання [74, с.402].

Наразі педагогами у всьому світі вивчаються, використовуються та оцінюються різні варіанти інтеграції МООК в офіційну освіту. Впровадження МООК може відбуватися за сценарієм доповнення або заміщення сегментів академічних курсів змістом онлайн-курсів [50, с.34].

Технологія змішаного навчання дозволяє інтегрувати до навчального курсу вже готові матеріали та завдання.

Багато змішаних навчальних програм в академічному середовищі сьогодні створюються навколо традиційних курсів, що доповнюються елементами електронної освіти. Змішана навчальна програма може бути побудована з будь-яким онлайн контентом, не тільки з використанням МООК. Проте існує кілька незаперечних переваг включення саме МООК до традиційних академічних курсів.

Вивчення Р. Гріффітса, Д. Малхерн, Р. Спайса та М. Чингоса визначило шість таких переваг: повторення лекцій, використання як додаткових матеріалів, заповнення прогалин у професійних компетенціях, знайомство студентів з іншими стилями викладання та аудиторного

спілкування, зміцнення ключових навичок, навчання студентів викладанню онлайн [58].

Інтеграція MOOK у систему вищої освіти проходить кілька етапів: 1) вибір онлайн-курсів, релевантних спеціальностей та навчальним програмам; 2) порівняння навчальних планів окремих курсів та MOOK; 3) аналіз використовуваних методів навчання; 4) прийняття рішень про роль та місце MOOK у конкретній навчальній програмі; 5) включення навчання за допомогою MOOK в систему оцінки курсів за спеціальністю [49, с. 124].

Ефективними способами використання онлайн-освіти у вищій школі можна визнати такі напрямки: 1) реалізація навчальних модулів просунутого рівня в освітніх програмах різного типу; 2) реалізація модулів та програм компенсаторного навчання; 3) реалізація освітніх програм заочного та очно-заочного навчання; 4) диференціація режимів навчання; 5) реалізація цільових освітніх програм та надання додаткових освітніх послуг [20, с. 101-103].

Іноземна мова як фахова дисципліна, безумовно, відповідає двом із зазначених напрямків – цільовим освітнім програмам та навчальним модулям просунутого типу.

Рекомендаційні документи щодо модернізації вищої освіти наголошують на побудові вивчення іноземної мови на міждисциплінарній, інтегративній основі та спрямовуванні навчання на розвиток багатокomпонентних загальнокультурних та професійних компетенцій студентів.

Відповідно до цих вимог дедалі більше уваги в Україні приділяється використанню предметно-мовного інтегрованого навчання (content and language integrated learning = CLIL). Мова при такій методиці використовується не тільки як засіб комунікації, а й як інструмент пізнавальної діяльності.

Методика CLIL, на думку сучасних дослідників, виходить з наступних принципів: 1) використання в пізнавальному контексті багатого автентичного навчального матеріалу; 2) активна підтримка та

допомога з боку викладача у процесі навчання; 3) інтенсивне та продуктивне використання іноземної мови; 4) полікультурність; 5) розвиток розумових навичок вищого порядку; 5) стійке навчання [2; 22].

Ці принципи диктують застосування CLIL у викладанні іноземної мови з використанням MOOK. У Європі використання методів CLIL в онлайн-освіті описано фахівцями з Університету Неаполь [79]. Вони використовували предметно-мовне інтегроване навчання у викладанні лінгвістики.

Кожен тематичний модуль навчальної програми складався з трьох етапів: попередньої підготовки, основного завдання та мовної практики. Попередня підготовка включала мозковий штурм, спрямований на актуалізацію змісту модуля. Центральний етап, саме завдання, будувалося навколо відео-лекції мовою, що вивчається (італійською). Перед переглядом відео та після нього студентам давалися завдання, призначені для перевірки загального розуміння відео-уроку. Мовна практика, була спрямована на тренування мовних умінь та запам'ятовування лексики, і складалася з п'яти вправ та одного тематичного форуму. Подібне інтегроване навчання пізніше знайшло застосування у бельгійській середній школі вже із залученням MOOK [53].

Українські методисти пропонують схожу схему роботи з масовими відкритими онлайн-курсами: 1) викладач іноземної мови та студенти реєструються на сайті курсу, присвяченого певній темі; 2) студенти самостійно дивляться лекції провідних закордонних експертів із субтитрами або без (на вибір, залежно від рівня); 3) на занятті студенти у групах обговорюють між собою та з викладачем мовні явища, що використовуються у модулі; 4) студенти виконують тести та інші завдання під контролем викладача, приділяючи особливу увагу мові, що вивчається [26, с. 155].

Враховуючи все вищесказане, можна визнати методику CLIL основною при груповій роботі над MOOK у рамках вивчення іноземної мови як фахового предмету. При цьому зарубіжні методисти закликають

не забувати про потенційні недоліки використання CLIL як єдиного методу навчання: акцент на змісті, а не на формі призводить до численних помилок, які складно вчасно відстежити та виправити [66 , р. 110].

Дослідники цього порівняно нового явища зазначають, що одна з основних проблем, з якими стикаються мовні MOOK, - вивчення мови, засноване скоріше на навичках, а не на знаннях. Практичні вміння вимагають спільного навчання, тоді як більшість існуючих курсів слідує інструктивному підходу, який не обов'язково сприяє співпраці. Таким чином, завдання викладачів – створення умов, що стимулюють обговорення та взаємодію між студентами [44, с. 11-12].

Використання мовних MOOK у вищій освіті активно обговорюється у Європі. У Відкритому Університеті Португалії для їх впровадження пропонують модель IMOOK – з опорою на потенціал мережного підходу, а також на структуровану педагогіку вищої освіти [72]. Тут "I" позначає індивідуальну відповідальність, взаємодію, міжособистісні відносини, інновації та залучення (individual responsibility, interaction, interpersonal relationships, innovation, and inclusion). Студенти використовують особисте навчальне середовище (personal learning environment = PLE) для управління своїм навчанням та для спілкування з іншими студентами. У такій моделі підтримка студентів здійснюється самою навчальною спільнотою через співпрацю, діалог, зворотний зв'язок учасників процесу навчання, в той час як викладачі втручаються тільки там, де це дійсно необхідно.

При груповій роботі з мовними MOOK також можна використовувати досвід розробників таких курсів, які приділяють особливу увагу спільній роботі студентів. Наприклад, на платформі FutureLearn (курс з вивчення англійської мови) спільна практика на дискусійному форумі підвищує рівень навчання та підтримки один одного, сприяє створенню почуття спільності. Кожна тема обговорення стимулюється запропонованим питанням або статтею. Участь найактивніших студентів підтримується системою заохочення та

схвалення [75, с.86-87]. Подібний досвід можна використовувати і в оцінці участі студентів у мовних MOOK.

У викладанні іноземної мови у сучасному вузі MOOK можуть замінити будь-які інші форми електронного навчання та стати інструментом реалізації додаткових модулів, програм ускладненого типу, компенсаторної освіти та диференціації навчання. Їхня різноманітність дозволяє застосовувати MOOK як у рамках курсу іноземної мови як фахової дисципліни.

Міжнародні онлайн-курси привносять інновації до навчального процесу, дозволяють університетам випробувати нові методики та технології. Тим самим впровадження MOOK як частини електронного курсу може позитивно позначитися на такому курсі.

Отже, комплексне застосування інтегрування Moodle з MOOC у процесі навчання іноземної мови виглядає як одночасне та взаємопов'язане використання інформаційних ресурсів та інформаційних систем в умовах віддаленого доступу, орієнтоване на організацію та здійснення інформаційної діяльності в інформаційному середовищі:

- створення у системах Moodle LMS, MOOC автентичних текстів з різних професійних напрямків англійською мовою для читання [44, с. 11];
- створення у системах LMS, MOOC різних вправ для відпрацювання професійної термінології та граматичних структур за різними професійними напрямками для контролю та самоконтролю при автоматизації діагностики помилок [44, с. 12];
- створення у системах LMS, MOOC аудіо- та відеофайлів за різними професійними напрямками для сприйняття на слух та розуміння основного змісту автентичних текстів, що належать до різних жанрів (повідомлення, оповідання, презентація), при відповідній швидкості запису (MOOC) та/або субтитри (LMS) [44, с. 13];
- створення у системах LMS, MOOC різних зразків професійних текстів для формування та розвитку академічного стилю написання різних офіційних документів та ділових листів [44, с. 14]; ;

- створення у системах LMS, MOOC різних тематичних файлів та гіперпосилань для пошуку, відбору та обробки інформації під час підготовки усних повідомлень з різних професійних напрямів [44., с. 15-16].

Інформаційні системи Moodle LMS та MOOC мають подібні дидактичні можливості і потенціал.

Аналіз досліджень свідчить про позитивні результати застосування інформаційних систем, орієнтованих на формування та розвиток усіх основоположних умінь та навичок іншомовної мовної діяльності, що дозволили науковцям сформулювати основні напрями оптимізації системи навчання іноземних мов таких, як створення та використання: 1) інформаційно-освітнього середовища (ІОС); 2) інформаційних систем (LMS +/або MOOC); 3) інтеграції іноземної мови зі спеціалізацією студента на базі засобів ІКТ; 4) розвитку автономності у студента; 5) контролю та оцінювання.

1.3. Загальні дидактичні принципи проєктування електронних курсів

Особливості організації навчальної діяльності в інформаційно-освітньому середовищі пов'язані з можливістю використання електронних навчальних курсів для вирішення навчальних завдань, моделювання різноманітних ситуацій, можливістю вдосконалювати систему навчання. Дидактичні засоби в організації дистанційного навчання виступають у ролі інструменту подання змісту навчальної діяльності студентів, контролю за нею та управління нею, розробляються для цілком конкретних педагогічних цілей та вирішення практичних завдань.

Засоби навчання як елемент дидактичної системи повинні бути адекватними процесуальній структурі навчальної діяльності студента. Дидактичний засіб розглядається як комплекс навчальних посібників та

технічних засобів, що використовується для управління навчальною діяльністю студента.

Електронний навчальний курс – це комплекс дидактичних засобів, що містить систематичний виклад навчальної інформації певної предметної галузі, який є ключовим дидактичним та організаційно-методичним засобом дистанційного навчання, довкола якого формується педагогічна система. Організаційно та функціонально електронний навчальний курс принципово відрізняється від інших дидактичних засобів, що вимагає інших підходів до визначення його змісту та технології його проектування та розробки.

Педагогічні вимоги визначають можливість електронного навчального курсу формувати систему знань та компетенцій, а також сприяти професійно-особистісному розвитку студентів.

Ергономічні вимоги повинні враховувати комплекс фізіологічних, психофізіологічних та психологічних особливостей студентів, які враховуються у процесі використання електронного навчального курсу.

Електронний навчальний курс має відповідати наступним дидактичним принципам:

1. Навчальна інформація, що передається за допомогою електронного навчального курсу, має бути науково достовірною, відповідати сучасному стану науки та техніки.

2. Навчальна інформація має розгортатися з урахуванням таких принципів дидактики, як систематичність, послідовність, наочність, свідомість, зв'язок із практикою.

3. В електронному навчальному курсі має бути використано проблемний виклад матеріалу, дотримано оптимальне співвідношення між науковістю та доступністю.

4. Відповідно до вимог принципу науковості всі наведені в електронному навчальному курсі факти повинні бути достовірними та знайомити студентів з методами наукового пізнання.

5. В електронному навчальному курсі має бути викладено систему знань з навчального курсу, дано критичне осмислення матеріалу, ціннісні уявлення про фундаментальні наукові поняття.

6. В електронному навчальному курсі має бути збалансований теоретичний та практичний матеріал, показано, як отримані знання можуть бути використані на практиці.

7. Виклад та організація методичного матеріалу електронного навчального курсу повинні носити особистісно орієнтований характер.

8. Електронний навчальний курс з погляду організації навчальної діяльності має бути спрямований на комунікативність студентів.

Принцип новизни інформації стверджує, що новизна – необхідна та достатня властивість навчальної інформації, але при цьому вона має певний ступінь відносності для різних категорій студентів. Ступінь інтересу до навчальної інформації визначається тим, якою мірою ця інформація задовольняє освітні потреби студентів.

При відборі та структуруванні змісту електронного навчального курсу можна керуватися такими методичними підходами: 1) комунікативність, що забезпечує діалогічну взаємодію студента з електронним навчальним курсом; 2) комплементарність, що надає можливість додаткової підтримки електронного навчального курсу іншими засобами навчання; 3) автономність, що дозволяє розглядати електронний навчальний курс як цілісну педагогічну систему.

Засоби навігації в електронному навчальному курсі виконують функцію апаратного орієнтування, які включають зміст, сигнали-знаки, довідкові матеріали, алфавітний, іменний та тематичний покажчики, пояснення, коментарі, плани, підписи до ілюстрацій.

В електронному навчальному курсі слід використовувати апарат організації засвоєння. Повинні наводитися: завдання та матеріали для самостійних робіт та практичних занять, для спостережень, дослідів та інструкції з виконання перерахованого; завдання та питання для перевірки знань та здійснення зворотного зв'язку; вправи для закріплення знань та

навичок: контрольні завдання з тем, перевірочні завдання для відтворення поточного матеріалу, що вивчається, завдання творчого характеру на застосування нових знань, завдання для практичних робіт, завдання різного рівня складності, завдання та посилання на раніше вивчений матеріал, а також компоненти, спрямовані на встановлення внутрішньо- та міжпредметних зв'язків. При цьому міжпредметні зв'язки мають проектуватися всередині змісту тем та розділів і не позначатися у відриві від контексту предмета [13, с. 39-40].

При виборі ілюстративного матеріалу електронного навчального курсу слід виділити такі підходи: інформаційно-змістовний, структурно-компонентний, композиційний, що визначає найбільш досконалі форми пред'явлення інформації, а також наступність, що передбачає підбір ілюстрацій, їх форму та якість в залежності від рівня підготовки та вікових особливостей студентів. Ілюстрації слід використовувати також для полегшення правильного розуміння невідомих слів, що позначають ті чи інші предмети чи явища; ілюстрації повинні розкривати зміст, який замінює основний текст і може бути самостійним джерелом інформації для того, щоб допомогти висловити думку, викладену у тексті, компенсувати те, що важко висловити словами.

Ілюстраціями можуть бути сюжетні, предметні та науково-прикладні малюнки, креслення, карти, схеми, діаграми, фотографії.

Мовні засоби текстуальної подачі навчальної інформації відіграють головну роль через свою універсальну гнучкість у використанні і здатність надавати будь-яку навчальну інформацію так, щоб вона легко сприймалася.

Обмеження у застосуванні мовних засобів пов'язані з властивостями лінійності та протяжності у часі. Так, наприклад, лінійний словесний текст не здатний наочно відобразити всю багатовимірну систему зв'язків та відносин між частинами деяких об'єктів навчальної інформації. Далі, найважливіші аспекти змісту та малозначні відомості не можна розташувати ієрархічно – їх потрібно розташовувати лише в

послідовності, яка привертає увагу студента. Лінійна природа тексту відрізняє його від графічного зображення, яке, будучи охоплене поглядом цілком, сприймається швидше синхронно, ніж у заданій тимчасовій послідовності елементів.

Завдання створення навчального тексту полягає у наданні студентам навчальної інформації для формування знань, компетенцій та їх професійно-особистісного розвитку. Логіка побудови навчального тексту ґрунтується на двох базових принципах: 1) від поставленої мети до способу її досягнення; 2) від більш загального рівня опису до більш деталізованого.

Логіка навчального тексту покликана допомогти студенту орієнтуватися серед знайомих образів і понять, крок за кроком освоюючи нові. Для цього мають бути знайдені такі засоби, за допомогою яких навчальна інформація найбільш повно взаємодіє з тезаурусом студентів [19, с.68]. Одним із таких засобів є проблемне навчання, суть якого полягає в постановці перед студентами актуальної для них мети з наступним поданням способу, яким вона досягається, з використання електронного навчального курсу [21; 40].

При цьому спосіб вирішення проблеми освоюється у кілька етапів, в кожному з яких вирішуються типові завдання за допомогою понять, законів, правил та інших складових змісту навчальної інформації.

Отже, загальна логіка організації навчального тексту електронного навчального курсу може бути представлена в такий спосіб.

1. Проблема описує сферу практичного застосування знань та умінь, що формуються за допомогою даного дидактичного засобу.
2. Типові завдання показують студенту актуальні способи вирішення завдань з використанням відповідних знань та вмінь.
3. Забезпечується відповідність між проблемою, типовими завданнями та навчальною інформацією, яка доступна студенту.

4. Навчальні дії, які допомагають вирішити проблему, пропонуються студентам у вигляді інструкції, що є компонентом електронного навчального курсу.

5. Інструкція, яка є компонентом електронного навчального курсу, не має прямого відношення до навчального тексту, але має із ним загальну логіку. Наприклад, однією з актуальних дій студента під час використання електронного навчального курсу є пошук інформації. В основі пошукової діяльності лежать правила формальної логіки. Інструкція дозволяє, по-перше, правильно виконати дії з пошуку інформації, по-друге, сприяє формуванню логічного мислення студентів. Таким чином, інструкція у складі електронного навчального курсу виконує функцію методичного забезпечення самостійного навчання.

6. Текст видається більш зрозумілим, якщо він розбитий заголовками різного рівня, що дозволяє локалізувати інформацію у загальному масиві і цим сприяє засвоєнню інформації у процесі сприйняття; допомагає швидше знаходити в тексті необхідну інформацію. Розміщення навчальної інформації визначається двома факторами: загальною логікою та зручністю використання. Загальна логіка навчального тексту визначає багаторівневу рубрикацію: більш загальним рівням змісту відповідають більші частини тексту: розділи, підрозділи, параграфи, пункти. Це є єдиною можливістю відобразити в лінійному потоці навчальної інформації рух від загальніших характеристик до більш конкретних описів.

Логічна послідовність навчального тексту вельми авторитарна і надає студенту певну модель навчальної діяльності, яка передбачає високу мотивацію. Реальний рівень мотивації студента може бути врахований, якщо структура навчальної інформації дозволяє виділити кілька великих послідовно і відносно незалежних блоків, кожен з яких орієнтований одним із можливих дидактичних сценаріїв навчання.

Студенту надається можливість вибору одного з дидактичних сценаріїв навчання, пов'язаних із структуруванням навчальної інформації (Таблиця 1.3.1).

Таблиця 1.3.1. *Структура навчальної інформації*

Група	Сценарій	Пояснення
Вступні глави	Оглядові лекції-бесіди	Готують студента до читання всього тексту, містять інформацію, яка вводить студента у предметну область
Основні поняття	Систематичне вивчення	-
Керівництво студента	Практична робота	Студент збирається освоїти рішення найбільш типових зовнішніх задач за допомогою предметного змісту
Довідник студента	Отримання довідок з окремих питань предметної галузі	Містить детальне роз'яснення щодо всіх складових частин тексту
Спеціальні розділи	Детальне вивчення предметної галузі	Сюди можуть бути віднесені такі теми, які дають поглиблені знання про окремі сторони предметної області

Стандартна структура навчального тексту відіграє важливу дидактичну роль. Студент орієнтується за рубриками стандартної структури у процесі пошуку необхідної навчальної інформації.

Як правило, заголовок складається з однієї фрази (словосполучення) і коротко позначає окремий розділ тексту, що «реферує» його зміст. Функція заголовків навчального тексту полягає у структуруванні навчальної інформації, що робить зрозумілішою загальну її систему і, отже, полегшує пошук необхідної інформації. З функції заголовків навчального тексту впливають і критерії якості. Заголовок повинен бути не надто довгим, мати по можливості просту синтаксичну структуру, повідомляти необхідний мінімум інформації змісту розділу, підкреслювати специфіку змісту розділу проти іншими розділами.

Дублювання інформації часто використовується як засіб зменшення ймовірності втрати інформації при випаданні з поля зору студента тих чи інших фрагментів навчального тексту. Питання про те, які фрагменти навчального тексту слід дублювати, скільки разів дублюється фрагмент і де він знаходиться в структурі тексту, не мають однозначної відповіді. Водночас можна сформулювати загальні правила дублювання навчального тексту:

1. У загальній структурі навчального тексту виділяються фрагменти, зміст яких носить «наскрізний» характер і які можуть знадобитися студенту протягом всього процесу навчання. Один раз зміст фрагмента наводиться в тексті в розгорнутому вигляді, а надалі повторюється у вигляді згорнутого тексту та посилання на основний текст [40].

2. Опис конкретних дій студентів має відтворюватися щоразу, коли може знадобитися, концептуальні міркування – рідше і тільки за потребою, опис явищ чи процесів – ще рідше [40].

Навчальний текст складається з основного тексту, на фоні якого відокремлюється інформація, яка називається виділеною. До виділеної інформації, зокрема, відносяться поради, зауваження, попередження. Порада і зауваження і є інформацію, до якої вважається за потрібне привернути увагу студента.

Однак порада завжди має форму конкретної рекомендації та наказує студенту виконувати конкретні дії у певній ситуації, зауваження ж містить більш загальні відомості, які студент повинен враховувати в навчальній діяльності. Попередження застерігає студента від дій, які можуть порушити процес розуміння чи отримання практичного результату та розташовується так, щоб студент отримував його до того, як він уже виконав би неправильну дію.

Інструкції щодо виконання дій використовуються для відображення найбільш конкретного рівня освоєння змісту і, отже, розташовуються після інформації, що відноситься до більш загальних рівнів змісту: опис

явищ, формулювання понять тощо. Інакше кажучи, спочатку – пояснення, потім – опис навчальних дій.

Існує ще один методичний прийом, пов'язаний із раціональним розміщенням інформації різного характеру та має відношення до основного тексту. Відомо, що для зручності запам'ятовування та систематичного засвоєння предмета використовується конспект: тема спочатку розбита на основні «опорні точки», пункти, а потім викладено докладно – по черзі по кожному з пунктів. Переліки використовуються там, де в методичних цілях має сенс розбити інформацію на кілька позицій – пунктів перерахування. Спочатку дається загальний список пунктів, потім, якщо це необхідно, докладно розкривається кожен із них. Графічно пункти перерахування даються як у списку з простими символами.

Наявність у тексті виділених відомостей та відповідних їм стандартних стилів дозволяє хіба що конструювати виклад із окремих типових «блоків» й у цьому сенсі полегшує завдання розробки навчального тексту. Показники легкості сприйняття характеризують текст з погляду, наскільки він легко сприймається. Цей показник ґрунтується на освітньому індексі Флеша – Кінсайда і показує, на який рівень освіти розрахований цей текст. Значення показника варіюється від 0 до 20 та обчислюється шляхом підрахунку середнього числа складів у слові та слів у реченні [21, с. 114].

Під час розробки навчальних текстів показник складності зазвичай дещо занижується. Показник легкості сприйняття тексту заснований на індексі легкості читання Флеша обчислюється підрахунком середньої кількості складів у слові та слів у реченні і варіюється від 0 до 100. Чим вище значення показника легкості сприйняття, тим легше сприймається текст студентами. Стандартний навчальний текст має показник від 60 до 70 [16, с. 268].

Показник складності навчального тексту показує, скільки складних фраз міститься у тексті, у відсотках до загального обсягу. Таким чином, складними є фрази з великою кількістю розділових знаків, сполучників,

займенників, прикметників тощо. Зазвичай навчальний текст має кількість складних фраз близько 10-20% [16, с.269].

Одна з основних вимог до навчального тексту полягає в тому, що цей текст повинен відрізнятися високим ступенем формалізації. Стиль навчального тексту має бути достатньо суворим, одноманітним та логічно послідовним.

Формалізація навчального тексту починається з уніфікації мови, яка полягає в наступному: однакові об'єкти у навчальному тексті називаються однаково; однакові стосунки між об'єктами описуються однаковими конструкціями; різні об'єкти та відносини описуються по-різному. Зазначені вимоги до уніфікації навчального тексту стосуються термінології. Усі три рівні термінологічної лексики повинні бути продумані та уніфіковані.

Таким чином, представлені організаційні та методичні вимоги до створення електронних навчальних курсів дозволяють організувати роботу в режимі інтерактивного навчання. Такий підхід інтенсифікує працю викладача та студента, збільшує можливості організаційно-дидактичної системи навчання в умовах застосування дистанційних освітніх технологій [78; 81].

1.4. Принципи цифрової дидактики і методичні підходи до дизайну та конструювання електронних курсів

Електронний навчальний курс є комплексом дидактичних засобів і включає структурований виклад навчальної інформації в рамках предметної галузі.

Основним питанням для створення електронного курсу є вивчення основних вимог, яким має відповідати електронний навчальний курс, та вивчення методичних підходів, які мають враховуватися під час відбору та структурування матеріалів електронного навчального курсу.

Розглянемо принципи цифрової дидактики, які можуть бути застосовані як вимоги при створенні електронних курсів, які визначено на основі студіювання зарубіжних наукових досліджень [47; 86].

Першим принципом цифрової дидактики є *принцип домінування процесу навчання*. Отже, організація навчального процесу в LMS з опорою на чинний принцип передбачає концентрацію студента на самостійній навчальній активності. Викладач виступає організатором, новатором, тьютором, фасилітатором, консультантом і мотиватором. Для того, щоб організувати роботу студента, він повинен створити свій авторський електронний курс в LMS відповідно до робочої програми дисципліни. Принциповим питання створення курсу є формування його структури відповідно до дисципліни, її тематичним наповненням та проміжної і підсумковою атестацією.

Другий *принцип персоналізації* означає, що студент власноруч вибудовує свій освітній маршрут, а викладач допомагає йому впоратися з цим завданням за допомогою електронного середовища, в якому розміщений електронний курс. Для реалізації цього принципу в електронному курсі може використовуватися вступний модуль, де розміщується опис курсу, робоча програма дисципліни, план-навігатор по курсу, рейтинг-план, список обов'язкової і додаткової літератури, форум для інтерактивної взаємодії студентів і викладача. За допомогою плану навігатора студент може самостійно спроектувати власну траєкторію навчання. План-навігатор зазначає бали за всі елементи курсу та строки подання робіт на перевірку. Таким чином студент може прилаштовувати освітній процес під свої цілі. Оскільки студент може бачити отримані під час виконання завдань бали, цей факт домагає йому скоригувати освітній маршрут [47;86].

Принцип доцільності орієнтує викладача на застосування тільки таких цифрових технологій та засобів навчання, які можуть забезпечити йому досягнення вказаних цілей. Для організації тренувальних завдань для викладання англійської мови як фахової дисципліни можливим є

застосування гейміфіцированих завдань, наприклад, розроблених у додатку Learninggaps.org, де викладач самостійно створює авторські інтерактивні завдання різної цільової спрямованості для самоконтролю студентів [47;86].

Четвертий *принцип гнучкості* продовжує ідею про індивідуалізацію навчання, для чого викладач може варіювати структурні компоненти електронного курсу та кількість завдань. Наприклад, кількість компонентів курсу – завдань, тестів, додаткової інформації і літератури – формується викладачем відповідно до вказаних у програмі цілей дисципліни, а також відповідно до напрямку підготовки студентів та їх рівню знань з дисципліни [47;86].

П'ятий *принцип успішності у навчанні* передбачає повне засвоєння матеріалу, для чого в електронний курс вбудовується завдання тренувального та мотиваційного характеру (гейміфікація, відео тощо), які дозволяють студентам прогалини у знаннях та повернутися до повторення матеріалу. Єтап закріплення матеріалу реалізується на аудиторних заняттях, наприклад, відповідно до технології «перевернутий клас» та підсумкового тестування за темою модуля або дисципліни. В електронний курс вбудовано система самоконтролю – шкала прогресу, яка дозволяє студентам контролювати результати виконання завдань та вкладатися у часові рамки засвоєння курсу [47; 86]. .

Шостий *принцип колаборації та інтерактивності навчання* означає організацію навчання на основі процесу активної комунікації, яка здійснюється як на аудиторних заняттях, так у режимі вебінарів. Групова робота в LMS організується за допомогою її елемента «Семінар», де можна перевірити як письмову роботу, так і усну відповідь. Студенти повинні подивитися або прослухати матеріал, узагальнити зміст, записавши короткий виклад (5-7 речень) у форматі аудіо- або відеофайла, та прикріпити його до елемента «Семінар». Оцінювання та взаємо оцінювання такого завдання здійснюється за критеріями, які вказано викладачем в інструкціях до елемента «Семінар» [47;86].

Сьомий *принцип практикоорієнтованості* спирається на актуальні перспективні вимоги економіки та ринку праці, а саме, на зв'язок освіти і практичної реалізації надбаних компетенцій, коли до базової фундаментальної підготовки додається комплекс універсальних, професіональних та цифрових компетенцій. Для формування таких вмінь студентам пропонуються практико-орієнтовані кейси. Студенти повинні описати проблему, з'ясувати можливі причини її виникнення та запропонувати шляхи її вирішення [47;86].

Восьмий *принцип наростання складності*, коли матеріал до дисципліни вибудовується за принципом від загального до одиничного, від індивідуального до колективного та від простого до складного є не новим. Подібний дидактичний розподіл матеріалу в електронному середовищі дозволяє реалізувати когнітивну освіту для розвитку інтелекту студента [47; 86].

Дев'ятий *принцип наповненості цифрового освітнього середовища* вимагає від викладача використання максимальних ресурсних можливостей LMS, в якій він працює із студентами, для побудови студентами індивідуального освітнього маршруту та підвищення його мотивації. Цей принцип реалізується під час активного застосування LMS у навчальному процесі [47;86].

Десятий *принцип наочності* в умовах цифрового освітнього процесу реалізується через впровадження інфографіки та відеоресурсів у якості не тільки матеріалу для навчання, а й результату, який студенти виробляють самі у рамках проєктної або науково-дослідної діяльності [47;86]. .

Одинадцятий *принцип інтегрованого оцінювання* потребує від викладача зміни системи оцінювання з дисципліни і впровадження безперервної, персоналізованої діагностико-формуючої системи оцінювання освітньої діяльності студента в LMS, яка дає викладачу інструменти для налагодження каналу зворотного зв'язку із студентами, також здійснюється оцінка сформованості компетенцій студентів, зумовлених освітньою програмою. Для реалізації цього принципу в LMS

вбудовуються засоби оцінювання знань поточного, проміжного та підсумкового контролю, наприклад методика бально-критеріального оцінювання [47;86]. .

Дизайн електронних освітніх ресурсів, за даними досліджень провідних світових університетів та наукових центрів, повинен повністю спиратися на знання про механізми мислення людини, тобто на когнітивні процеси студентів. За останні 20 років дослідники дійшли висновків про вплив продуманого, когнітивно-орієнтованого дизайну електронних курсів на якість засвоєння знань студентами. З'явилися наукові терміни «когнітивний дизайн мультимедіа» та «емоційно-когнітивний дизайн мультимедіа».

Актуальність вивчення проблеми «когнітивного дизайну» підтверджується численними дослідженнями провідних вчених світу, які розглядають окремі аспекти сприйняття інформації на прикладі різних навчальних дисциплін.

Електронний освітній ресурс (ЕОР) дає комплекс сприйняття інформації (текст, відео, аудіо) читачами, об'єднаний загальним поняттям «мульти-медіа». Однією з ключових характеристик мультимедійного електронного навчання є можливість об'єднати різні види інформації, такі як текст, зображення, аудіо, анімації та відео для покращення пізнання студента. Це має величезний потенціал потужної технології навчання [61].

Тому щодо проблем сприйняття тексту читачами електронних освітніх ресурсів необхідний комплексний підхід із використанням всіх типів інформаційних джерел. Тексти в ЕОР можуть подаватися не тільки в надрукованому вигляді, активізуючи насамперед зоровий і мовний канали читача, а й у вигляді аудіо- та відео-запису, тоді одночасно задіяні і зорові, і слухові органи людини. При цьому в мультимедійному ЕОР також враховуються такі складові дизайну, як колір, шрифт, графічні символи оформлення, які мають певний вплив на когнітивну систему читача, активізуючи або гальмуючи її.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники сходяться на думці, що текстова інформація, підкріплена візуально допомагає сприйняттю, покращує її запам'ятовування та відтворення. Завдання дизайнера ЕОР безпосередньо взаємопов'язані з реалізацією цієї центральної проблеми – знизити навантаження когнітивну систему читача, полегшити-прискорити сам процес сприйняття та запам'ятовування навчальної інформації в ЕОР.

Таким чином, чим вища швидкість сприйняття, розуміння та засвоєння матеріалу, що вивчається, тим менший час потрібен на вирішення інтелектуального завдання, а відповідно тим менше у студента проявляється втома, а концентрація уваги залишається на найвищому рівні. Пояснення важливих термінів, визначень, описів будь-яких процесів вдалим кресленням або малюнком, а в ідеалі динамічним зображенням різко підвищує продуктивність, покращує розуміння досліджуваної інформації і посилює концентрацію уваги студента [28].

Зарубіжні дослідники займаються набагато ширше проблемами когнітивного сприйняття тексту читачами. Проводиться безліч різноманітних навчальних експериментів з різними аспектами дизайну ЕОР. Задіяні серйозні медичні та біологічні інструменти для аналізу мозкової діяльності читачів-студентів. Всі, хто навчається, сприймаються в широкому розумінні як читачі. Комплексний підхід до дизайну мультимедійних ЕОР призвів до появи трьох наукових теорій (Cognitive Theory Multimedia Learning, Cognitive Affective Theory Learning with Media, Cognitive Load Theory), які в результаті взаємодії та розширень дійшли появи нового поняття – когнітивний дизайн мультимедіа.

Р. Майєр (професор психології в Університеті штату Каліфорнія, США) є одним із основоположників Когнітивної теорії мультимедійного навчання (CTML), за якою процес отримання глибоких знань сприймається як вид конструювання (дизайну) навчання як усвідомлену побудову розумових уявлень. Р.Майєр є автором понад 390 публікацій, включаючи 23 книги, такі як «Multimedia Learning», «Learning and

Instruction», «E-Learning and the Science of Instruction» (з R. Clark), «Cambridge Handbook of Multimedia Learning» [69].

Свої дослідження з когнітивного сприйняття навчальних мультимедійних ресурсів Р. Майєр проводив у співавторстві з Р.Морено (серед основних її робіт – «Educational psychology» та «Cognitive load theory» спільно з Jan L.Plass, Roland Brünken. Найбільш важливим принципам дизайну мультимедіа присвячена їх стаття «Когнітивні принципи мультимедіа навчання: роль модальності і примикання» [73]. Це перше дослідження з експериментального використання взаємодії тексту та зображення в мультимедійному навчанні. Вони стверджують, що коли візуальна та словесна інформація представлені послідовно. Ефект порядку виникає і посилюється, якщо навчальні матеріали пред'являються в певному порядку подачі вербальних і невербальних матеріалів [73].

Р. Майєр виробив наукову концепцію когнітивного дизайну мультимедійних освітніх ресурсів, яка доповнена та розширена новими сучасними даними.

У мультимедіа навчанні Р. Майєр виділяє дванадцять принципів дизайну ЕОР, і називає їх – «когнітивна теорія мультимедіа навчання» (CTML) [69].

Головні принципи поділені Р. Майєром на три області – 1) скорочення стороннього когнітивного навантаження, 2) управління важливими процесами та 3) сприяння продуктивним процесам: 1. Принцип узгодженості. 2. Принцип сигналізації. 3. Принцип надмірності. 4. Принцип просторового примикання. 5. Принцип тимчасового примикання. 6. Принцип сегментації. 7. Принцип попередньої підготовки. 8. Принцип модальності. 9. Принцип мультимедіа. 10-12. Принципи персоналізації голосу та зображення [69, с.21-36].

Розберемо ці принципи когнітивного дизайну мультимедіа докладніше.

1. Принцип узгодженості говорить: «Люди навчаються краще, коли сторонні матеріали виключено», тобто студенти можуть краще

розібратися в мультимедійному уроці, коли цікаві матеріали, але, які не мають значення, виключено» [69, с. 89].

2. Принцип сигналізації – «люди навчаються краще, коли додані сигнали чи елементи організації, які підкреслюють важливий навчальний матеріал». Інтерфейс сигналізує про порядок перегляду навчального матеріалу від тексту лекцій до фото-, відео- та аудіоматеріалів [69, с. 89].

3. Принцип надмірності – «люди навчаються краще за допомогою зображень та оповідання, ніж за допомогою графічних зображень та друкованого тексту» [69, с. 89].

4. Принцип просторового примикання – «студенти навчаються краще, коли відповідні слова та картинки представлені поруч, а не далеко один від одного на сторінці або на екрані» [69, с. 89]. Коли текст та картинка розташовані далеко один від одного, то виникає додаткове навантаження на робочу пам'ять, знижується продуктивність розуміння.

5. Принцип тимчасового примикання – «студенти навчаються краще, коли відповідні слова та картинки представлені одночасно, а не послідовно» [69, с. 89].

6. Принцип сегментації – «люди навчаються краще, коли мультимедійні повідомлення представлені у відповідних блоках (сегментах), що послідовно розвиваються, ніж у вигляді безперервного блоку». Цей принцип закликає дизайнерів ЕОР ділити інформацію навчального електронного курсу на сегменти-блоки [69, с. 89].

7. Принцип попередньої підготовки – «люди пізнають більш ефективно за допомогою мультимедійного ресурсу, коли вони попередньо знають основні терміни та їх визначення». Студенти будуть перевантажені від мультимедійного ресурсу, який використовує багато нових термінів, їх треба пояснити до того, як вивчати тему ЕОР [69, с. 89].

8. Принцип модальності – «люди пізнають глибше, коли інформація поєднує дві модальності – зорову та слухову» [69, с. 90]. Цей принцип є більш придатним для презентацій під час занять, в яких мало тексту або пояснень. Для великих лекційних курсів з гуманітарних дисциплін або для

ЕОР доцільно застосовувати метод послідовної побудови модальності. Результати показують, що умови подвійної презентації навчального матеріалу збільшують робочі ресурси пам'яті, активізуючи як слухову, так і зорову робочу пам'ять. Знижується когнітивне сприйняття навчальної інформації презентації з одночасним читанням тексту та переглядом відеоряду без звукового супроводу [6].

9. Принцип мультимедіа – «люди навчаються краще від слів та картинок, ніж від слів» [76, с.321]. За допомогою мультимедіа студенти мають можливість будувати вербальні та візуальні ментальні моделі та встановлювати зв'язки між ними.

10-12. Принципи персоналізації голосу та зображення – «Люди навчаються краще за допомогою мультимедійних ресурсів, в яких використовуються мова у неформальному стилі. Люди не обов'язково навчаються краще, коли зображення мовця додається на екран» [76, с.324-328].

Узагальнюючи, Р. Майєр виводить основні принципи мультимедіа дизайну – це зниження стороннього когнітивного навантаження, керування основним навантаженням та сприяння продуктивному навантаженню. Дизайн мультимедіа можна уявити як спробу допомогти студентам в їхніх когнітивних зусиллях [69, с.71-75].

У ході низки досліджень Р. Мейєр та його колеги неодноразово доводили, що студенти, які навчаються з використанням навчальних посібників, що включають анімацію та графіку з послідовною розповіддю, були ефективнішими у сприйнятті навчального матеріалу, ніж ті, що вивчають мультимедіа та окремо текстові матеріали. Тобто, вони були значно продуктивнішими, коли потрібно було застосувати те, що вони засвоїли, пройшовши мультимедійний курс, а не мономедійний (тільки візуальне навчання). Ці результати були пізніше підтверджені іншими групами дослідників [69; 64].

Дослідження про мультимедійне навчання та навчально-пізнавальну теорію визначили істотну роль дизайну інтерфейсу для підтримки уваги студентів та впливу на їх когнітивне навантаження.

В результаті експериментальних досліджень виділено два типи когнітивного навантаження: внутрішнє та стороннє (Mayer). Стороннє когнітивне навантаження активно використовує робочу пам'ять, засмічує її та пов'язано з тим, як навчальний матеріал представлено. Таким чином, погано продуманий інтерфейс збільшує вимоги до пам'яті, що призводить до розширення когнітивного навантаження, та обмеження якості навчання. Такий підхід дозволяє зробити висновок, що інтерфейс ЕОР є невід'ємною частиною сприйняття та обробки інформації [69].

Практичне значення даних теорій для створення електронних освітніх ресурсів (електронних навчальних курсів) полягає у використанні принципів дизайну, орієнтованих на узгодженні вербальної та візуальної інформації, які підводить студентів до відбору релевантних слів та зображень і при цьому знижують навантаження на кожен канал обробки інформації окремо.

Врахування психологічних особливостей сприйняття інформації при створенні електронних ресурсів, безперечно, буде сприяти підвищенню якості освіти за будь-якої формі навчання, а також збереження високої активності та інтелектуальної працездатності за будь-якої навчально-пізнавальної діяльності. Використання когнітивної методики відкриває великі можливості сучасної подачі навчального матеріалу при розробці електронних курсів.

Як компоненти дизайну електронного курсу на основі моделей електронного та змішаного навчання з позиції наповнення дидактичної системи розглядають цільову спрямованість, вид навчальної діяльності, принципи та методи навчання, принципи та методи використання ІКТ, можливість урахування індивідуальних психолого-педагогічних особливостей студентів з використанням ІКТ.

Для встановлення зв'язків (і закономірностей) між усіма виділеними компонентами використовується поняття дидактичного конструювання. Дидактичне конструювання визначається як штучно створений умовний зразок педагогічного явища (процесу) у вигляді набору структурних компонентів, опис цих компонентів та зв'язків між ними. Основними структурними компонентами дидактичного конструювання електронного курсу для електронного, дистанційного та змішаного видів навчання є характеристики процесу навчання.

Коротко опишемо їх: цільова спрямованість – рівень цільових категорій (знання, вміння, розуміння, володіння), рівень сформованості компетенцій та компетентності; принципи навчання – педагогічної доцільності, дидактичної значущості, когнітивної відповідності, методичної ефективності [84, с.23], групи (класифікації) методів навчання – за характером діяльності з навчальною інформацією, за видами навчання, цільовим категоріям та когнітивними процесами, задіяними у навчально-пізнавальній діяльності [84, с.28]; форма навчання – лекція, семінар, практична робота, залік чи інші контрольні заходи; зміст та вигляд навчальної діяльності – проектна, дослідницька діяльність, педагогічна практика тощо; тип комунікації – односпрямована передача інформації, багатоспрямоване активне навчання [84, с.31]; синхронність – синхронне, асинхронне навчання; періодичність взаємодії – на очних семінарських заняттях, на консультаціях, на регулярних аудиторних заняттях тощо; ступінь індивідуалізації – індивідуальна, групова, фронтальна види діяльності; ступінь самостійності – самостійно здійснювана навчальна діяльність, навчальна взаємодія; ступінь адаптації педагогічної системи до індивідуальних особливостей студента – або відсутня, або враховуються деякі певні індивідуальні особливості, чи реалізуються індивідуальні освітні маршрути, адаптивна педагогічна система [84, с.56].

Для проектування моделей аналізованих видів навчання при конструюванні вибудовується певний профіль. При цьому наповнення

(вибір певних) компонентів та опис їх зв'язків у конкретних психолого-педагогічних умовах генерується конструюванням у зв'язку з дидактичною системою і всякий раз представлятиме варіант моделі електронного (дистанційного чи змішаного) навчання викладання електронного курсу. При цьому визначальними компонентами дидактичного конструювання буде цільова спрямованість навчання та психолого-педагогічні особливості (характеристика) контингенту студентів.

Особливо відзначимо, що за допомогою конструювання моделі навчання в електронному курсі в її описі необхідно зазначити відповіді на всі запитання: «навіщо?» (формулювання цілей навчання), «що?» (зміст діяльності викладача та студентів), «як?» (опис методів навчання та взаємодії суб'єктів навчального процесу), «кого?» (визначення психологопедагогічних особливостей контингенту студентів) і «у якому разі?» (вказівка на організаційні та технологічні умови реалізації) конструювання, що полегшить їх порівняння при описі або адаптації в різних системах та середовищах.

На додаток до сказаного виділимо загальні етапи діяльності щодо прийняття рішення про вибір моделі навчання електронного курсу (або її компонентів): 1) проведення психолого-педагогічної діагностики студентів, що передбачає комплексний аналіз їх психологічних особливостей, рівня їх загальної та інформаційної культури, мотивації, рівня академічної успішності тощо; 2) проведення дидактичного аналізу навчальної дисципліни з точки зору можливості реалізації оптимальних для даного контингенту методів та засобів подання навчального матеріалу, формування умінь та навичок (компетенцій, компетентностей тощо); 3) визначення організаційних вимог та обмежень, пов'язаних з управлінням освітнім процесом, аналізом якості результативності навчання; 4) апробація спроектованої моделі навчання на основі електронного курсу.

На виділених етапах необхідно також враховувати тимчасові витрати, необхідність оновлення контенту (час придатності контенту), наявність розроблених дидактичних та діагностичних завдань,

необхідність залучення експертів, розробників, необхідність розробки системи оцінювання.

Такий підхід до проєктування електронного курсу дозволяє описувати процеси навчання з використанням ІКТ, адаптувати освітні моделі та технології до конкретних психолого-педагогічних умов, проєктувати навчальний курс з методикою його застосування, а отже, може бути прийнятий як дидактична основи дослідження процесів педагогічної діяльності.

Отже, можна визначити параметри ефективності електронного курсу. Відмінною особливістю ефективного електронного ресурсу є його інтерактивність, що розуміється як взаємодія студента з контентом, викладачем та іншими студентами, результатом якої стають: 1) самостійне конструювання знання на основі розуміння та інтерпретації навчального матеріалу, виходячи з власного (професійного) досвіду; 2) створення віртуального студентського співтовариства, яке є соціальним контекстом для верифікації нового знання; 3) багатоканальність та оперативність зворотного зв'язку як фактор підтримки стійкої навчальної мотивації при асинхронній та синхронній формах навчання; 4) психологічний комфорт в умовах фізичної роз'єднаності учасників навчального процесу; 5) досконалення навичок мережевого спілкування як елемента «інформаційної культури особистості», що формується в процесі віртуалізації професійної комунікації.

Іншими параметрами ефективності електронного навчального курсу виступають полімодальність подання та сприйняття інформації, реалізація принципу метапредметності шляхом удосконалення студентами універсальних навичок подання та візуалізації інформації в усній та письмовій формах, поєднання програмованого навчання з жорстким управлінням та вільною навігацією в електронному освітньому середовищі.

Висновки до першого розділу

1. За результатами аналізу наукових джерел встановлено, що поняття «електронне навчання» базується на наступних ключових моментах:

1) електронне навчання – це освітня технологія, яка може повністю складати освітню модель або бути її частиною; 2) електронне навчання – це загальносистемна платформа, на якій можна будувати навчальний процес і вирішувати освітні завдання на основі інтеграції технологій електронного навчання в традиційну освітню модель; 3) електронне навчання може забезпечувати педагогічну ефективність навчального процесу за рахунок: забезпечення доступу та доставки навчального матеріалу; організації взаємодії учасників навчального процесу; створення контенту та систем управління контентом та навчанням; організації інформаційних освітніх середовищ та систем управління знаннями.

2. Проаналізовано можливості використання платформи Moodle як віртуального навчального середовища. Ця система дозволяє створювати та вести дистанційні курси, які є засобом для організації процесу навчання та середовищем для комунікації всіх його учасників, що сприяє зануренню студентів в реальну атмосферу ділового співробітництва. Використання такої платформи у навчанні іноземних мов допомагає сформувати в студентів уміння самостійно планувати та організовувати, оцінювати та коригувати свою навчальну діяльність, орієнтуючись на кінцевий результат.

3. Визначено загальні дидактичні принципи проєктування електронних курсів. Електронний навчальний курс має відповідати наступним дидактичним принципам: 1) достовірність і сучасність поданої інформації; 2) відповідність принципам дидактики (систематичність, послідовність, наочність, свідомість, зв'язок із практикою); 3) проблемність викладу матеріалу та оптимальне співвідношення між науковістю та доступністю; 4) система знань з навчального курсу подається на основі критичного осмислення матеріалу, ціннісні уявлення про фундаментальні наукові поняття; 5) збалансованість теоретичного та

практичного матеріалу та акцентування як отримані знання можуть бути використані на практиці; 6) виклад та організація методичного матеріалу електронного навчального курсу повинні носити особистісно орієнтований характер; 7) спрямованість на комунікативність студентів.

4. Узагальнено методичні підходи до дизайну та конструювання електронних курсів на основі принципів цифрової дидактики. Для дизайну електронних курсів використовуються наступні принципи цифрової дидактики: принцип домінування процесу навчання, принцип персоналізації, принцип доцільності, принцип гнучкості, принцип успішності у навчанні, принцип колаборації та інтерактивності навчання, принцип практикоорієнтованості, принцип наростання складності, принцип наповненості цифрового освітнього середовищі, принцип наочності, принцип інтегрованого оцінювання.

Вивчено проблему створення електронних курсів на основі «когнітивного дизайну», що включає принципи узгодженості, сигналізації, надмірності, тимчасового примикання, сегментації, попередньої підготовки, модальності, використання мультимедіа, персоналізації голосу та зображення.

Визначено загальні етапи діяльності щодо вибору моделі навчального курсу. Такий підхід до створення електронного курсу дозволяє описувати процеси навчання з використанням ІКТ, адаптувати різні освітні моделі до конкретних педагогічних умов навчання.

РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Цілі та завдання проєктування електронного курсу «Лексикологія англійської мови»

Проєктований електронний курс, має професійно-орієнтований характер і призначений для бакалаврів, які освоюють дисципліну «Лексикологія англійської мови» в рамках освітньої програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 014. Середня освіта, спеціалізація: 014.021 Англійська мова і література.

Зазначимо основні позиції, які згодом стали завданнями курсу:

1. Формування системного та цілісного уявлення про лексикологію як науку, про сутність, структуру та функціональні можливості лексики англійської мови.
2. Глибинне розуміння сутності лексичного шару англійської мови, а також мовної системи динамічного характеру, де розвиток відбувається за рахунок поповнення словникового складу за допомогою словотвору, запозичення та семантичного розвитку слів.

Курс націлений на розвиток навичок професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою. Згідно з програмою навчальної дисципліни метою вивчення курсу є формування у студентів відповідно до освітньо- професійної програми таких компетентностей: ЗК 07. Уміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; ФК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; ФК 02. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; ФК 04. Здатність аналізувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію; ФК 06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-

стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя [27, с.6].

Очікуваними результатами навчання є наступні програми результати: ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації; ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію; ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності; ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання [27, с.6].

Для формування зазначених компетенцій та на досягнення програмних результатів навчання спрямовано визначення інноваційних параметрів електронного курсу «Лексикологія англійської мови» та принципів організації навчального процесу при вивченні курсу..

Інноваційні параметри цього електронного курсу визначаються концептуальним підходом до його проектування, розроблення та реалізації в рамках освітньої парадигми змішаного предметно-мовного інтегрованого навчання.

Поліпарадигмальний принцип організації навчального процесу за однією з моделей змішаного навчання, в якій більша частина освітньої

програми освоюється асинхронно на платформі Moodle, при цьому студентам забезпечена необхідна очна підтримка викладача у форматі проблемно-орієнтованих аудиторних занять та відеоконференцій, визначив принцип зворотного дизайну (backward design).

Вихідним пунктом у його розробці стали формулювання запланованих результатів навчання (відповідно до змісту робочої навчальної програми) та вибір адекватних методів їх оцінювання. На наступному етапі конкретизувалася стратегія викладання основ професійно-орієнтованого спілкування англійською мовою у – види навчальної діяльності та форми взаємодії учасників навчального процесу. На заключному етапі проєктування електронного курсу «Лексикологія англійської мови», здійснювався підбір та структурування навчального контенту.

Такий підхід в умовах обмеженої кількості годин, що відводяться навчальним планом з програм бакалаврів на вивчення теоретичного курсу за вказаною спеціальністю, дозволяє змістити акценти на розвиток навчальної автономії, вдосконалення комунікативних умінь та навичок студентів, створюючи оптимальні умови для реалізації їхнього індивідуального потенціалу.

Зміст, структура та стратегія реалізації електронного курсу (ЕК) визначаються цільовою установкою на вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції бакалаврів для вирішення в усній та письмовій формах наступних професійно-орієнтованих завдань: 1) освоєння та мовленнєва активізація термінології професійного спрямування; 2) вивчення ефективних прийомів візуалізації інформації (інтелект-картки, SWOT-аналіз); 3) практика діалогічного та монологічного мовлення у форматі чату, форуму, відеоконференції, есе, презентації, доповіді, звіту, анотації автентичної літератури зі спеціальності; 4) поліпшення навичок аудіювання в процесі виконання завдань до відео-сюжетів; 5) активізація навичок аргументованого викладу

власної точки зору під час вирішення проблемних ситуацій (технологія case-study).

Електронний контент цього навчального курсу включає теоретичний матеріал (навчальний та довідково-інформаційний), практичні завдання тренувального, проблемно-орієнтованого, проектно-рольового характеру та методичні рекомендації для їх виконання, засоби оцінювання, глосарій, чати, форуми, вікі, бази даних та анкети як інструменти активізації рефлексивного мислення студентів та організації їхньої спільної роботи.

Структура ЕК включає *організаційно-інформаційний блок, навчальний блок, блок «зворотного зв'язку», блок форм контролю.*

Тематичні розділи мають уніфіковану структуру, але відрізняються за кількістю та видами завдань залежно від обсягу самої теми та ступеня складності її засвоєння студентами. Подібна однотипна організація розділів полегшує відпрацювання та засвоєння мовного матеріалу, згрупованого за наступними блоками та розділами:

1. *Організаційно-інформаційний блок* ЕК містить інформацію, яка полегшує навігацію по всьому курсу: 1) тематичну структуру курсу, поради із використання курсу, його короткий огляд, інструкція та питання, що часто ставляться по роботі в навчальному середовищі Moodle, новинний форум і форум з питаннями щодо змісту курсу. Блок поділяється на розділи: 1) розділ, що включає найменування тем та перелік формованих у процесі її освоєння компетенцій; 2) розділ з коротким описом його структурних елементів та вказівкою рейтингової ваги кожного завдання у метричній шкалі розділу. Остання формується співвідношенням обсягу виконаної роботи (у %) за 5-бальною шкалою оцінки, служить інструментом до самоаналізу, стимулює мотивацію студентів та вибудовування ними власної траєкторії освоєння навчального модуля.

2. *Навчальний блок* ЕК включає: 1) розділ «Глосарій», що містить список актуальної термінології розділу для спільного опису у запропонованому форматі та інструкцію щодо внесення записів із зразком

оформлення; 2) лекційний розділ; 3) розділ практичних занять, що містить завдання репродуктивно-тренувального, проблемно-мовного або творчого характеру з методичними рекомендаціями щодо їх виконання та критеріями оцінки; елементи для вдосконалення навичок пошуку, відбору, аналітичної обробки та презентації інформації у формі гіпертекстового продукту за заданими параметрами відповідно до запропонованого шаблону (база даних) або в межах зазначених рубрик для спільного створення додаткового інформаційного ресурсу в рамках тематики розділу; 4) розділ завдань для самостійної роботи; 5) мультимедійний довідник із рекомендаціями щодо вдосконалення комунікативних навичок усної/письмової презентації та візуалізації предметно-орієнтованої інформації у форматах есе, звіту, анотації, статті, доповіді, схеми, інтелект-картки, SWOT-аналіз.

3. Блок *«зворотного зв'язку»* включає інструменти розвитку ретроспективної рефлексії студентів з метою критичного аналізу результатів освоєння ними тематичного блоку, а також коментарів та рекомендацій для розробника курсу щодо його вдосконалення. Він містить 1) форум для обговорення студентами питань, які занурюють їх у проблематику даного тематичного розділу. Як стимул до роздумів і дискусії виступають відеосюжети, висловлювання видатних учених, представників експертної спільноти; 2) розділ опитування, що дозволяє учасникам ЕК оцінити рівень популярності та/або актуальності тематики розглянутого розділу; елементи для консультування, організації та обговорення спільної роботи студентів (чат, відеоконференція); 3) анкета для моніторингу його якості – оцінки змісту навчального процесу, його організації та проведення.

4. Блок *«форми контролю»* включає: 1) засоби поточного контролю засвоєння навчального матеріалу; 2) підсумковий тест із питань закритого та відкритого (формат есе) типу, в тому числі з візуальною та аудитивною текстовою інформацією.

За такого підходу до проектування професійно орієнтованого електронного навчального курсу можливо мінімізувати основні ризики, що супроводжують формування у його рамках іншомовної професійної комунікативної компетенції студентів.

Перший з них, феномен «самотності в мережі», зумовлений тимчасовою та фізичною роз'єднаністю учасників навчального процесу, що ускладнює вдосконалення їхніх навичок спонтанного мовлення. Участь в асинхронній дискусії на форумі або в чаті, а також у відеоконференції при синхронному варіанті віртуального спілкування знімає гостроту проблеми і стає ефективним тренінгом, що передусе повноформатному обговоренню проблематики розділів курсу в умовах аудиторної роботи. Результативність такої підготовки обумовлена писемною та текстовою природою онлайнової комунікації, що дозволяє візуально зафіксувати виправлення (допущених студентом помилок), яке водночас органічно вписується у дискурс у процесі комунікації.

У проектуванні курсу враховується ще один вразливий параметр віртуальної комунікації – її знеособлення. Він долається в процесі роботи з контентом вступного тематичного розділу ЕК, що розглядається *Getting Started with the Course*, починаючи з форуму як майданчики для знайомства слухачів курсу і закінчуючи їх розгорнутим поданням у форматі відео конференції при обговоренні академічного та професійного досвіду, а також перспектив навчання на курсі. Канали зворотного зв'язку, особливо електронна пошта, також сприяють персоніфікації навчального спілкування.

Нарешті, підтримання оптимального рівня навчальної мотивації протягом всього курсу набуває особливої актуальності при роботі у системі Moodle з її орієнтацією на автономність студента. Спектр застосування мотиваційних ресурсів досить широкий: від актуальності мультимедійного автентичного контенту, його інформаційної насиченості, варіативності та можливості оперативного оновлення, у тому числі шляхом пропозицій від самих студентів для обговорення питань на форумі

в межах тематики розділу, що вивчається, до раціонального адміністрування курсу, що передбачає, зокрема, неухильне дотримання студентами вимоги своєчасного надання виконаних робіт (deadline), що сприяє ефективному плануванню часу та підтримці високої динаміки курсу.

Передумовами ефективності проєктованого електронного курсу служать: 1) проблемний стиль викладу теоретичного матеріалу; 2) прикладна спрямованість творчих завдань; 3) порційна та поетапна подача контенту за принципом послідовного ускладнення навчальних завдань; 4) збалансоване співвідношення ресурсів та активних елементів курсу; 6) тематична взаємопов'язаність розділів та єдність стилю оформлення; 7) мультимедійність, що сприяє розвитку інтеграційних мовних навичок; 8) елементи гейміфікації (персонаж-піктограма, рейтингові бали, колекція нагород – значки / бейджі) як засоби мотивації та самоконтролю в роботі; 9) різноманітність каналів зв'язку з викладачем та однокурсниками; 10) якісні критерії, оперативність та транспарентність оцінки навчальної роботи студента.

Успішне освоєння слухачами курсу «Лексикологія англійської мови» залежить від знання структури та процесу комунікації у сфері їхньої професійної діяльності, основних регламентів спілкування в усній та письмовій формах, включаючи телекомунікаційні, вміння адекватно висловлювати свої думки та розуміти мову співрозмовника англійською мовою у професійному середовищі, володіння професійною термінологією та понятійним апаратом, необхідними для отримання, аналітичної обробки та презентації інформації з англомовних джерел.

Таким чином, розвиток іншомовної професійної комунікативної компетенції бакалаврів оптимізується завдяки актуальному змісту, раціональному педагогічному дизайну та ефективному адмініструванню електронного навчального курсу.

2.2. Організаційно-інформаційний блок електронного курсу «Лексикологія англійської мови»

Організаційно-інформаційний блок ЕК містить інформацію, яка полегшує навігацію по всьому курсу.

1. Тематична структура курсу.

Тематична структура електронного курсу відповідає робочій програмі з теоретичного курсу «Лексикологія англійської мови» (розробник В.В. Баркасі) кафедри германської філології НУК імені адмірала Макарова, яка є складником комплексної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014. Середня освіта, спеціалізація: 014.021 Англійська мова і література [27].

Теоретичний курс «Лексикологія англійської мови» розраховано на 5 кредитів загальною кількістю 150 годин (лекцій – 20 годин, практичних занять – 30 годин, самостійна робота – 100 годин). Підсумковий вид контролю – екзамен. Передбачено 4 тижневих години аудиторних занять і 6 годин самостійної роботи.

Тематика курсу охоплює один модуль, розподілений на три змістовних модулі, які у свою чергу включають наступні теми:

Змістовий модуль 1. Lexicology as a science. General problems of the theory of word. *Тема 1.* Lexicology as a science. Lexicology as a branch of linguistics. The aim and significance of the Course of Lexicology. Language units. *Тема 2.* General problems of the theory of word. Theoretical principles of the vocabulary study. The notion of lexical system. Synchronic and diachronic study of the lexical system of a language [27, с.6-7].

Змістовий модуль 2. English morphology. Semasiology. *Тема 1.* Word-building. Affixation: suffixation, prefixation). Composition: ways of forming compound words, classification of English compounds. Conversion. Abbreviation: graphical abbreviations), initial abbreviations, abbreviations of words). Secondary ways of word-building: sound interchange, stress interchange, sound imitation, blends, back formation. *Тема 2.* Semasiology.

Word-meaning. Lexical meaning-notion. Polysemy. Homonyms. Synonyms. Antonyms. *Тема 3.* Archaisms. Neologisms. *Тема 4.* British and American English. American English history. Differences in vocabulary. Differences in spelling. Differences in pronunciation [27, с.7].

Змістовий модуль 3. English Etymology. *Тема 1.* Classification of borrowings. Classification of borrowings according to the borrowed aspect. Classification of borrowings according to the degree of assimilation. *Тема 2.* Classification of borrowings according to the language from which they were borrowed. Classical borrowings. French borrowings. Italian and Spanish borrowings. Scandinavian, German and Holland borrowings. Ukrainian borrowings [27, с.7-8].

Відповідно до програми навчального курсу визначено структуру електронного курсу.

2. Найменування тем ЕК та перелік формованих у процесі його освоєння компетенцій.

Тема 1. Введення у лексикологію (Introduction to lexicology)

Короткий зміст: Предмет, завдання та місце лексикології в системі лінгвістичних наук. Основні поняття: лексема, слово, лексична одиниця (Subject, tasks and place of lexicology in the system of linguistic sciences. Basic concepts: lexeme, word, lexical unit).

Компетенції, що формуються: Знати фундаментальні лінгвістичні поняття та термінологію. Вміти розрізняти рівні мови та їхню взаємодію. Навички критичного мислення та аналізу інформації.

Тема 2. Лексична система англійської мови (The lexical system of the English language)

Короткий зміст: Парадигматичні та синтагматичні відносини. Лексичне поле. Слово та його місце в системі (Paradigmatic and syntagmatic relations. Lexical field. The word and its place in the system).

Компетенції, що формуються: Розуміння структури та організації лексики. Здатність застосовувати теоретичні знання щодо аналізу мови. Аналітичне мислення у лінгвістичному контексті.

Тема 3. Семасіологія (Semasiology).

Короткий зміст: Денотація, конотація, типи значень (лексичне, граматичне, лексико-граматичне), полісемія, омонімія (Denotation, connotation, types of meanings (lexical, grammatical, lexical-grammatical), polysemy, homonymy).

Компетенції, що формуються: Знати види та особливості значень слів. Вміти визначати та інтерпретувати багатозначність та омонімію. Культура мовного мислення та мовна рефлексія.

Тема 4. Семантичні стосунки між словами (Semantic relationships between words).

Короткий зміст: Синонімія, антонімія, гіпонімія, меронімія, лексичні поля, тематичні групи (Synonyms, antonyms, hyponymy, meronymy, lexical fields, thematic groups).

Компетенції, що формуються: Знання семантичних зв'язків між словами. Навички лексичної класифікації та аналізу. Здатність структурувати лексичний матеріал.

Тема 5. Етимологія та запозичення (Etymology and borrowing)

Короткий зміст: Джерела запозичень англійською мовою, калькування, адаптація. Історико-культурні аспекти (Sources of borrowings in English, tracing, adaptation. Historical and cultural aspects).

Компетенції, що формуються: Знання історії та джерел формування англійської лексики. Здатність визначати походження слова. Культурна поінформованість та толерантність.

Тема 6. Словотвір у англійській мові (Word formation in English)

Короткий зміст: Афіксація, словоскладання, конверсія, усічення, складно скорочені слова, неологізми (Affixation, word formation, conversion, truncation, complex abbreviated words, neologisms).

Компетенції, що формуються: Розуміння продуктивних та непродуктивних способів словотвору. Вміння аналізувати структуру слова. Володіння дослідницькими методами аналізу мовного матеріалу.

Тема 7. Лексикографія (Lexicography)

Короткий зміст: Типи словників, структура словникової статті, використання словників у лінгвістичній практиці (Types of dictionaries, structure of a dictionary entry, use of dictionaries in linguistic practice).

Компетенції, що формуються: Знання принципів та методів лексикографічної практики. Навички роботи з різними типами словників. Вміння видобувати, систематизувати та критично оцінювати інформацію.

Тема 8. Лексика та стилістика (Vocabulary and stylistics)

Короткий зміст: Стилiстично забарвлені слова, емоційно-експресивні засоби, жаргонізми, діалектизми (Stylistically colored words, emotional and expressive means, jargon, dialectisms).

Компетенції: Знання функціональних стилів та їх лексичних особливостей. Вміння вибирати лексику з огляду на ситуацію спілкування. Мовна та комунікативна компетентність.

Тема 9. Лексикологія у контексті міжкультурної комунікації (Lexicology in the context of intercultural communication)

Короткий зміст: Культурно маркована лексика, реалії, ідіоми, труднощі перекладу (Culturally marked vocabulary, realities, idioms, translation difficulties).

Компетенції: Поінформованість про лінгвокультурні особливості англійської мови. Навички аналізу та передачі культурних концептів. Толерантність, вміння взаємодіяти у багатомовному середовищі.

Тема 10. Практичне застосування лексикологічних знань (Practical application of lexicological knowledge)

Короткий зміст: Аналіз автентичних текстів, робота з корпусами, лексичний аналіз медіа, художньої та наукової літератури (Analysis of authentic texts, work with corpora, lexical analysis of media, fiction and non-fiction).

Компетенції: Застосування лексикологічних знань у викладанні та перекладі. Критичне мислення, інтерпретація та обґрунтування лінгвістичних рішень.

3. Структурні елементи ЕК.

Структурні елементи ЕК відображено у Таблиці 2.2.1.

Таблиця 2.2.1. **Основні компоненти електронного курсу «Лексикологія англійської мови»**

Елемент курсу	Опис	Роль у навчальному процесі
Вступні матеріали	Короткі теоретичні лекції, презентації, відео, що вводять у тематику кожної теми	Формують базове розуміння та контекст
Робочі зошити та конспекти	Тексти з основними поняттями, термінами, прикладами, а також завданнями для самостійної роботи	Закріплюють матеріал, розвивають аналітичні навички
Інтерактивні тести та вікторини	Питання різного типу (множинний вибір, введення відповіді, відповідність), розміщені в LMS (Moodle)	Контроль засвоєння та самоперевірка
Практичні завдання	Завдання на аналіз лексичних явищ, складання прикладів, есе	Формують практичні компетенції
Форум та обговорення	Платформа для обговорення питань, обміну думками та зворотного зв'язку	Розвиток комунікативних компетенцій
Підсумковий тест	Комплексний контроль знань з усіх тем курсу	Підсумкова оцінка рівня освоєння матеріалу

4. Робочий зошит студента. Для ЕК розроблено робочий зошит студента для закріплення матеріалу та розвитку аналітичних навичок (Додаток 1).

5. Рейтингова система та критерії оцінювання. Для мотивації та об'єктивного контролю використовується рейтингова система з розподілом балів за типами завдань (Таблиця 2.2.2.) та критерії оцінки за бальною шкалою (Таблиця 2.2.3).

Таблиця 2.2.2. **Рейтингова система з розподілом балів по типам завдань**

Тип завдання	Максимальна бальна оцінка	Відсоток загальної оцінки курсу	Коментарі
Теоретичні тести	30 балів	30%	Оцінка розуміння базових понять

Практичні завдання	40 балів	40%	Аналіз та застосування знань на практиці
Домашні роботи (есе, реферати)	15 балів	15%	Вміння висловлювати думки та систематизувати знання
Активність на форумі та обговореннях	5 балів	5%	Залучення та комунікація
Підсумковий тест	10 балів	10%	Комплексна перевірка знань

Таблиця 2.2.3. *Критерії оцінювання за бальною шкалою*

Бали	Оцінка	Характер результату	Рекомендації для студента
90–100%	Відмінно (A)	Глибоке розуміння теми, впевнене застосування знань	Продовжувати розвиток, поглиблювати знання
75–89%	Добре (C, B)	Основні поняття засвоєно, допускаються незначні помилки	Звернути увагу на слабкі місця
60–74%	Задовільно (D)	Базовий рівень знань, потрібно доопрацювання матеріалу	Переглянути матеріали, виконати додаткові завдання
50–59%	Задовільно (E)	Знання нестійкі, багато помилок	Повторити матеріал, отримати консультацію
Ниже 50%	Незадовільно (F, FX)	Недостатнє засвоєння матеріалу	Індивідуальна робота з викладачем

2.3. Комунікативний блок електронного курсу (система інтерактивного викладання)

Комунікативний блок ЕК включає: розділ «Глосарій», лекційний розділ, розділ практичних занять, розділ завдань для самостійної роботи, мультимедійний довідник, навчальні проєкти.

1. Розділ «Глосарій».

«Глосарій» – це збірка ключових термінів та понять, які зустрічаються в курсі «Лексикологія англійської мови». Він допоможе краще розуміти теоретичний матеріал та використовувати точну термінологію у професійній діяльності.

Студенти можуть додавати нові записи в глосарій, коли вони зустрічають незнайомі або важливі слова та висловлювання. Глосарій допомагає студентам розширювати загальний словник курсу.

Студентам надається інструкція по веденню записів у глосарії.

Приклад інструкції: 1. Виберіть термін, який потрібно додати. Наприклад, термін із лекцій, підручників чи додаткових матеріалів. 2. Запишіть термін та його визначення англійською мовою. Визначення має бути коротким, чітким та містити приклад використання. 3. Вкажіть переклад терміну українською мовою (якщо необхідно). 4. Додайте приклад із курсу або приклад використання терміну у мови (фраза чи речення). 5. За потреби додайте коментарі або синоніми. 6. Перевірте правильність написання та граматики при внесенні інформації англійською мовою.

Корисним буде надати студентам приклад оформлення записів (Таблиця 2.3.1.)

Таблиця 2.3.1. *Приклад оформлення запису для «Глосарію».*

Term (Термін)	Definition (Визначення англійською мовою)	Translation (Переклад українською мовою)	Example (Приклад використання)	Comments (Коментар)
Polysemy	The phenomenon when a single word has multiple related meanings.	Полісемія	The word <i>head</i> has polysemy: it can mean a body part or a leader.	Related to homonymy, but differs because meanings are connected.

2. Тематика та плани лекцій з курсу «Лексикологія англійської мови» дає можливість структурувати матеріал по блоках.

Цей розділ утворений навчально-методичними матеріалами за ключовими аспектами проблематики розділу у формі автентичних текстів, аудіо/відео та гіперпосилань на зовнішні ресурси у відкритому доступі, проблемними завданнями для самоперевірки. Крім того, увага приділяється прикладному аспекту застосування матеріалу, що вивчається, у майбутній професійній діяльності вчителя англійської мови.

Лекція 1. Introduction to lexicology

План лекції: 1. Definition of lexicology as the science of the vocabulary of a language. 2. Subject and tasks of lexicology. 3. Basic concepts: vocabulary, word, meaning, lexical unit. 4. Relationship of lexicology with other sections of linguistics.

Компетенції: Знання основ термінології та методології лексикологічних досліджень. Здатність розрізняти рівні мовного аналізу. Готовність застосовувати базові лінгвістичні поняття у практиці викладання.

Завдання: 1) Define the concepts of "vocabulary" and "lexical unit". 2) Find examples of lexical units from everyday speech. 3) Short written answer: Why is lexicology important in the study of language?

Прикладний аспект: Пояснення учням відмінностей між словом та його значеннями, демонстрація функцій словника у навчанні.

Рекомендована література:

1. Савчук В.І. Основи лексикології англійської мови. Київ: Видавничий дім «Академія», 2019/
2. Кочерган М.П. Загальне мовознавство (розд. про лексикологію). Київ: ВЦ «Академія», 2020.
3. Lyons J. Semantics. Cambridge University Press, 2018.
4. Jackson H., & Amvela E. Z. Words, Meaning and Vocabulary: An Introduction to Modern English Lexicology. 2nd ed. Bloomsbury, 2021.

Лекція 2. Lexical system of the English language

План лекції: Lexical semantics: the concept of word meaning. Lexical fields and semantic groups. Principles of organizing the lexical system. Examples of lexical fields (colors, emotions, professions).

Компетенції: Аналіз лексем з погляду структури. Застосування знань до морфемного аналізу

Завдання: 1) Make a list of lexical fields on a given topic (for example, “food”); 2) Analyze the semantic group of words using the words “happy”, “joyful”, “content” as an example.

Прикладний аспект: Розвиток у школярів пошукових навичок визначення значення слів та роботи з тлумачними словниками.

Рекомендована література:

1. Козак Л.О. «Лексикологія сучасної англійської мови». Львів: ЛНУ, 2020.

2. Бех Ю. В. Лексикологія сучасної англійської мови. Львів: Світ, 2021.
3. Cruse D. A. Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics. Oxford University Press, 2018.
4. Plag, I. Word-Formation in English. Cambridge University Press, 2020.

Лекція 3. Word formation and morphology.

План: Definition of word formation and its role in lexicology. Main methods of word formation: affixation, addition, conversion, truncation. Morphemes: roots, prefixes, suffixes. Examples of word formation models in English.

Компетенції: Оперування механізмами словотвору. Класифікація слів за способом утворення.

Завдання: 1) Break words into morphemes and determine the type of word formation (e.g., “unhappiness,” “blackboard”). 2) Create 5 new words using affixes.

Прикладний аспект: Проведення уроків щодо розширення словникового запасу за допомогою афіксів та коренів.

Рекомендована література:

1. Гончарук О.М. «Словотворення в англійській мові» Харків: ХНУ, 2018.
2. Левченко С. Словотвір англійської мови. Харків: Основа, 2020.
3. Bauer L. Introducing Linguistic Morphology. Cambridge University Press, 2018.
4. Bauer, L. English Word-Formation. Cambridge University Press, 2021.

Лекція 4. Lexical units: types and classification

План: Types of lexical units: words, phrases, phraseological units, idioms. Classification of lexical units by parts of speech, style and functionality. Features of phraseological units and their role in language.

Компетенції: Аналіз сталих виразів. Застосування фразеології у навчальній практиці.

Завдання: 1) Find examples of idioms and explain their meaning. 2) Make a table with examples of phraseological units and their literal and figurative meanings.

Прикладний аспект: Розробка вправ з ідіомами для школярів, навчання образному мисленню.

Рекомендована література:

1. Коваленко І. Фразеологія англійської мови. Київ: Освіта, 2021.
2. Петрова Л.В. «Фразеологія англійської мови». Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021.
3. Fernando C., & Flavell R. Idioms and Idiomaticity. Oxford University Press, 2019.
4. Moon, R. Fixed Expressions and Idioms in English. Oxford University Press, 2020.

Лекція 5. Lexical systematicity. Synonymy and antonymy

План: The concept of synonymous and antonymous series. Contextual synonyms and antonyms. Semantic fields.

Компетенції: Робота з лексико-семантичними групами. Створення семантичних полів.

Прикладний аспект: Розробка шкільних завдань на підбір синонімів та антонімів для розширення словникового запасу учнів та розуміння контексту.

Завдання: Створити міні-глосарій синонімів та антонімів для 6–7 класів.

Рекомендована література:

1. Загороднюк М. Англійська лексикологія. Київ: Лінгвістика, 2022.
2. Чердніченко Г. Семантика та синонімія в англійській мові. Дніпро: 2020.
3. Jackson, H. Words and Their Meaning. Routledge, 2022.
4. Murphy, M. L. Lexical Meaning. Cambridge University Press, 2021.

Лекція 6. Variability of vocabulary. Dialects, sociolects, argot

План: Dialect and regional vocabulary. Jargonisms, slang, professionalisms. Influence of socio-cultural factors.

Компетенції: Розпізнавання та аналіз варіативної лексики. Застосування соціолінгвістичного аналізу лексики.

Прикладний аспект: Роз'яснення учням відмінностей між літературною нормою та розмовними формами англійської мови.

Завдання: Створити сценарій для відео-уроку на тему «Діалектна варіативність».

Рекомендована література:

1. Мороз І. Соціолінгвістика та лексика англійської мови. Київ: Видавництво КНУ, 2022.
2. Crystal, D. The Stories of English. Penguin, 2020.

Лекція 7. Polysemy, homonymy and paronymy.

План: Types and structure of polysemy. Distinction between homonyms and polysemantic words. Paronyms: definition and examples.

Компетенції: Робота з лексичними базами та словниками. Вміння розрізняти омоніми та полісемантичні слова.

Завдання: Розробити картки-головоломки з полісемантичним значенням слів.

Прикладний аспект: Підготовка шкільних вправ на розрізнення багатозначних слів та омонімів.

Рекомендована література:

1. Дейкун О.В. Лексикологія англійської мови з основами семасіології. Черкаси: 2020.
2. Cruse, D. A. Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics. 4th ed. Oxford University Press, 2022.

Лекція 8. Lexical compatibility. Collocations

План: The concept of word compatibility. Types of collocations: free, stable. Use of collocations in speech.

Компетенції: Аналіз та інтерпретація лексичних одиниць у контексті. Володіння методами роботи з лексичними корпусами.

Прикладний аспект: Навчання школярів правильному вживанню стійких словосполучень та сталих виразів.

Завдання: розробити інтерактивний словник колокацій для школярів.

Рекомендована література:

1. Андрусишин Л. Англійська лексикологія: сучасні підходи. Тернопіль: Підручники і посібники, 2023.
2. McCarthy, M., & O'Dell, F. English Collocations in Use. Cambridge University Press, 2020.

Лекція 9. Lexicography. English dictionaries and working with them.

План: History and types of English dictionaries. Structure of a dictionary entry. Electronic and corpus dictionaries.

Компетенції: Навички словникової роботи. Здатність використовувати лексикографічні ресурси у навчанні.

Прикладний аспект: Розробка завдань для школярів з використання англomовних словників, що сприяє розвитку навичок самостійної роботи.

Завдання: Розробити інтерактивну гру «Знайди необхідне слово».

Рекомендована література:

1. Семенчук Л. Лексикографія англійської мови. Рівне: 2021.
2. Atkins S., & Rundell M. The Oxford Guide to Practical Lexicography. Oxford University Press, 2020.

В цьому розділі на Moodle студентам пропонується список лекцій та презентацій від викладачів європейських університетів (Додаток 2), даються рекомендації щодо їх використання (Таблиця 2.3.2.)

Таблиця 2.3.2. *Рекомендації щодо використання навчальних відео матеріалів до лекцій з курсу*

Рекомендація	Застосування
До лекції/самостійно	Подивіться відео та складіть 3–5 тез для обговорення на форумі або чатах.
Після лекції	Напишіть короткий рефлексивний відгук: що було новим, що незрозуміло.
Групове обговорення	Сформулюйте спільний проект: інтелект карта, презентація або міні-есе.
Домашнє завдання	Складіть інтелект-карту / міні конспект (5-7 пунктів)

3. Розділ «Завдання для практичних занять». Для практичних занять використовуються їх розгорнуті плани з використанням ІКТ (Додаток 3).

Завдання призначаються для глибшого вивчення комунікативного потенціалу лексичної системи мови, її одиниць та закріплення цих знань у мовній свідомості. Студенти навчаються користуватися рецептивним і потенційним словником, відокремлювати головне від другорядного, ігнорувати несуттєве, намагатися зрозуміти інформацію не дослівно, а коннотативно.

Лексичні вправи орієнтовані на сприйняття лексичних одиниць в адекватному аудіовізуальному контексті, чому сприяє застосування таких прийомів, як:

- прогнозування слів, фраз, які будуть вимовлені персонажами відео-епізоду після паузи, з опорою та без опори – ресурс «сторінка» у Moodle, відеофайл у Moodle;

- розпізнавання, знаходження у відео-фрагменті певних предметів, явищ, дій, колірних позначень, назви яких розташовані на ресурсі – «сторінка» у Moodle, відеофайл у Moodle;

Для практичних занять в ЕК також використовуються завдання репродуктивно-тренувального, проблемно-мовного або творчого характеру з методичними рекомендаціями щодо його виконання та критеріями оцінювання.

Приклади *завдань репродуктивного характеру*.

Тема «Лексичне значення слова та семантичні особливості (Lexical meaning of a word and semantic features)».

Task 1:

Give a detailed definition of the lexical meaning of a word taking into account the denotative and connotative aspects using the word "home" as an example. Provide three contexts illustrating the different connotations of this word.

Task 2:

Compare the meanings of the homonyms "bark" (tree bark / bark) in linguistic and cultural aspects. Provide examples of use and explain how context helps to distinguish meanings.

Тема «Словотворення: морфемний аналіз та аналіз продуктивності (Word formation: morphemic analysis and productivity analysis)»

Task 1:

Analyze the productivity of the following suffixes in modern English: -ness, -ship, -hood. Give 3 examples of words with these suffixes, comment on the shades of meaning and limitations in use.

Task 2:

Form new words from the stem "friend" and explain the difference in semantics and style between them: friendship, friendliness, friendly.

Тема «Лексична сполучуваність і колокація: поглиблений аналіз (Lexical compatibility and collocations: in-depth analysis)».

Task 1:

Study and explain the difference in meaning and stylistic use of collocations: 1) make a decision vs take a decision; 2) heavy rain vs strong rain

Task 2:

Make 5 sentences with stable collocations with the verbs commit, render, bear, accompanying each sentence with a brief analysis of the collocation.

Тема «Фразеологія: ідіоми та сталі вирази (Phraseology: idioms and set expressions)»

Task 1:

Give a detailed lexical and semantic analysis of the phraseological unit "to spill the beans". Analyze the origin, figurative meaning and stylistic coloring.

Task 2:

Translate phraseological units into English and provide equivalents:

- *“Не у своїй тарілці”*
- *“Тримати вухо гостро”*

Explain the selected translation options in terms of functional equivalence.

Тема «Багатозначність (Polysemy)»

Task 1:

Choose the word "run" and analyze its lexical meanings, classifying them by types of polysemy. Give 2 examples for each meaning.

Task 2:

Analyze the contexts in which the word "light" acts as a metaphor and explain the mechanism of meaning transfer.

Тема «Семантичні поля та когнітивна лінгвістика (Semantic fields and cognitive linguistics)»

Task 1:

Compile and analyze the semantic field of the word "time", including words and set expressions that are close in meaning (e.g., "time flies", "in the nick of time") in the analysis.

Task 2:

Explain the concept of a prototype in cognitive linguistics using the category "bird" as an example and give 3 examples that are not typical representatives of the category.

Далі розглянемо приклади **проблемно-мовних завдань**.

Тема «Лексичне значення слів та полісемія (Lexical meaning and polysemy)

Task 1:

Analyze the polysemy of the word "charge" in various contexts (e.g. economics, law, electronics). Determine which lexical meanings are most frequent and why. Explain how the context helps to highlight the desired meaning.

Problem question: *How to distinguish the meanings of a polysemantic word in written and oral speech? What linguistic means help to avoid ambiguity?*

Тема «Словотворення, семантичні зміни слів (Word formation and semantic changes)».

Task 1:

Investigate how word formation affixes influence the change in the lexical meaning of words. Using the suffixes -er, -ist, -ian as an example, determine how they form words with different stylistic and social connotations.

Problem question: *Can word formation be considered the cause of semantic changes or is it the result of cultural processes? Justify your answer with examples.*

Тема «Лексична сполучуваність і колокація (Lexical compatibility and collocations)».

Task 1:

Choose a pair of words with similar meanings, for example, "strong" and "powerful", and analyze their collocation possibilities. Formulate a hypothesis about why some collocations are more acceptable in literary style, while others are more acceptable in colloquial style.

Problem question: How do collocations affect the understanding of the text and its stylistic coloring? Is it possible to artificially form new collocations? Give examples.

Тема «Фразеологія та переклад (Phraseology and translation)».

Task 1:

Take the English idiomatic expression "kick the bucket" and suggest options for its translation into Ukrainian, explaining the advantages and disadvantages of each option.

Problem question: What problems arise when translating phraseological units? How to preserve the stylistic and emotional coloring when conveying an idiom?

Тема «Полісемія та контекстуальне значення слів (Polysemy and contextual meaning)»

Task 1:

Analyze how context influences the interpretation of the word "light" in the following phrases:

- *"She has a light heart."*
- *"The box is light."*
- *"He gave me some light advice."*

Problem question: In what cases might the context be insufficient for an accurate understanding of a polysemantic word? What additional means of communication can be used?

Тема «Семантичні поля та когнітивна лінгвістика (Semantic fields and cognitive linguistics)».

Task 1:

Investigate the semantic field of the word "emotion". Determine which words and expressions expand and narrow it. How does prototype theory help in understanding the structure of this field?

Problem question: What difficulties arise when describing semantic fields in different languages? How does cognitive linguistics help to solve these problems?

Для стимулювання креативного мислення, застосування знань, набутих за темами курсу, студентам пропонуються **творчі завдання**, в яких вони створюють оригінальний «мовний продукт». Наприклад:

Тема «Лексичне значення слова (Lexical meaning of the word)».

Task:

Write a short artistic mini-essay (150-200 words), where the key word – "light" — is used in several meanings (literal and figurative). Try to convey different shades of meaning through context and emotional coloring.

Тема «Словотворення (Word formation)».

Task:

Create neologisms (new words) formed from the basic words of the course (e.g. friend, teach, move). Describe the meaning of each neologism, its possible uses and stylistic features. Give examples of sentences with these words.

Тема «Лексична сполучуваність «Lexical compatibility (collocations)».

Task:

Compose a short dialogue between two characters using at least 10 stable collocations with the verbs make, do, take, have. The dialogue should reflect a conflict situation or an important decision.

Тема «Фразеологія (Phraseology)».

Task:

Write a story (about 300 words), which will use at least 5 phraseological units from those studied in the course. After the text, give a short commentary on each idiomatic expression: explain its meaning and why you chose it.

Тема «Полісемія (Polysemy of the word)».

Task:

Create a creative infographic or presentation (5 slides) revealing the different meanings of the word "run" with illustrations, examples of use and contexts. You can use graphic editors or PowerPoint.

Тема «Семантичні поля та когнітивна лінгвістика (Semantic fields and cognitive linguistics).

Task:

Develop a mind map on the topic "Emotion", including basic emotions, related words, set expressions and possible cultural features of perception. Write a reflection (100-150 words) on how different cultures perceive emotions through their language.

4. Розділ «Самостійна робота» включає інтерактивні завдання із застосуванням ІКТ, які включають інструкції щодо їх виконання.

Тема 1. Введення у лексикологію

Завдання: Створіть інтерактивну презентацію

Інструкція:

1. Зареєструйтесь у Canva (<https://www.canva.com/>) або відкрийте Google Slides.

2. Створіть презентацію з 7-10 слайдів за ключовими поняттями лексикології (лексема, лексичне значення, словник тощо).

3. Додайте до слайдів картинки, схеми, короткі відео (можна вставити посилання на YouTube).

4. Вставте приклади з Інтернету.

5. Опублікуйте презентацію у публічному доступі та надішліть посилання викладачеві.

6. Подивіться презентації двох одногрупників та напишіть їм коментарі (2-3 пропозиції).

Тема 2. Словотвір: префікси та суфікси

Завдання: Створіть кросворд.

Інструкція:

1. Перейдіть на сайт <https://crosswordlabs.com/> або <https://www.educandy.com/>.

2. Введіть 15-20 слів із префіксами та суфіксами.

3. Для кожного слова напишіть підказку, яка пояснює значення префіксу чи суфіксу.

4. Згенеруйте кросворд та збережіть посилання.

5. Надішліть посилання одногрупникам для вирішення.

6. Розмістіть свої враження у навчальному форумі.

Тема 3. Семантика: метафори та метонімії.

Завдання: Створіть відео-пояснення

Інструкція:

1. Виберіть програму для відео (TikTok, Instagram Reels, Clipchamp, Canva Video).

2. Підготуйте сценарій з 5 метафорами та 5 метоніміями з поясненнями та прикладами.

3. Запишіть відео тривалістю 1-2 хвилини. Використовуйте візуальні ефекти та текст на екрані.

4. Опублікуйте відео у навчальній групі (Google Classroom, Telegram).

5. Подивіться відео щонайменше двох одногрупників і залиште коментарі.

Тема 4. Полісемія та омонімія/

Завдання: Створіть інтерактивну інфографіку

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://piktochart.com/> або <https://infogram.com/>.

2. Виберіть шаблон інфографіки.

3. Додайте 10 прикладів полісемії та 10 прикладів омонімії з короткими поясненнями та картинками.

4. Увімкніть гіперпосилання на онлайн-словник із докладним поясненням.

5. Збережіть інфографіку та поділіться посиланням з викладачем та одногрупниками.

Тема 5. Фразові дієслова та ідіоми

Завдання: Створіть картки для вивчення/

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://quizlet.com/>.
2. Створіть набір карток із 20 фразовими дієсловами та 15 ідіомами.
3. Додайте до кожного прикладу картки: слово/фразу, визначення, приклад речення, аудіо вимова.
4. Опублікуйте набір та поділіться посиланням у навчальній групі.
5. Використовуйте функцію «Вчити» та «Грати» для закріплення матеріалу.

Тема 6. Синоніми та антоніми

Завдання: Створення спільного документу

Інструкція:

1. Створіть документ у Google Docs та поділіться посиланням з одногрупниками.
2. Кожен студент додає по 5 слів з їхніми синонімами та антонімами.
3. Для кожного слова напишіть по 2 речення: з синонімом та з антонімом.
4. Після заповнення документу обговоріть у чаті, які відмінності у відтінках значень ви помітили.

Тема 7. Етимологія англійських слів

Завдання: Створення інтерактивної карти походження слів.

Інструкція:

1. Зареєструйтесь у Google My Maps (<https://www.google.com/mymaps>).
2. Створіть картку.
3. Позначте 15 слів та вкажіть країну походження кожного.
4. В описі кожної точки напишіть коротку етимологію слова та посилання на джерело (наприклад, <https://www.etymonline.com>).

5. Поділіться карткою з викладачем та одногрупниками.

Тема 8. Англійські діалекти та акценти.

Завдання: Запис аудіо з різними акцентами

Інструкція:

1. Використовуйте безкоштовну програму для запису звуку (Soundtrap, Audacity або вбудований диктофон).
2. Підготуйте текст для читання (приблизно 50 слів).
3. Запишіть аудіо, імітуючи два різні англійські акценти (наприклад, британський та американський).
4. Завантажте записи до спільного документа (Google Docs або Padlet).
5. Обговоріть, які проблеми виникли при імітації акцентів.

Тема 9. Лексикографія: створення словників.

Завдання: Міні-словник на сайті.

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://sites.google.com/> або <https://www.wix.com/>.
2. Створіть невеликий сайт (1-2 сторінки) з міні-словником з 5-7 нових слів.
3. Для кожного слова вкажіть: написання, вимова (за допомогою аудіо або відео), значення, приклади.
4. Опублікуйте сайт та надішліть посилання викладачеві.

Тема 10. Контекстуальне значення слова

Завдання: Інтерактивна дошка з контекстами

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://padlet.com/> або <https://jamboard.google.com/>.
2. Створіть дошку із 15 словами.
3. До кожного слова додайте 2-3 різних контекстів з поясненнями.
4. Запросіть одногрупників додати свої приклади та обговорити їх.

Тема 11. Запозичення англійською мовою

Завдання: Мультимедійна відеопрезентація

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://prezi.com/> або <https://www.powtoon.com/> .
2. Створіть презентацію про 10 запозичених слів із різних мов.
3. Увімкніть відео, аудіо, діаграми, карти.
4. Подайте презентацію онлайн і дайте відповідь на запитання.

Тема 12. Лексичні групи та тематичні поля

Завдання: Інтелект-карта

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://coggle.it/> або <https://mindmeister.com/> .
2. Створіть інтелект-карту на тему (наприклад, «Food»).
3. Додайте 15 слів, встановіть зв'язки між ними, додайте картинки,

приклади.

4. Поділіться карткою з одногрупниками, обговоріть у чаті.

Тема 13. Мовні варваризми та неологізми

Завдання: Блог-пост

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://medium.com/> або <https://wordpress.com/> .
2. Напишіть статтю (300-400 слів) про сучасні варваризми та

неологізми.

3. Додайте картинки, відео, опитування.
4. Поділіться посиланням з викладачем та групою.

Тема 14. Структура слова: морфеми

Завдання: Інтерактивний тест

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://kahoot.com/> або створіть Google Form.
2. Зробіть тест на морфемний розбір 15 слів із кількома питаннями.
3. Запросіть одногрупників пройти тест та обговоріть результати.

Тема 15. Застарілі та архаїчні слова

Завдання: Електронна розповідь

Інструкція:

1. Зареєструйтесь на <https://storyjumper.com/> або <https://bookcreator.com/>

2. Створіть розповідь із 150 слів із використанням 5 архаїчних слів.

3. Додайте ілюстрації, аудіо озвучку (якщо можливо).

4. Опублікуйте розповідь та надішліть посилання викладачеві.

5. Розділ «Мультимедійний довідник» включає інформацію щодо вдосконалення комунікативних вмінь та навичок презентації:

1) Загальні рекомендації для усної та письмової комунікації.

Наприклад:

- Чітко визначайте мету спілкування – що хочете донести до аудиторії?

- Знайте свою аудиторію – адаптуйте стиль та рівень мови під слухачів чи читачів.

- Структуруйте інформацію – логіка викладу допомагає сприйняттю.

- Використовуйте приклади та ілюстрації для кращого розуміння.

- Практикуйте активне слухання та зворотний зв'язок (для усних презентацій).

- Слідкуйте за невербальними сигналами (жести, міміка, контакт очима).

- Перевіряйте правопис та граматику (для письмових робіт).

- Використовуйте візуальні засоби (слайди, схеми, карти), щоб спростити сприйняття складної інформації.

2) Навички та рекомендації для різних форматів.

Есе

- Формат: Вступ – основна частина – висновок

- Чітке формулювання тези на початку.

- Логічне розвиток аргументів із прикладами.

- Використання перехідних слів для зв'язності (however, therefore, moreover).

- Короткий, але ємний висновок з узагальненням ідеї.

- Перевірка стилю – уникайте повторів та розмовних виразів

Анотація

- Короткий виклад суті документа чи статті.
- Використовуйте 3–5 пропозицій, фокусуючись на головній ідеї та результатах.

- Уникайте деталей та довгих пояснень.
- Вживайте офіційно-діловий стиль.

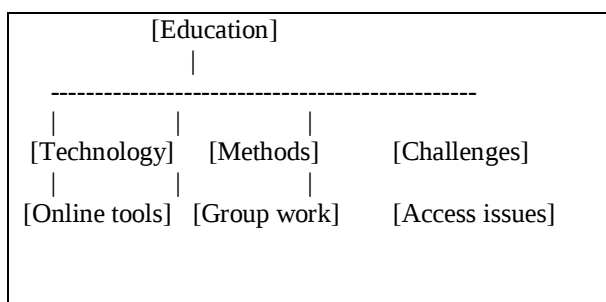
Стаття

- Заголовок, підзаголовки для розділів.
- Інформативний вступ із постановкою проблеми
- Аналіз та обговорення, які підкріплені фактами та цитатами.
- Точне оформлення таблиць та посилань.
- Висновок та рекомендації.
- Обов'язковий список використаних джерел, оформлених відповідно до вимог.

Інтелект-карта (Mind Map)

- Центр – ключова тема або питання.
- Гілки — основні підтеми чи ідеї.
- Використовуйте короткі слова та фрази, а не речення
- Кодування кольорів для різних категорій.
- Іконки та зображення для асоціацій та покращення сприйняття та запом'ятовування.

Приклад інтелект-карти (Схема 2.3.1):

SWOT-аналіз

- Чітко позначте 4 блоки: Strengths (Сильні сторони), Weaknesses (Слабкі сторони), Opportunities (Можливості), Threats (можливі загрози).
- Для кожного блоку формулюйте короткі та конкретні пункти.

- Використовуйте SWOT для оцінки проєктів, ідей, навчальних чи професійних ситуацій.
- Візуально оформляйте таблицею або схемою для наочності.
- Зв'яжуйте висновки SWOT із планом подальших дій.

3) Рекомендації щодо візуалізації інформації: 1) Використовуйте прості шрифти для легкого читання; 2) Обмежте кількість тексту на слайді або картці; 3) Застосовуйте графіки, діаграми, схеми замість довгих текстів; 4) Слідкуйте за гармонією кольорів — уникайте яскравих конфліктуючих кольорів; 5) Для інтелект-карт та SWOT використовуйте структуровані схеми з чіткими заголовками; 6) Використовуйте мультимедійні елементи (відео, аудіо), якщо це доречно та підтримує зміст.

4) Ресурси для самостійного вивчення (Таблиця 2.3.4)

Таблиця 2.3.4. *Ресурси самостійного вивчення*

Ресурс	Опис	Посилання
TED Talk: “How to Speak So That People Want to Listen” — Julian Treasure	Поради для покращення усної мови	https://www.ted.com/talks/julian_treasure_how_to_speak_so_that_people_want_to_listen
Purdue OWL: Academic Writing	Поради з академічного письма	https://owl.purdue.edu/owl/purdue_owl.html
Mind Mapping Software: XMind	Інструмент для створення інтелек-карт	https://www.xmind.net/
Canva Tutorial: Create a SWOT Analysis	Відео-інструкція із створення SWOT-аналізу	https://www.canva.com/learn/swot-analysis/

4. Навчальні проєкти електронного курсу «Лексикологія англійської мови»

Розглянемо, як може здійснюватися проєктна робота у рамках ЕК на прикладі проєкту «Euphemization of Poverty in Contemporary English-language Media».

Тема проєкту: евфемізація бідності в англійській пресі: механізми, цілі та соціальні наслідки.

Мета проєкту: дослідити, як сучасні англійські ЗМІ використовують евфемізми для опису бідності та соціальної нерівності;

виявити прагматичну та ідеологічну спрямованість таких мовних стратегій.

Визначимо структуру проєкту.

Перший етап. Вступ у проєкт – це подія, яка стимулює створення проєкту (Entry Event) Перегляд відеореєсу або читання статті (наприклад, “Cost-of-living crisis replaces ‘poverty’ in media reports”) + обговорення на форумі: “Why do the media avoid the word poverty?”

Другий етап. Обговорення відео або статті. Студенти створюють пости у форумі, ставлять питання. Узагальнюється головне проблемне питання: *In what ways do euphemisms used in the media influence public perception of poverty and inequality?*

Третій етап – дослідження (Inquiry & Research). Студенти аналізують тексти ЗМІ (The Guardian, BBC, CNN, The Economist тощо) з фокусом на: лексичні заміни слова *poverty*, контексти його вживання, звертаючи увагу на ідеологічні імплікації. Студенти завантажують звіт-аналізи на основі ЗМІ. Проводиться перевірка лексико-семантичного розуміння теми проєкту. Наведемо приклади таких питань.

1. *Multiple Choice*: Which is an example of euphemism for poverty?
 - a) destitution
 - b) underprivileged
 - c) cost-of-living crisis (✓)
 - d) penury
2. *True/False*: “Under-resourced” is more neutral than “poor”.
 - True (✓)
3. *Short Answer*: Define an “euphemism”.

Model answer: A mild or indirect expression used instead of harsh or blunt terms.

4. *Matching*: Pair the term with its direct equivalent:

term	direct equivalent
under- resourced	poor

term	direct equivalent
affordability issue	lack of resources
destitute	poverty-stricken

5–8. *Cloze* (Заполните пропуски): — Press reports often use “_____ crisis” instead of “poverty” (cost-of-living) — Euphemisms may soften public perception, reducing _____ (urgency)

9. *Essay Question*: Describe one example from media where euphemism changed framing of poverty (100 слов).

10. *Numerical*: How many euphemistic expressions did you identify in your research?

Четвертий етап – колаборація. Робота у групах (3–4 особи). Ролі: лінгвіст-аналітик-культуролог-медіакритик-доповідач-презентер. Робочі групи завантажують результати досліджень.

П’ятий етап: створення «філологічного продукту». Фінальним продуктом проєкту може бути мультимедійна презентація (Prezi / Google Slides), есе (1000 слів), інфографіка «*Evading Poverty: Euphemisms in the News*».

Шостий етап: презентація результатів проєкту (Public Product). Онлайн-презентація в Zoom/Google Meet; розміщення її у форумі Moodle з обговоренням.

Сьомий етап: рефлексія та оцінка. Проведення анкетування у Google Forms: “*What did you learn about language and power?*” + самооцінка та взаємна оцінка (peer assessment).

Можливими питаннями для рефлексії можуть бути наступні: 1) How well do you understand the euphemization function (1 – not at all, 5 – completely)? 2) What tasks were difficult – analysis, test, presentation? 3) What was an important insight of the project? 4) What topics would you like to explore in more depth?

Зазначимо відповідність проєкту таксономії Блума (Таблиця 2.6.1.).

Таблиця 2.6.1. Відповідність таксономії Блума

Рівень	Мета	Приклад завдання
Remember	Визначити та розпізнавати евфемізми бідності	<i>Find 10 euphemisms and match them with direct equivalents</i>
Understand	Пояснювати функції евфемізмів	<i>Write a short explanation why the media substitutes the word poverty</i>
Apply	Застосовувати методику аналізу до реального тексту	<i>Analyze an article from The Guardian and find cases of substitution</i>
Analyze	Декомпонувати смислові шари тексту	<i>Conduct a pragmatic analysis of 3 examples and explain the choice of vocabulary</i>
Evaluate	Критично оцінити наміри автора	<i>Write a comment: in whose interests is the euphemism used?</i>
Create	Створити оригінальний аналітичний продукт	<i>Develop an infographic: "How poverty is masked in the press".</i>

Систему оцінювання проєкту (рубрикатор) наведено у Таблиця 2.6.2.

Таблиця 2.6.2. Рубрикатор оцінювання проєкту

Критерій	Бали	Опис
Якість презентації	15	Структура, візуалізація, переконливість
Командна робота	15	Участь кожного, взаємодія
Оригінальність ідеї/інфографіки	10	Креативний підхід, унікальність прикладів
Рефлексія	10	Самооцінка, свідомість висновків
Мовна грамотність (в есе)	10	Рівень англійської мови (лексика, граматика, стиль)
	Разом 100	

Самооцінка здійснюється за наступною шкалою (Таблиця 2.6.3.)

Таблиця 2.6.3. Самооцінка та взаємооцінка.

Критерій	Опис	Бали
Аналіз тексту	5 прикладів + пояснення	20

Критичне мислення	Обґрунтування бажаних змін	20
Презентація	Чіткість, графіка, порядок подачі	10
Інфографіка	Дизайн, інформативність	10
Співпраця	Спільна робота, вклад кожного	10

Студентам пропонується рекомендовані джерела інформації для реалізації завдань проєкту:а:

Література

1. Allan K. & Burridge K. Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language. Oxford Press, 2019.
2. Lakoff G. Don't Think of an Elephant! Oxford Press, 2016.
3. Wodak R. & Meyer M. Methods of Critical Discourse Studies. Oxford Press, 2018.
4. The Guardian poverty-related articles: <https://www.theguardian.com/society/poverty>
5. BBC News – “Cost of living” tag: https://www.bbc.com/news/topics/ce1_qrvlel9qt

Відео:

1. What Are Common Euphemisms For Poverty? – The Language Library
<https://www.youtube.com/watch?v=cE21oV1qKsA>

Розбираються поширені евфемізми (наприклад under-resourced, cost-of-living crisis) та їх вплив на сприйняття.

2. What Are Common Euphemisms For Being Poor? <https://www.youtube.com/watch?v=73QGfaQ91yA>

Анализ терминов как нейтральных средств, смягчающих слово "poor" .

3. George Carlin on Euphemisms: Unmasking the Language of Poverty and Power
<https://www.youtube.com/watch?v=NIQqvYq7aJE>

Гумористичне, але гостре викриття прихованих смислів слова *poverty*.

4. How the West Romanticized Struggle While Ignoring the Poor <https://www.youtube.com/watch?v=Mk0J2ncUA9k>

Про вплив Instagram-культури та медіа на сприйняття бідності/

5. Soft White Underbelly (сепсія інтерв'ю) <https://www.youtube.com/c/SoftWhiteUnderbelly>

Інтерв'ю з безхатками допомагає побачити різницю між реальною бідністю і медійними наративами.

6. John T. Dunlop Lecture: Margot Kushel – “The Toxic Problem of Poverty + Housing Costs”
<https://www.youtube.com/watch?v=mRiJIrhjfYY>

Академічна лекція про кризу бідності та житла у США.

Для обговорення відео та рекомендованої літератури використовуються наступні питання:

Questions for student discussion: What caught your attention while watching? What euphemisms are used? What words/phrases seem to evoke an emotional response? How does the image of poverty change? Why do the media choose abolished formulations? What is the difference between "under-resourced" and "poor"? Does the perception of tragedy change? How do expressions influence public opinion? Do they help to hide real problems? Can they evoke sympathy or, on the contrary, detachment?

Comparison of media and real-life experience: How do the interviews from Soft White Underbelly contrast with euphemized formulations? What does this say about the "escape from the language of truth"?

Connection to ideology and power: What ideas do you think are spread through soft formulations ("crisis", "challenge" vs. "poverty")? Who benefits from such language – society, politicians, business, the media?

Your own analysis: What euphemisms did you find in the English-language media? Why did they arise in that context?

Студентам надаються інструкції як працювати під час дослідження:

1. Подивіться відео на вибір: мінімум два (одне – аналітичне, інше – інтерв'ю чи академічне).

2. На форумі: 1) Опублікуйте реакцію (перші враження, емоції) і назвіть по три евфемізму. 2) Дайте відповідь як мінімум двом однокурсникам, поставивши запитання або власні приклади (1 оригінальний пост (5 балів), мінімум 2 відповіді на чужі пости (10 + 3 бали), оцінка балами: оригінальність посту – до 5, відповіді – до 3, активне обговорення – до 2).

3. В аналітичному звіті: 1) Порівняйте медійну мову та реальні інтерв'ю. 2) Поясніть, як евфемізація впливає на сприйняття бідності медіаспоживачем.

4. На підсумковій Zoom-зустрічі: 1) Обговоріть, які формулювання змінили ви. 2) Запропонуйте альтернативний заголовок до статті без використання евфемізму. Кожна команда пропонує альтернативний заголовок новин, де прибирає *euphemism*. Студенти роблять коротку презентацію (2 хв) + обговорення (запитання від інших студентів). Оцінка за зрозумілість та аналітичність – 5 балів, здатність аргументувати заміну – 5 балів.

Коли цей проект завантажується на Moodle узагальнено його структура має вигляд: 1) Video Reflection (Forum: Media Euphemisms) – участь у форумі; 2) Quiz (Vocabulary and Concepts) – авто-текст; 3) Media Analysis Report (uploaded Assignment) – завантаження робіт; 4) Infographic/Presentation (uploaded Presentation) – завантаження візуальної інформації, самооцінка; 5) Peer Assessment (workshop/peer review) – взаємооцінювання ; 6) Wrap-up Session Prep (Forum: Post plan+link) – підготовка до обговорення; 7) Zoom Session (zoom link/ attendance check) – живе обговорення.

Ця схема забезпечує динамічну спадкоємність між самостійною роботою, колаборативним обговоренням, письмовим та візуальним аналізом, а також критичним мисленням та практикою мови.

2.4. Блок електронного курсу «Інструменти зворотного зв'язку»

Блок ЕК «Інструменти зворотного зв'язку» включає наступні розділи: «Зворотній зв'язок»; «Форум»; «Опитування»; «Консультування, організація та обговорення спільної роботи».

1. Розділ «Зворотній зв'язок» використовується як інструмент розвитку ретроспективної рефлексії студентів з метою критичного аналізу результатів засвоєння ними тематичного блоку. Студенти можуть надавати свої коментарі розробнику курсу щодо його вдосконалення.

Цілі розділу:

- Організувати двонаправлене спілкування між викладачем та студентами.
- Отримувати та надавати конструктивну оцінку процесу навчання та якості матеріалів.
- Сприяти самоаналізу та усвідомленому засвоєнню лексикологічного матеріалу.

Розглянемо який інструментарій можливо використовувати для зворотного зв'язку (Таблиця 2.4.1.).

Таблиця 2.4.1. *Інструменти зворотного зв'язку.*

Інструмент	Опис	Частота використання	Рекомендації щодо використання
Форум зворотного зв'язку	Місце для розміщення відгуків, коментарів та пропозицій щодо курсу та матеріалів	Постійно	Обговорення питань, що виникли при вивченні, рекомендації.
Електронна пошта	Персональний зв'язок для детального обговорення складних питань.	За необхідне	Використовується для індивідуальних питань
Оціночні анкети	Структуровані форми з питаннями щодо змісту та методики курсу.	Після кожної теми/модуля	Дозволяють отримати кількісні та якісні дані.
Відеоконференції	Онлайн-сесії з обговоренням результатів навчання та труднощів.	По закінченню розділів	Живе спілкування та оперативна реакція на зауваження

Рекомендації для студентів: 1) Формулюйте відгуки чітко та конкретно, підкріплюйте прикладами. 2) Будьте конструктивними – пропонуйте шляхи покращення, а не лише критикуйте. 3) Використовуйте зворотний зв'язок для коригування навчальної стратегії.

Питання анкети для студентів наприкінці курсу: 1. Наскільки добре ви знаєте основні поняття лексикології? 2. Які теми здалися вам найскладнішими? 3. Які завдання сприяли кращому засвоєнню матеріалу? 4. Як ви оцінюєте якість навчальних матеріалів? 5. Які методи навчання

здалися найефективнішими? 6. Які додаткові ресурси хотіли б бачити в курсі? 7. Як оцінюєте свою мотивацію до вивчення лексикології? 8. Ваші пропозиції щодо покращення курсу.

2. Розділ «Форум» використовується для обговорення студентами питань, які занурюють їх у проблематику даного тематичного розділу. Мета форуму: 1) Розвивати критичне мислення та навички академічного спілкування. 2) Поглиблювати розуміння лексикологічних явищ через обговорення та обмін думками. 3) Сприяти самоосвіті з опорою на експертні джерела.

Елемент «Форум» може бути реалізований по-різному: стандартний форум для загальних обговорень, просте обговорення, «питання-відповідь». Для організації обговорення та взаємооцінки робіт використовують тип «кожен відкриває одну тему». У форумі можна прикріплювати файли, налаштувати відстеження, тимчасовий період блокування, параметри оцінювання. І в глосарії, і у форумі, і в завданні можна вибрати варіант «не оцінюється», а можна задати категорію оцінок, вибрати шкалу, встановити прохідний бал та максимальне значення. Крім того, можна призначити студентів-учасників курсу на роль оцінювачів у кожному окремому елементі курсу.

Матеріали для форуму відображено у Таблиці 2.4.2.

Таблиця 2.4.2. *Форум: теми та питання для обговорення*

Тема форуму	Прикладні питання для обговорення	Мета та рекомендації
1. Значення та структура лексичної системи	— How do you understand the concept of “lexical system”? — What is the role of synonyms in language? — Give examples of lexical fields in English	Формування базових уявлень та обмін досвідом
2. Полісемія та омонімія: відмінності та приклади	— Why is it important to distinguish between polysemy and homonymy? — Can you give examples from your vocabulary?	Поглиблення семасіологічного розуміння
3. Фразеологія та ідіоматичні вирази	— What difficulties arise when learning idioms?	Практичне застосування знань, розвиток навичок перекладу

4. Роль стилістичних відтінків у лексиці	— How does stylistic coloring affect word choice? — How do you determine the stylistic affiliation of a word?	Розвиток стилістичного сприйняття мови
5. Термінологія та лексика професійної сфери	- What lexical features do you notice in your professional field? - How does terminology affect communication?	Формування професійних компетенцій

В цьому розділі даються рекомендації щодо ведення форуму для студентів:

- 1) Кожен студент повинен написати щонайменше 3 повідомлення з різних тем.
- 2) Важливо підкріплювати свої думки прикладами та посиланнями на джерела.
- 3) Заохочуються запитання та відповіді на повідомлення однокурсників.
- 4) Модерація та зворотний зв'язок від викладача – 2 рази на тиждень.

Шаблони постів, які можуть використовувати студенти, наведено у Додатку 4.

Завдання викладача для ведення форуму: 1) регулярно перевіряти пости студентів; 2) заохочувати аргументовані відповіді та поважне спілкування; 3) спрямовувати студентів на ознайомлення з додатковими джерелами (надавати посилання на відео та статті з рекомендованої літератури; 4) стимулювати взаємодію: задавати уточнюючі питання, пропонувати приклади; 5) фіксувати активність та якість постів для виставлення балів по критеріям: зміст, аргументація, використання джерел, залученість в обговорення питань; 6) забезпечити безпеку та комфорт спілкування: попереджати порушення правил спілкування.

Модерація форуму включає наступні позиції (Таблиця 2.2.5).

Таблиця 2.4.3. *Ролі модераторів на форумі.*

Роль	Завдання	Відповідальність
Викладач	Керівництво форумом,	Організація та якість

	контроль активності, зворотний зв'язок, вирішення спорів	навчального процесу
Асистент модератора	Допомога викладачеві в моніторингу, підтримка студентів, нагадування про терміни	Допомога в оперативній підтримці студентів
Активний студент-модератор	Підтримка нових учасників, стимулювання обговорення, пропозиція тем	Залучення спільноти, розвиток навичок лідерства

Викладач може запропонувати наступні теми для форуму: 1) Лексична система; 2) Полісемія та омонімія; 3) Стилїстика лексики; 4) Професійна лексика та термінологія; 5) Питання та відповіді по курсу.

3. Розділ «Опитування» дозволяє учасникам електронного курсу оцінити рівень актуальності та популярності тематики розглянутого розділу.

Пропонується анкета «Опитування: оцінка популярності та актуальності тем курсу». Студенти оцінюють кожне питання від одного до п'яти (5 – дуже цікаво/актуально, 4 – швидше цікаво/актуально/корисно/легко, 3 – нейтрально, 2 – швидше не цікаво/не актуально/не корисно/важко, 1 – зовсім не цікаво/не актуально/не корисно/дуже важко).

Питання для опитування.

1. Наскільки вам цікава тема «Лексична система мови»?
2. Наскільки актуальною для вашої професійної підготовки є тема «Полісемія та омонімія»?
3. Як ви оцінюєте корисність теми «Фразеологія та ідіоматичні вирази» для практичного володіння англійською?
4. Наскільки цікава та корисна тема «Стилїстичні особливості лексики»?
5. Як оцінюєте рівень складності матеріалів курсу?
6. Які додаткові теми щодо лексикології ви хотіли б бачити в курсі?
(Відкрите питання для вільної відповіді)

Дякую за участь в опитуванні! Ваші відповіді допоможуть зробити курс ще кориснішим та цікавішим.

4. Розділ «Консультування, організація та обговорення спільної роботи».

Цілі розділу: 1) Забезпечити ефективну взаємодію між студентами та викладачем. 2) Організувати спільну роботу та обговорення навчальних завдань. 3) Сприяти розвитку навичок комунікації та співробітництва англійською мовою.

Елемент «Чат» призначений для онлайн спілкування. Викладач може встановити час початку чату, тривалість сесії, їх повторюваність.

Структуру розділу відображено у Таблиці 2.4.4.

Таблиця 2.4.4. *Зміст та структура розділу «Консультування, організація та обговорення спільної роботи, чат»*

Зміст	Опис	Формат
1. Правила спілкування та етикет	Огляд основних правил спілкування у чаті/відеоконференції: ввічливість, повага до думки інших, регламентація часу виступу тощо.	Текст + відео
2. План консультацій	Розклад консультацій з викладачем з поточних тем курсу, посилання для підключення до відеоконференцій та чатів.	Графік + посилання
3. Обговорення домашніх завдань	Тема тижня для обговорення, ключові питання, критерії оцінки, рекомендації щодо підготовки відповідей.	Текст + обговорення в чаті
4. Організація групової роботи	Інструкції щодо формування груп, розподілу ролей, термінів виконання завдань, способів комунікації та спільної роботи (Google Docs, Zoom, Moodle та ін.)	Документ + посилання
5. Запитання та відповіді	Розділ для швидкого обміну питаннями щодо навчального матеріалу та отримання оперативних відповідей від викладача чи однокурсників.	Чат

6. Зворотній зв'язок та рефлексія	Інструменти та форми зворотного зв'язку: опитування, анкети, усні відгуки за підсумками занять та спільних проєктів.	Форми + обговорення
7. Технічна підтримка	Інструкції щодо використання платформ для спілкування, поради щодо вирішення типових технічних проблем (мікрофон, камера, підключення до інтернету).	Текст + відео

Рекомендації для учасників: 1) Використовуйте англійську мову для всіх повідомлень та виступів. 2) Перед початком зустрічі перевіряйте якість зв'язку та працездатність обладнання. 3) Беріть активну участь в обговореннях, формулюйте запитання, ділитесь досвідом. 4) Дотримуйтесь регламенту та поважайте час інших учасників. 4) У разі виникнення проблем пишіть на технічну підтримку або викладачеві.

2.5. Контрольний блок електронного курсу

Результати навчання з дисципліни «Лексикологія англійської мови» можуть бути перевірені поточним, проміжним та підсумковим контролем за допомогою певних оціночних заходів.

Перевірка результатів може бути проведена у вигляді тестів, контрольних робіт, усних опитувань, написання есе по темі, залежно від поставлених цілей та завдань. У ході навчального процесу та за будь-якого виду атестації проходитиме аналіз не самих компетенцій, а співвіднесених з ними результатів навчання.

Без сумніву, результат навчання – це результат тих знань, навичок та умінь студента після закінчення певного етапу навчання. Досягнення запланованих результатів навчання на фінальному етапі закінчення дисципліни має забезпечити студенту той рівень володіння компетенціями, який був спочатку заявлений у програмі дисципліни.

Для визначення рівнів формування результатів навчання нами було використано таксономію навчальних цілей Бенджаміна Блума. У розробленому електронному курсі ми постаралися застосувати її у процесі проєктування результатів оцінювання навчання. І відповідно до шести категорій цілей навчання Б. Блума: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінка – розроблено наступні види оціночних заходів (Таблиця 2.5.1.).

Таблиця 2.5.1. *Класифікація заходів оцінювання в електронному середовищі*

Навички	Заходи оцінювання (знання, вміння та навички студентів)	Оцінювання (форми перевірки)
1. Пам'ятати	1. Питання з кількома варіантами відповідей 2. Заповнити пропуски 3. Запитання на відповідність 4. Написання відгуку, коментаря на завдання на форумі 5. Складання конспектів	Ключі з відповідями Облік помилок
2. Розуміти	1. Запитання з відкритою відповіддю 2. Моделювання понять 3. Форуми з обговореннями або доповідь на тему: а) підсумуйте... б) сформулюйте своїми словами... в) опишіть...	Ключі з відповідями Список можливих відповідей
3. Застосовувати	1. Застосування заздалегідь визначеного процесу, який закінчиться неоригінальним рішенням/продуктом: а) скопіюйте роботу... б) повторіть науковий експеримент... 2. Форуми з обговореннями або доповідь на тему: а) який метод ви б використали... б) як би ви використовували цей метод, щоб вирішити... в) що вийде, якщо...	Список можливих відповідей Рубрики

4. Аналізувати	1. Ментальна мапа / концептуальна мапа 2. Схеми/діаграми 3. Класифікаційні списки/рубрики 4. Форуми з обговореннями або доповідь на тему: а) який висновок ви могли б зробити... б) яка суть розглянутого питання... в) у чому полягає...	Список можливих відповідей Список неправильних відповідей Рубрика
5. Оцінювати	1. Самооцінювання 2. Оцінювання одногрупників 3. Критичний огляд фільму, твору тощо. 4. Підбір джерел та ресурсів 5. Форуми з обговореннями або доповідь на тему: а) яка ваша думка про... б) чи згодні ви з... в) як ви могли б оцінити...	Перевірочний список Рубрика викладача Рубрика самооцінювання Студентська рубрика оцінювання одногрупників
6. Створювати	1. Особисте портфоліо 2. Творче вирішення задачі/проблеми 3. Створення оригінального продукту, проекту, історії, теорії, карти, схеми, діаграми 4. Презентація	Рубрика викладача Студентська рубрика для оцінювання одногрупників

Подана класифікація дає можливість викладачеві вибирати той вид заходу оцінювання, який дозволяє максимально ефективно досягти поставленої мети.

Розглянемо детально засоби оцінювання, які пропонуються студентам в електронному середовищі Moodle в рамках курсу «Лексикологія англійської мови» відповідно до цієї схеми.

Так, для перевірки того, як студенти пам'ятають теоретичний матеріал за модулем, їм пропонується скласти конспект-таблицю з лекції, розміщеної в електронному навчальному середовищі.

Найчастіше для перевірки вивчених основних понять та термінів за модулем курсу в електронному середовищі використовують завдання

закритої форми, завдання з множинним вибором відповіді чи завдання відповідності.

Дуже важливим для процесу навчання є те, як студент вміє застосовувати отримані знання на практиці, і це вміння викладач може перевірити, запропонувавши студентам, наприклад, скласти монологічне висловлювання на тему. Перевірити роботу можна на занятті в режимі презентації з обговоренням.

Не менш важлива навичка – вміння шукати, збирати та аналізувати інформацію, що є необхідним для формування навичок комунікації. Для перевірки цієї навички в рамках курсу викладач може дати завдання студентам скласти «ментальну карту» або глосарій на тему модуля.

Вважаємо, що оцінювання роботи в електронному середовищі має бути вбудоване у всі аспекти курсу, а не бути його результатом. Методично продумані оціночні заходи є ключем до залучення студентів до активного та плідного навчання. Тим самим результативність навчання студентів в електронному середовищі безпосередньо залежить від заходів оцінювання. При цьому ефективність значно вища, якщо студенти: 1) формують своє власне уявлення про предмет; 2) застосовують свої знання у реальних ситуаціях; 3) думають критично; 4) розмірковують про те, що вони дізналися та освоїли.

Заходи оцінювання в електронному середовищі вважаються спланованими коректно, коли вони обмежені за кількістю завдань (2-5 завдань). При цьому сам захід оцінювання має бути: чітко та просто сформульовано; відповідати рівню складності чи значущості; має відображати набуті навички в контексті конкретної дисципліни; включати чіткий опис критеріїв оцінювання.

На наш погляд, найскладнішим є навчання студентів навичкам оцінювання одногрупників та самооцінювання, оскільки реалізація системи оцінювання має дати можливість звірити досягнутий студентом рівень із певним мінімумом вимог, закладених у навчальному курсі. Крім того, система оцінювання повинна фіксувати як зміни загального рівня

підготовленості кожного студента, так і динаміку його успіхів у різних сферах діяльності (засвоєння інформації, обробка інформації, творче уявлення, виклад думок тощо). Студент, який проводить самооцінювання, повинен мати можливість зіставити результати, яких він досяг, з оцінкою викладача. Це означає, що має бути забезпечена повна прозорість системи оцінювання та чітко сформульовані критерії оцінювання та самооцінювання.

Для реалізації такого виду завдань студентам доцільно запропонувати групову роботу: розділити студентів на дві команди, студенти повинні представити один одному проект з теми, що вивчається, після чого викладач просить кожну групу за певними пунктами дати оцінку своїм суперникам і виконати самооцінювання. Студенти повинні мати можливість отримати оцінки та від викладача, порівняти обидва результати та, якщо є необхідність, обговорити отримані результати з викладачем.

Тестування використовується як засіб поточного та підсумкового контролю засвоєння навчального матеріалу.

Електронне тестування (ЕТ) суттєво допомагає оптимізувати процес навчання лексикології англійської мови, прискорюючи перевірку сформованості компетенцій, тим самим дозволяючи виділити більше аудиторного часу на інші види роботи. Крім того, систематичне застосування таких тестів дає можливість викладачеві своєчасно виявити «проблемні зони» у формуванні знань, умінь та навичок студентів та намітити шляхи їх усунення.

ЕТ значно відрізняється від традиційного і має низку переваг, а саме: 1) здійснює візуальну форму подачі матеріалу; 2) дає можливість миттєвої автоматичної перевірки та оцінки (при використанні завдань із закритою формою відповіді); 3) зберігає аудиторний час, дозволяючи протестувати групу учнів одночасно; 4) дає можливість використовувати великий обсяг матеріалу, тим самим актуалізує пройдену тему; 5) не вимагає додаткового програмного забезпечення.

На сьогоднішній день викладачі іноземної мови мають необмежений доступ до величезної кількості ресурсів, що містять електронні тестування, розміщені на спеціалізованих сайтах (наприклад на Moodle).

Ці ресурси можуть бути успішно використані у навчальному процесі для проведення поточного, проміжного та підсумкового контролю. При цьому, використовуючи платформу Moodle для організації ЕТ, викладач отримує можливість працювати з справді потужним інструментарієм для створення авторських тестів.

Зазначимо, що ефективність використання тестів як засобу контролю сформованості компетенцій в курсі «Лексикологія англійської мови» зумовлена методично правильною вбудованістю тесту в електронний курс та його відповідністю завданням дисципліни. У проєктованому курсу використовуються проміжне та підсумкове тестування.

Проміжний контроль включає два види тестів – коригувальні та оціночні.

Метою коригуючого тесту є не так контроль сформованості компетенцій студентів, скільки навчання. Такий вид тестування дозволяє виявити прогалини у знаннях студента з поточної теми. Особливістю коригувальних тестів є те, що вони дозволяють студентам здійснювати самоконтроль успішності з дисципліни. Студенти виконують подібні тести самостійно в Moodle, щоб виявити свої недоліки. Якщо прогалини існують, то студенти мають можливість їх усунути, виконавши серію завдань модуля як тренувальні перед оцінювальним тестуванням.

Тести, що коригують, виконуються на спеціалізованих сайтах, посилання на які викладач розміщує в модулі курсу. Перевагою коригуючого тестування є швидкість виконання тесту та його об'єктивність. Тести дозволяють уникнути суб'єктивізму оцінювання. Студент може використовувати необмежену кількість спроб при відпрацюванні тієї чи іншої теми. На допомогу студенту в кожному модулі

курсу розміщено серію завдань коригуючого характеру. Це завдання можуть бути у форматі pdf або в режимі онлайн.

Завдяки тестуванню здійснюється контроль сформованості компетенцій з вивченої теми, зазвичай, протягом місяця. Студенту надається лише одна спроба для виконання цього тесту. Тест складається з 20 завдань таких типів, як «вірно/невірно», множинний вибір, відповідність тощо.

Наприкінці семестру проводиться підсумкове тестування. Метою даного виду тестування є оцінювання рівня сформованості компетенцій з курсу. Підсумковий тест охоплює всі теми, які пройшли за семестр.

Представимо коротку інструкцію щодо імпорту та створення тестів на платформі Moodle: 1) Увійдіть у Moodle під своїм обліковим записом викладача. 2) Перейдіть до потрібного курсу. 3) У блоці «Адміністрування курсу» виберіть «Банк питань» → «Імпорт». 4) У полі Формат файлу виберіть Moodle XML. Завантажте отриманий файл XML і натисніть «Імпорт». 5) Питання автоматично розподіляються за категоріями, зазначеними у файлі. 6) Перейдіть до розділу «Тести» курсу та створіть новий тест. 8) Додайте до тесту запитання з потрібних категорій. 9) Налаштуйте параметри тесту (час, кількість спроб, зворотний зв'язок тощо). 10) Збережіть та опублікуйте тест.

Перед створенням тесту потрібно переглянути питання у банку, відредагувати їх при необхідності. Бажано використовувати функцію попереднього перегляду, щоб перевірити, як питання виглядають для студентів. Потім увімкнути зворотній зв'язок, щоб студенти бачили рішення після відповіді.

Приклади поточного контролю знань у QUIZ форматі та підсумкового тесту і системи оцінювання даються у Додатку 5.

Висновки до другого розділу

1. Визначено цілі та завдання проектування електронного курсу «Лексикологія англійської мови» в рамках освітньої програми підготовки

бакалаврів за спеціальністю 014. Середня освіта, спеціалізація: 014.021
Англійська мова і література.

Інноваційним параметром цього електронного курсу є концептуальні підходи до його проектування, розроблені в рамках освітньої парадигми змішаного предметно-мовного інтегрованого навчання. Більша частина освітньої програми освоюється асинхронно на платформі Moodle, при цьому студентам забезпечується необхідна очна підтримка викладача у форматі проблемно-орієнтованих аудиторних занять та відеоконференцій на основі принципу зворотного дизайну (backward design).

Розроблено зміст, структуру та стратегію реалізації електронного курсу (ЕК), які визначаються цільовою установкою на вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції бакалаврів для вирішення в усній та письмовій формах визначених професійно-орієнтованих завдань: 1) освоєння та мовленнєва активізація термінології професійного спрямування; 2) вивчення ефективних прийомів візуалізації інформації (інтелект-картки, SWOT-аналіз); 3) практика діалогічного та монологічного мовлення у форматі чату, форуму, відеоконференції, есе, презентації, доповіді, звіту, анотації автентичної літератури зі спеціальності; 4) поліпшення навичок аудіювання в процесі виконання завдань до відео-сюжетів; 5) активізація навичок аргументованого викладу власної точки зору під час вирішення проблемних ситуацій (технологія case-study).

Електронний контент навчального курсу включає теоретичний матеріал (навчальний та довідково-інформаційний), практичні завдання тренувального, проблемно-орієнтованого, проектно-рольового характеру та методичні рекомендації для їх виконання, засоби оцінювання, глосарій, чати, форуми, вікі, бази даних та анкети як інструменти активізації рефлексивного мислення студентів та організації їхньої спільної роботи.

Структура ЕК включає організаційно-інформаційний блок, навчальний блок, блок «зворотного зв'язку», блок форм контролю.

2. Описано створення організаційно-інформаційного блоку ЕК, який містить інформацію, яка полегшує навігацію по всьому курсу.
3. Розроблено систему електронного викладання курсу, його комунікативний блок.
4. Особливу увагу приділено дизайну інструментів зворотного зв'язку електронного курсу.
5. В контрольному блоці ЕК надано засоби перевірки отриманих студентами знань на основі аналізу не самих компетенцій, а співвіднесених з ними результатів навчання.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота мала на меті дослідження методики створення професійно-орієнтованих електронних курсів з англійської мови та розробку основ їх проєктування на прикладі теоретичного курсу «Лексикологія англійської мови».

При виконанні завдань кваліфікаційної роботи ми дійшли наступних висновків:

1. На основі студіювання теоретичних досліджень з проблеми електронного навчання встановлено, що *електронне навчання* має значний освітній потенціал. Ефективність та результативність навчальної діяльності в електронному середовищі багато в чому залежить від коректного проєктування електронного курсу, яке включає в себе цілеспрямоване планування викладачем етапів роботи та слідування ним, застосування методу зворотного дизайну, підбір заходів оцінювання з урахуванням запланованих результатів та особливостей навчальної взаємодії викладача та студентів в аудиторії та електронному середовищі, створення педагогічного сценарію.

2. Визначено *типологічні характеристики платформи Moodle засобу організації освітнього процесу* на якій розташовується електронний курс з англійської мови.

Використання системи організації навчання Moodle у навчальному процесі має наступні функціональні можливості: 1) збереження у цифровій формі необмеженої кількості автентичної інформації; 2) перерозподіл аудиторного та позааудиторного часу в рамках курсу; створення модульного навчання, де кожен модуль є закінченим блоком інформації; використання різноманітних форм контролю; 3) підвищення у студентів інтересу та мотивації до вивчення іноземних мов через різноманітні, відмінні від традиційних, навчальні матеріали; створення індивідуальних наборів навчально-тренувальних матеріалів; 4) можливість

інтерактивної взаємодії викладача і студентів, та студентів між собою (форуми, чати тощо).

Використання електронної освітньої платформи Moodle у навчанні іноземної мови допомагає сформувати у студентів уміння самостійно планувати та організовувати, оцінювати та коригувати свою навчальну діяльність, орієнтуючись кінцевий результат. Така форма роботи допускає автономію студента, що робить її більш життєздатною в умовах конкурентного освітнього середовища. Студенти вчаться приймати рішення, робити усвідомлений вибір та нести за нього відповідальність, формуються навички та вміння працювати в інформаційному просторі, самостійно шукати, відбирати та аналізувати інформацію, представляти результат з використанням сучасних технологій, тобто відбувається формування необхідних мовних та соціокультурних компетенцій. Більш того, завдяки розвитку автономії студента в процесі навчання, він буде здатний брати на себе відповідальність при прийнятті рішень у професійної діяльності, переносити знання та досвід у нові професійні ситуації, адекватно оцінювати свої професійні можливості і при необхідності самостійно заповнювати прогалини в знаннях та досвіді.

Moodle дозволяє проводити навчання в індивідуальному темпі; надає свободу та гнучкість, тобто студент може самостійно планувати час, місце та тривалість занять; забезпечує доступність, мобільність, технологічність та творчість.

3. Схарактеризовано загальні *дидактичні принципи проєктування електронних курсів*.

Визначено, що електронний навчальний курс – це комплекс дидактичних засобів, що містить систематичний виклад навчальної інформації певної предметної галузі, який є ключовим дидактичним та організаційно-методичним засобом дистанційного навчання, довкола якого формується педагогічна система.

Електронний навчальний курс має відповідати наступним дидактичним принципам.

1) Навчальна інформація, що передається за допомогою електронного навчального курсу, має бути науково достовірною, відповідати сучасному стану науки та техніки.

2) Навчальна інформація має розгортатися з урахуванням таких принципів дидактики, як систематичність, послідовність, наочність, свідомість, зв'язок із практикою.

3) В електронному навчальному курсі має бути використано проблемний виклад матеріалу, дотримано оптимальне співвідношення між науковістю та доступністю.

4) Відповідно до вимог принципу науковості всі наведені в електронному навчальному курсі факти повинні бути достовірними та знайомити студентів з методами наукового пізнання.

5) В електронному навчальному курсі має бути викладено систему знань з навчального курсу, дано критичне осмислення матеріалу, ціннісні уявлення про фундаментальні наукові поняття.

6) В електронному навчальному курсі має бути збалансований теоретичний та практичний матеріал, показано, як отримані знання можуть бути використані на практиці.

7) Виклад та організація методичного матеріалу електронного навчального курсу повинні носити особистісно орієнтований характер.

8) Електронний навчальний курс з погляду організації навчальної діяльності має бути спрямований на комунікативність студентів.

При відборі та структуруванні змісту електронного навчального курсу можна керуватися такими методичними підходами: 1) комунікативність, що забезпечує діалогічну взаємодію студента з електронним навчальним курсом; 2) комплементарність, що надає можливість додаткової підтримки електронного навчального курсу іншими засобами навчання; 3) автономність, що дозволяє розглядати електронний навчальний курс як цілісну педагогічну систему.

В основі проєктування електронного курсу лежать принципи цифрової дидактики: принци домінування процесу навчання, принцип

персоналізації, принцип доцільності, принцип гнучкості, принцип успішності у навчанні, принцип колаборації та інтерактивності, принцип практикоорієнтованості, принцип наростання складності, принцип наповненості цифрового освітнього середовища, принцип наочності та принцип інтегрованого оцінювання.

Визначено визначити параметри ефективності електронного курсу. Відмінною особливістю ефективного електронного ресурсу є його інтерактивність, що розуміється як взаємодія студента з контентом, викладачем та іншими студентами, результатом якої стають: 1) самостійне конструювання знання на основі розуміння та інтерпретації навчального матеріалу, виходячи з власного (професійного) досвіду; 2) створення віртуального студентського співтовариства, яке є соціальним контекстом для верифікації нового знання; 3) багатоканальність та оперативність зворотного зв'язку як фактор підтримки стійкої навчальної мотивації при асинхронній та синхронній формах навчання; 4) психологічний комфорт в умовах фізичної роз'єднаності учасників навчального процесу; 5) досконалення навичок мережевого спілкування як елемента «інформаційної культури особистості», що формується в процесі віртуалізації професійної комунікації.

4. Визначено *цілі та завдання проєктування електронного курсу* на прикладу навчального курсу «Лексикологія англійської мови».

Проектований електронний курс «Лексикологія англійської мови» може використовуватися при реалізації змішаного та дистанційного навчання.

Викладач організує процес дистанційного навчання на основі загально дидактичних та методичних засад навчання іноземних мов, вимог, що диктуються психологічними особливостями сприйняття інформації в електронному середовищі та можливостей, що надаються програмними засобами.

Проектування професійно-орієнтованого електронного курсу в рамках змішаного навчання ґрунтується на так званому зворотному

дизайні, при якому, по-перше, проектуються результати навчання з дисципліни: те, що студенти знатимуть, вмітимуть і ті компетенції, якими вони володітимуть після освоєння електронного курсу; по-друге, здійснюється розробка оціночних заходів, що дозволяють визначити досягнення поставлених завдань. І по-третє, проектується розподіл навчальної взаємодії між аудиторною роботою та самостійною роботою в електронному середовищі; створюється так званий педагогічний сценарій, в якому визначаються види навчальної діяльності та завдання, що здійснюють перехід з одного середовища до іншого, системність заміщення аудиторних форм роботи взаємодією в електронному середовищі та способи забезпечення комунікативності та інтерактивності навчального процесу в електронному середовищі.

Проектування електронного курсу, постановка його цілей та завдань припускають, що сформульована навчальна мета повинна містити в собі: результат навчання (чому потрібно навчитися); умови, за яких цей результат може бути досягнутий (для чого це потрібно вивчити та виконати); критерій, що відбиває рівень досягнення бажаного результату.

5. Описано *структуру та методику створення професійно-орієнтованого електронного курсу «Лексикологія англійської мови»*.

У ході конструювання курсу враховувалася, що він має певну структуру, яка складається із набору обов'язкових блоків: організаційно-інформаційний блок (системи інформаційного наповнення ресурсу), комунікативного (системи інтерактивного викладання), контрольного (механізм оцінювання та тестування) та системи «зворотного зв'язку».

Електронний курс «Лексикологія англійської мови» забезпечує безперервність та повноту дидактичного циклу освітнього процесу електронного навчального середовища та містить теоретичні, практичні та контролюючі матеріали, необхідні студентам для вивчення даної навчальної дисципліни відповідно до навчальної програми.

Організаційно-інформативний блок курсу є самостійним електронним продуктом організаційного, методичного та

консультативного призначення, що полегшує навігацію по всьому курсу. До цього блоку включена наступна навчальна інформація: 1) вступ з короткою характеристикою курсу; 2) навчальна програма, що встановлює перелік тем і обсяг навчального часу, що відводиться на їхнє вивчення; 3) вимоги до рівня володіння компетенціями при завершенні курсу, рейтинг-план дисципліни та критерії оцінювання; 4) робочий зошит студента; 5) вказівки щодо вивчення курсу та організації самостійної роботи слухачів; 6) довідкові матеріали з інформацією технічного характеру, що містять підказки щодо користування навігаційною системою курсу та його модулів.

До інформаційного блоку відносяться спеціально відібрані та особливим способом організовані текстові ресурси. Це, перш за все, гіперпосилання на веб-сторінки та інші файли в мережі Інтернет.

До ресурсів інформаційного наповнення курсу належать також тематичні папки, що представляють каталоги та підкаталоги з файлів галузі дисципліни «Лексикологія англійської мови». Інформація файлів, папок та вебсторінок включає гіпертексти та відео. При організації роботи з текстовими матеріалами приділяють велику увагу наявності невербальних складових у складі інформаційних джерел. Дидактична організація гіпертекстів, що містять професійно-орієнтовану інформацію, здатна викликати професійний інтерес та забезпечити пізнавальний ефект навчання.

До інформаційного блоку курсу належать також електронні словники: головний глосарій курсу та посилання на словники, автономно розміщені на різних серверах. Електронні словники є яскравим приклад інформаційного ресурсу під час вивчення лексикології. Самостійна робота з ними формує «лексичне розуміння мови». Завдання викладача полягає в долученні слухачів до комп'ютерних словників для формування навчальних умінь для того, щоб вони могли повною мірою скористатися їх надійними пошуковими можливостями.

У комунікативному блоці вирішуються завдання педагогічного спілкування студента з викладачем та іншими студентами. Процес спілкування здійснюється на основі активних методів навчання, що включають високий рівень залученості та взаємодії слухачів між собою; високий рівень мотивації, використання ігрових методів, методу проєктів, дискусій, усних та письмових презентацій тощо. Таке спілкування реалізується за допомогою певного набору інструментів (синхронних та асинхронних).

Комунікативний блок ЕК включає: розділ «Глосарій», лекційний розділ, розділ практичних занять, розділ завдань для самостійної роботи, мультимедійний довідник, навчальні проєкти.

Глосарій – словник термінів та понять, що використовуються в курсі. Інструмент «Глосарій» включено до кожного тематичного розділу курсу. Складення тематичних словників є колективним продуктом діяльності самих студентів. Студентам надається інструкція по веденню записів у глосарії.

Тематика та плани лекцій з курсу «Лексикологія англійської мови» дає можливість структурувати матеріал по блоках. Цей розділ утворений навчально-методичними матеріалами за ключовими аспектами проблематики розділу у формі автентичних текстів, аудіо/відео та гіперпосилань на зовнішні ресурси у відкритому доступі, проблемними завданнями для самоперевірки, прикладним аспектом.

Розділ «Завдання для практичних занять» містить розгорнуті плани практичних занять з використанням ІКТ.

Розділ «Самостійна робота» включає інтерактивні завдання із застосуванням ІКТ, які включають інструкції щодо їх виконання.

Розділ «Мультимедійний довідник» включає інформацію щодо вдосконалення комунікативних вмінь та навичок презентації.

Розділ «Навчальні проєкти» містить приклад організації проєктної роботи у межах електронного курсу на прикладі проєкту ««Euphemization of Poverty in Contemporary English-language Media»».

Блок ЕК *«Інструменти зворотного зв'язку»* включає наступні розділи: «Зворотній зв'язок»; «Форум»; «Опитування»; «Консультування, організація та обговорення спільної роботи».

Практичний досвід проектування свідчить, що при навчанні з використанням навчальної платформи Moodle особливо велике значення має взаємодія студентів та їх доступ до продуктів діяльності всіх слухачів курсу. Ця особливість дуже впливає на діяльність учасників освітнього процесу, дає студентам підставу для порівняння та глибокого аналізу. При цьому відбувається як навчання самому предмету, так і набуття соціальних навичок роботи у групі, критичного сприйняття та оцінки навчального матеріалу неформальне занурення у процес навчання. Доступ до результатів навчальної діяльності всіх учасників курсу здійснюється на основі інструмента «Зворотній зв'язок», призначеного для роботи з будь-якими структурованими записами. З його допомогою реалізується взаємне оцінювання робіт слухачів за заданими критеріями.

Перехресне оцінювання виконаних завдань дозволяє впровадити в роботу курсу елементи безпосередності та відкритості. Воно забезпечує отримання зворотного зв'язку з іншими слухачами курсу та сприятиме усвідомленню студентами власних ресурсів іншомовної діяльності, що сприятиме підвищенню внутрішньої мотивації студентів та якості навчання.

Зміст *контрольного блоку* представлено тестовими матеріалами діагностичного характеру. До них відносяться такі елементи: поточні тести з розділів курсу, спрямовані на перевірку знань певних тем курсу; заключний тест із завданнями з усіх тем курсу.

Вважаємо, що оцінювання роботи в електронному середовищі має бути вбудоване у всі аспекти курсу, а не бути його результатом. Методично продумані оціночні заходи є ключем до залучення студентів до активного та плідного навчання.

Під час розробки оціночних заходів з електронного курсу викладач, проектує те, як і що студенти вивчатимуть. Той вид діяльності за курсом,

який слід оцінити, має бути чітко пов'язаний із зазначеними результатами. Правильно сплановані та пов'язані з результатами курсу заходи оцінювання дозволять досягти кількох результатів, при цьому студенти чітко розумітимуть, яким чином вони повинні продемонструвати свій прогрес під час оцінювання та якими компетенціями вони на фінальному етапі навчання опанують.

Отже, коректно сплановані з чіткою структурою та наповнені відповідним контентом електронні курси дозволяють посилити роль та значущість самостійної роботи в освітній діяльності, дають можливість студентам опанувати навички самонавчання та самоконтролю, підвищити їхню навчальну мотивацію та усвідомлення власної відповідальності за результат навчання.

Залучення інструментів програми Moodle під час проектування електронного курсу «Лексикологія англійської мови» дозволяє зробити його гнучкішим, дати студентам інструменти для реалізації навчальних та комунікативних потреб, на основі засобів асинхронної взаємодії здійснювати навчання у зручний для них час. Одночасно з цим у розпорядженні викладача знаходяться інструменти, що дозволяють йому швидко реагувати на те, що відбувається, при необхідності змінювати часові рамки виконання завдань, додавати елементи курсу, коригувати їх.

Інструменти системи Moodle, використані для розробки курсу «Лексикологія англійської мови», реалізують комунікативні, навчальні та адміністративні цілі навчання. До основних переваг розробленого курсу можна віднести доступ студентів до великої кількості інформаційних матеріалів, інтерактивність навчання, самоконтроль навчальних дій, можливість встановлення для студента індивідуальної освітньої траєкторії. Використання даної системи дозволить досягти запланованих результатів навчання та опанувати компетенції, зазначені в освітній програмі підготовки бакалаврів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусишин Л. Англійська лексикологія: сучасні підходи. Тернопіль: Підручники і посібники, 2023.
2. Баркасі В.В., Філіпп`єва Т.І. Інтегроване навчання іноземній мові і методиці її викладання в процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов. «Молодий вчений». № 4.3 (68.3). 2019. С. 7-11.
3. Бех Ю. В. Лексикологія сучасної англійської мови. Львів: Світ, 2021.
4. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія]. Київ: Атіка, 2019.
5. Бугайчук К. Л. Дистанційне та електронне навчання: сутність, особливості, співвідношення. URL: <https://core.ac.uk/download/187222007.pdf>
6. Глибока С. Електронне навчання (e-learning): сутність, походження та етапи розвитку, особливості застосування у ЗВО. Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 76. Том 1. С. 242-248.
7. Головка С. Г., Жук Ю. О., Науменко С. О. Особливості організації оцінювання результатів дистанційного навчання учнів в умовах воєнного стану. Інформаційні технології і засоби навчання. 2023. Том 97. № 5. С. 35-54.
8. Гончарук О.М. «Словотворення в англійській мові» Харків: ХНУ, 2018.
9. Дейкун О.В. Лексикологія англійської мови з основами семасіології. Черкаси: 2020.
10. Долина А.С. Використання системи Moodle для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. Том 70, № 2. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2382>

11. Заболоцький А. Ю. Сучасний стан дистанційного навчання у ВНЗ України. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2016. № 2. С. 19-23.
12. Загороднюк М. Англійська лексикологія. Київ: Лінгвістика, 2022.
13. Зінченко В., Чевердак П. Викладання філологічних дисциплін за допомогою використання сучасних комп'ютерних програм. Нова педагогічна думка. 2019. № 2 (98). С 39-43
14. Козак Л.О. «Лексикологія сучасної англійської мови». Львів: ЛНУ, 2020.
15. Коваленко І. Фразеологія англійської мови. Київ: Освіта, 2021.
16. Кокоріна Л. Позитивні та негативні чинники застосування дистанційних освітніх технологій у навчанні іноземної мови. Актуальні питання гуманітарних наук, 2021. Вип. 35. Том 3. С. 267–272.
17. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: ВЦ «Академія», 2020.
18. Левченко С. Словотвір англійської мови. Харків: Основа, 2020.
19. Лук'яненко С. Потенціал дистанційного навчання в межах курсу «Історія лінгвістичних учень». Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна Серія «Філологія». Вип. 95. 2024. С.67-73
20. Малінін Н. Пономарьов М. Концептуальні основи електронного навчання у сучасному вузі. Викладач ХХІ століття. 2014. № 4. Ч. 1. С. 97-109.
21. Малихін О. В., Карпюк В. А. Методика застосування ІКТ у процесі формування лінгвокраїнознавчої компетентності студентів-філологів. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 68, № 6. С. 112–124. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v68i6.2171>
22. Мироненко Т.П., Добровольська Л.С. Поєднання змішаного та предметно-мовного інтегрованого навчання у професійній підготовці студентів. «Молодий вчений». 2019. № 4.3 (68.3). С. 19-23.

23. Мороз І. Соціолінгвістика та лексика англійської мови. Київ: Видавництво КНУ, 2022.
24. Опушко Н., Ланова Л. Електронне навчання як інноваційна технологія підготовки майбутніх учителів технологій. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2023. С. 62-70. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2023-69-62-70>
25. Петрова Л.В. Фразеологія англійської мови. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021.
26. Полянкіна С. Ю. Massive Open online courses in ESP teaching: pros & cons. Мова в освітньому просторі немовного вузу: теорія та практика: збірник наукових статей з матеріалів міжнар.-практ. конференції: Вид-во ХДУ, 2014. С. 154-157.
27. Робоча програма навчальної дисципліни «Лексикологія англійської мови». Розробник Баркасі В.В. НУК імені адмірала Макарова, 2025. 18с.
28. Рибкін С.А. Візуалізація та дизайн електронних навчальних матеріалів. Вища освіта сьогодні. 2011. 1. С.72-74.
29. Савчук В.І. Основи лексикології англійської мови. Київ: Видавничий дім «Академія», 2019
30. Самойленко О. М., Бацуровська І. В., Ручинська Н. С., Самойленко О. О. Технологічні характеристики системи управління навчанням. *International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE»*. 2017. № 10 (26). Vol. 3. С. 60-64.
31. Семенчук Л. Лексикографія англійської мови. Рівне, 2021.
32. Слухенська Р. В., Решетілова Н. Б., Глубоченко О. В., Дудко О. Г. Розвиток електронного навчання у вищих навчальних закладах. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. № 67. Т. 2. С. 167-171.

33. Танана С. Іншомовна практична підготовка майбутніх учителів іноземних мов у ЗВО України: Інноваційний аспект. Теоретичні та дидактична філологія. 2023. Випуск 35. С.89-97.

34. Троцко А., Короткова Ю. Застосування інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземних мов: досвід України та Греції. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Том 68, № 6. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2340>

35. Чередниченко Г. Семантика та синонімія в англійській мові. Дніпро: 2020.

36. Шемуда М. Г. Застосування мультимедійних технологій у навчанні іноземних мов. Теоретична і дидактична філологія: зб.наук.пр. Серія «Педагогіка». 2018. С. 182-192.

37. Шишкіна М.П. Вимоги до реалізації засобів та систем електронного навчання в контексті інформаційного суспільства. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/805/1/Statta_KR.pdf

38. Якушева Н.М. Деякі особливості розробки та реалізації дидактичних засад створення засобів електронного навчання. Інформатика та освіта. 2012. № 6. С. 101-103.

39. Яцура К. Г., Фоломєєв М.А., Крижанівська В. І., Жовнір А. О. Тремполець Д. М. Оцінка рівня впровадження електронного навчання в українських ВНЗ шляхом аналізу їх веб-ресурсів: теоретичні аспекти соціологічного аналізу 2017. № 2 (61). С. 45-59.

40. Ящук Х. Дистанційне навчання як процес створення освітньої продукції // Актуальні проблеми автоматизації та управління: Матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та студентів. Луцьк, 2024. URL: http://av.lntu.edu.ua/attachments/article/332/3_Yashchuk.pdf

41. Arkorful V., Abaidoo N. The role of e-learning, advantages and disadvantages of its adoption in higher education. Int. J. Instr. Technol. Distance Learn. 2015. Pp. 29-42.

42. Atkins S., & Rundell M. The Oxford Guide to Practical Lexicography. Oxford University Press, 2020.
43. Barman B., Karthikeyan J. Facilitating ELT through Moodle and Google Classroom. Restaurant Business. 2019. V.118, № 10. P. 506-518.
44. Bárcena E., Read T., Martín-Monje E., Castrillo M. D. Analysing student participation in foreign language MOOCs: a case study. EMOOCs 2014: European MOOCs Stakeholders Summit. P.A.U. Education, S.L., 2014. P. 11-17.
45. Bauer L. Introducing Linguistic Morphology. Cambridge University Press, 2018.
46. Bauer, L. English Word-Formation. Cambridge University Press, 2021.
47. Blended Learning. Christensen Institute. 2020. URL: <https://www.christenseninstitute.org/blended-learning>
48. Boiarska-Khomenko A.V. Adult learning in Ukraine and Bulgaria: comparative aspects. Научен вектор на Балканите. 2018. № 1. С. 24-26.
49. Bovtenko M. A. Subject MOOCs as component of language learning environment. Linguistic and Cultural Studies: Traditions and Innovations: Proceedings of the XVIIth International Conference. 2017. P. 122-128.
50. Bralić A., Divjak B. Use of MOOCs in traditional classroom: blended learning approach. Reaching from the Roots. 9th EDEN Research Workshop Proceedings. Oldenburg: European Distance and e-Learning Network, 2016. P. 34-43. URL: http://www.eden-online.org/wp-content/uploads/2016/10/BRPA-RW9_Bralic_Divjak.pdf
51. Cantabella, M., Martínez-España, R., Ayuso, B., Yáñez, J. A., Muñoz, A. Analysis of student behavior in learning management systems through a Big Data framework. Future Generation Computer Systems. 2019. V. 90. P. 262-272.

52. Cavus, N., Alhih, M. S. Learning management systems use in science education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2014. V. 143. P. 517-520.
53. Chuang I., Ho A. HarvardX and MITx: Four Years of Open Online Courses. Fall 2012 – Summer 2016. Harvard: MIT Office of Digital Learning, 2016. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2889436
54. Clark D. Blended learning. CEO Epic Group plc, 52 Old Steine, Brighton BN1 1NH, 2013.
55. Cruse D. A. Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics. Oxford University Press, 2018.
56. Crystal D. The Stories of English. Penguin, 2020.
57. Fernando C., & Flavell R. Idioms and Idiomaticity. Oxford University Press, 2019.
58. Griffiths R., Mulhern C., Spies R., Chingos M. Adopting MOOCs on campus: a collaborative effort to test MOOCs on campuses of the University System of Maryland. *Online Learning*. 2015. Vol. 19 (2). URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1062937.pdf>
59. Handbook on Facilitating Flexible Learning During Educational Disruption: The Chinese Experience in Maintaining Undisrupted Learning in COVID-19 Outbreak. URL: https://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2020/03/Handbook-on-Facilitating-Flexible-Learning-in-COVID-19-Outbreak-SLIBNU_V2.0_20200324.pdf
60. Handbuch E-Learning. Lehren und Lernen mit digitalen Medien /Arnold P., Kilian L., Thilosen A., Zimmer G. / Bielefeld, 2012.
61. Hsiao-Ching She The impact of multimedia effect on science learning: Evidence from eye movements. *Science Direct*. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131509001596>
62. Jackson H., & Amvela E. Z. Words, Meaning and Vocabulary: An Introduction to Modern English Lexicology. 2nd ed. Bloomsbury, 2021.
63. Jackson, H. Words and Their Meaning. Routledge, 2022.

64. Katherine A. Austin Multimedia learning: Cognitive individual differences and display design techniques predict transfer learning with multimedia____learning modules. *Science Direct*. URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131509001638>
65. Liaw S.S., Huang H.M. Perceived satisfaction, perceived usefulness and interactive learning environments as predictors to self-regulation in e-learning environments. *Computers & Education*. 2013. Vol. 60. № 1. Pp. 14-24
66. Lightbown P. M., Spada N. *How Languages Are Learned*. 4th ed. Oxford: Oxford University Press, 2013.
67. Lyashenko M.S., Frolova N.H. Learning management system as an effective means of e-learning // *World Applied Sciences Journal*. 2013. Vol. 27. № 13 A. Pp. 100-104.
68. Lyons J. *Semantics*. Cambridge University Press, 2018.
69. Mayer R.E. *Multimedia Learning*. New-York: Cambridge University Press, 2009.
70. McCarthy M., & O'Dell F. *English Collocations in Use*. Cambridge University Press, 2020.
71. Moon, R. *Fixed Expressions and Idioms in English*. Oxford University Press, 2020.
72. Moreira Teixeira A., Mota J. A proposal for the methodological design of collaborative language MOOCs. *Language MOOCs: providing learning, transcending boundaries* / ed. by E. Martin-Monje & E. Bárcena. Warsaw -Berlin: De Gruyter Open, 2014. P. 33-47.
73. Moreno R., Mayer R.E. Cognitive principles of multimedia learning: The Role of Modality and Contiguity. *Journal of Educational Psychology*. 1999. Vol. 91. №2. C. 358-368.
74. Morris N. P. How digital technologies, blended learning and MOOCs will impact the future of higher education. *Multiconference on Computer Science and Information Systems* (Lisbon, Portugal, July 15-19, 2014). Lisbon: International Association for the Development of the

Information Society, 2014. P. 401-404. URL:
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED557272.pdf>

75. Motzo A., Proudfoot A. MOOCs for language learning – opportunities and challenges: the case of the Open University Italian beginners' MOOCs. *Beyond the Language Classroom: Researching MOOCs and Other Innovations* / ed. by Q. Kan, S. Bax. Dublin: Research-publishing.net, 2017. P. 85-98.

76. Mousavi S., Low R., Sweller J. Reducing cognitive load by mixing auditory and visual presentation modes. *Journal of Educational Psychology*. 1995. 87. Pp. 319 – 334.

77. Murphy M. L. *Lexical Meaning*. Cambridge University Press, 2021.

78. Omarbekova N.K. Methodological and organizational requirements for e-learning courses in the context of distance learning technologies. *The Science of Person: Humanitarian Researches*. Vol. 14. No. 4. 2020. C.139-148.

79. Pellegrino E., De Santo M., Vitale G. Integrating learning technologies and autonomy: A CLIL course in linguistics. *Procedia. Social and Behavioral Sciences*. 2013. Vol. 106. P. 1514-1522.

80. Plag I. *Word-Formation in English*. Cambridge University Press, 2020.

81. Robert I. V. Didactic-technological paradigms in informatization of education (2018). *SHS Web of Conferences*, 2018. vol. 55. Pp. 03014.

82. Rosenberg M. *Beyond E-Learning: New Approaches to Managing and Delivering Organizational Knowledge*. ASTD International Conference. 2007, June 3. Atlanta. Pp.45-61.

83. Sangrà A., Vlachopoulos D., Cabrera N. Building an inclusive definition of e-learning: An approach to the conceptual framework. *The International review of research in open and distance learning*. 2012. Vol: 13, № 2. URL: <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/1161>.

84. Semenova I. Metodology of teaching mathematics methods designing in the modern educational paradigm: monogr. Yelm, WA, USA : Science Book Publ. House, 2013.
85. Shand K., Farrelly S.G. Using Blended Teaching to Teach Blended Learning: Lessons Learned from Pre-Service Teachers in an Instructional Methods Course. Journal of Online Learning Research. 2017. № 3(1). Pp. 5-30.
86. Staker H., Horn M.B. Classifying K-12 blended learning. [Mountain View]: Innosight Institute, 2012. 22 p. URL: <https://www.christenseninstitute.org/wp-content/uploads/2013/04/Classifying-K-12-blendedlearning.pdf>
87. Talebian S., Mohammadi H. M., Rezvanfar A. Information and communication technology (ICT) in higher education: Advantages, disadvantages, conveniences and limitations of applying e-learning to agricultural students in Iran. Procedia-Soc. Behav. Sci. 2014. Pp. 300-305.
88. Valiathan P. Blended Learning Models. URL: <http://www.purnima-valiathan.com/wp-content/uploads/2015/09/Blended-Learning-Models-2002-ASTD.pdf>
89. UNESCO ICT Competency Framework for Teacher. URL: <http://ru.unesco.kz/unesco-ict-competency-framework-for-teachers-version-3>

ДОДАТОК 1
РОБОЧИЙ ЗОШИТ СТУДЕНТА

Topic 1. The Lexical System of the English Language

Test Questions

1. What is a lexical field?

Answer:

2. What is the difference between paradigmatic and syntagmatic relations?

Answer:

3. How is the lexical system of a language structured?

Answer:

Practical Tasks

1. Construct a lexical field for the concept of "emotions".

Answer:

2. Find examples of synonymous series and distribute them by stylistic levels.

Answer:

3. Determine the types of relations between words in the text.

Answer:

Topic 2. Semasiology (word meaning)

Test Questions

1. What types of lexical meanings exist?

Answer:

2. What are polysemy and homonymy?

Answer:

3. What is the difference between lexical and grammatical meanings?

Answer:

Practical tasks

1. Divide the suggested words by type of meaning (denotative, connotative).

Answer:

2. Give examples of homonyms and explain the differences in context.

Answer:

3. Construct a diagram of the meanings of a polysemantic word.

Answer:

Topic 3. Semantic relationships between words

Test questions

1. What are synonymy and antonymy?

Answer:

2. How are hypernyms and hyponyms related?

Answer:

3. What is the difference between a thematic group and a lexical field?

Answer:

Practical tasks

1. Create a table of synonyms and antonyms for key concepts.

Answer:

2. Analyze the text and identify hypernyms and hyponyms.

Answer:

3. Classify words into thematic groups.

Answer:

Topic 4. Etymology and borrowings

Test questions

1. What sources of borrowings are typical for English?

Answer:

2. What are calques and transliteration loans?

Answer:

3. How to determine the origin of a word?

Answer:

Practical tasks

1. Classify borrowed words by source languages.

Answer:

2. Explain the adaptation path of a borrowed word.

Answer:

3. Give examples of internationalisms.

Answer:

Topic 5. Word formation in English

Test questions

1. Which methods of word formation are the most productive?

Answer:

2. What is conversion, abbreviation?

Answer:

3. How to distinguish affixation from conversion?

Answer:

Practical tasks

1. Conduct a morphemic analysis of words.

Answer:

Topic 6. Lexicography

Test questions

1. What is a dictionary entry?

Answer:

2. What types of dictionaries are there?

Answer:

3. What is the difference between an explanatory dictionary and a translated dictionary?

Answer:

Practical tasks

1. Analyze dictionary entries from different dictionaries.

Answer:

2. Create your own dictionary entry using the template.

Answer:

3. Compare the structure of a mono- and bilingual dictionary.

Answer:

Topic 8. Vocabulary and stylistics

Test questions

1. What is the stylistic coloring of a word?

Answer:

2. What stylistic registers exist?

Answer:

3. How to determine the style of a text based on vocabulary?

Answer:

Practical tasks

1. Classify vocabulary by style (formal, colloquial, neutral).

Answer:

2. Analyze a newspaper text from the point of view of vocabulary.

Answer:

3. Make a table: neutral – colloquial – slang word.

Answer:

Topic 9. Vocabulary and intercultural communication

Test questions

1. What are realia and culturally conditioned vocabulary?

Answer:

2. What are the difficulties of translating realia?

Answer:

3. What is an idiom and how is it interpreted?

Answer:

Practical tasks

1. Translate 10 realia from English into Ukrainian/Russian, preserving the cultural meaning.

Answer:

2. Create a glossary of realia on the chosen topic (food, education, etc.).

Answer:

3. Translate idioms and analyze the cultural context.

Answer:

Topic 10. Practical application of lexical knowledge

Test questions

1. Where and how can knowledge of lexicology be applied?

Answer:

2. What does lexical analysis of a text include?

Answer:

3. How to present the results of the analysis?

Answer:

Practical tasks

1. Perform a lexical-semantic analysis of the text (300–400 words).

Answer:

ДОДАТОК 2

Рекомендовані посилання на відео-лекції до курсу «Лексикологія англійської мови» розділу Moodle «Тематика та плани лекцій з курсу»

Тема 1. Вступ до лексикології. Загальні поняття.

Опис: Короткий вступ у предмет лексикології зі зрозумілими прикладами.

Методичний аспект: формування базового розуміння, стимулювання обговорення.

- <https://www.youtube.com/watch?v=LppcFSF3Iq0>

Тема 2. Словотворення. Морфологія.

Опис: Огляд основних способів словотвору з афіксами.

Методичний аспект: Розвиток навичок створення та розпізнавання нових слів.

Запитання: What types of affixes are there? How do they change the meaning of a word? What difficulties arise during learning?

- <https://www.youtube.com/watch?v=Ya7rLeGhY1M>
<https://www.youtube.com/watch?v=WV7LVZKoVxE>

Тема 3. Семантика: значення, полісемія, омонімія, гіпонімія

Опис: Механізми семантичних змін на основі метафори та метонімії.

Методичний аспект: Розвиток критичного мислення та лінгвістичного аналізу.

Запитання: How is metaphor different from metonymy? How do they affect language? Why is it important to understand semantic change?

Lecture 8: Semantic Relationships Between Words

<https://www.youtube.com/watch?v=WLL3LgrhBQ8>

• Semantics III: Relationships between Words – University-style lecture

<https://www.youtube.com/watch?v=iayMN1AANvc>

- Semantics relations among words (Slideshare)

<https://www.slideshare.net/MagedMikhael/semantic-relations-among-words>

- Lecture: Semantic Classification of the English Lexicon

<https://www.youtube.com/watch?v=Q1NQplPXbJk>

Тема 4. Синоніми, антоніми, гіпероніми, лексичні поля.

Опис: Відмінності між полісемією та омонімією з прикладами.

Методичний аспект: Навички точного розуміння багатозначності.

Запитання: What is the difference between polysemy and homonymy?

What examples do you remember? How does this affect translation?

- Lecture: Semantic Classification of Words (part II)

https://www.youtube.com/watch?v=v3_o_dv7y0I

- Lecture 9: Synonyms – Types, Characteristics, Examples

<https://www.youtube.com/watch?v=t7WEoxehgOE>

- Semantic Fields and Lexical Sets – Educational video

<https://www.youtube.com/watch?v=KkUEHWyXzHs>

Тема 5. Фразеологія: ідіоми, сталі вирази

Опис: Огляд поширених фразових дієслів та ідіом.

Методичний аспект Розширення активного словника, розвиток культурологічної компетенції.

Запитання: Why are phrasal verbs complex? How to teach them better?

How do idioms affect expressiveness?

- Modern English Lexicology – Phraseological Units

<https://www.slideshare.net/sajedurrahman/modern-english-lexicology>

- Idioms and Fixed Expressions – English for Linguistics

<https://www.youtube.com/watch?v=95ZAv8kekqI>

Тема 6. Стилi, лексична норма, варіативність

- Lexical Variations and Registers in English – Linguistics Lecture

<https://www.youtube.com/watch?v=OPQ0E4xZm5s>

- Language Variation – Dialects, Sociolects and Registers

<https://www.youtube.com/watch?v=X7nryfn7J4A>

Тема 7. Семантика і прагматика

- Lecture 6: Semantics and Pragmatics – UC Berkeley

youtube.com/watch?v=51e5HdKEcBE

Тема 8. Запозичення та етимологія

Опис: Історія походження слів із різних мов.

Методичний аспект: Формування культурної компетенції та поглиблене розуміння лексики.

Запитання: : What languages influenced English? How does etymology help us understand meanings? How can we motivate students to study etymology?

- Words in English: Loanwords – Rice University (Prof. S. Kemmer)
ruf.rice.edu/~kemmer/Words/loanwords.html

Тема 9. Англійські діалекти і акценти.

Опис: Порівняння різних акцентів та діалектів з прикладами.

Методичний аспект: Розвиток аудіювання та міжкультурного розуміння.

Запитання: What accents did you hear? How do they affect understanding? How can a teacher work with different accents?

- Lexical and Semantic Change – Historical Linguistics 2
youtube.com/watch?v=PWhXJ8-WGJs

Тема 10. Лексикографія: створення словників.

Опис: Етапи створення словника та особливості лексикографічної роботи.

Методичний аспект Розвиток навичок критичного використання словників.

Запитання: What stages of dictionary creation did you remember? Why is dictionary quality important? How to use dictionaries in teaching?

<https://www.youtube.com/watch?v=ov-Sh8UDnhU>

<https://www.youtube.com/watch?v=3rNICzqAQRU>

ДОДАТОК 3

Розгорнуті плани практичних занять з курсу «Лексикологія англійської мови» із використанням відео

Заняття 1. Введення в лексикологію англійської мови. Introduction to English lexicology

Цілі: Познайомити студентів із предметом та завданнями лексикології.

Ознайомитись із ключовими поняттями курсу

Структура:

1. Коротке вступне слово викладача.
2. Перегляд відео Lexicology: What is it?
https://www.youtube.com/watch?v=LppcFSF3Iq0&list=PLwggqAgH4pQz2sKg3k92REPK_kkJeqAyy&index=3
3. Групове обговорення питань.
4. Індивідуальне завдання: Write a short definition of lexicology in your own words.
6. Рефлексія та обговорення.

Завдання: Відповісти письмово на запитання «Why is it important to study lexicology for an English teacher?»

Заняття 2. Словотвір: префікси та суфікси. Word formation: prefixes and suffixes

Цілі: Вивчити основні способи словотвору англійською мовою. Навчитися розпізнавати та утворювати нові слова

Структура:

1. Введення у тему, огляд морфем
2. Перегляд відео Word Formation - Prefixes and Suffixes
<https://www.youtube.com/watch?v=uc8AgRPyFe8>
3. Робота в парах: складання нових слів за допомогою афіксів.
4. Обговорення типових помилок та проблем.
5. Індивідуальне завдання: Choose examples of words with prefixes and suffixes from educational texts
6. Рефлексія (15 хв)

Завдання: Write 5 words with prefixes and 5 with suffixes, explain the meaning of the affixes.

Заняття 3. Semantics: metaphors and metonymies

Цілі: Зрозуміти особливості метафори та метонімії у лексиці. Розвинути вміння виявляти семантичні перенесення

Структура:

1. Перегляд відео Semantic Change: Metaphor & Metonymy Explained
https://www.youtube.com/watch?v=_YOjyIxDwkw
 2. Обговорення ключових понять
 3. Групове завдання: Give examples of metaphors and metonymies from literature or the media.
 4. Аналіз тексту з використанням метафор та метонімії.
 5. Рефлексія
- Завдання: Write a short essay "How do metaphors affect the perception of text?" (150 words)

Заняття 4. Полісемія та омонімія. Polysemy and homonymy.

Цілі: Виділити відмінності полісемії та омонімії. Навчитися аналізувати багатозначні слова

Структура:

1. Перегляд відео Polysemy and Homonymy Explained
<https://www.youtube.com/watch?v=x83Kc9APtvI>
2. Обговорення та приклади з повсякденного мовлення
3. Робота з вправами на розпізнавання полісемії та омонімії
4. Парна робота: підготувати презентацію з однієї теми
5. Зворотній зв'язок, питання
6. Рефлексія

Завдання: Make a list of 10 words with polysemy and 10 words with homonymy, explain the meaning

Заняття 5. Фразові дієслова та ідіоми. Phrasal verbs and idioms

Цілі: Освоїти популярні фразові дієслова та ідіоми. Зрозуміти їхню роль у живій мові та способах навчання

Структура:

1. Перегляд відео Phrasal Verbs and Idioms
<https://www.youtube.com/watch?v=X1oxcsPrVhA>
 2. Обговорення складнощів засвоєння
 3. Рольова гра з використанням фразових дієслів
 4. Робота з вправами на переклад ідіом
 5. Коротке резюме
 6. Рефлексія
- Завдання: Prepare a mini-lesson on 5 phrasal verbs or idioms

Заняття 6. Синоніми та антоніми. *Synonyms and antonyms*

Цілі: Вивчити типи синонімів та антонімів. Навчитися підбирати лексично точні слова

Структура:

1. Перегляд відео Synonyms and Antonyms

<https://www.youtube.com/watch?v=-mLRoxWM8dI>

2. Обговорення нюансів значень

3. Вправи на підбір синонімів та антонімів

4. Парна робота: підготовка тексту з використанням синонімів та антонімів

5. Обговорення та зворотний зв'язок

6. Рефлексія

Завдання: Write a 100-word text using 10 synonyms and 5 antonyms.

Заняття 7. Етимологія англійських слів. *Etymology of English words*

Цілі: Ознайомитись із походженням слів. Зрозуміти історико-культурні аспекти лексики

Структура:

1. Перегляд відео The History and Etymology of English Words

<https://www.youtube.com/watch?v=cSAW4FSA8Dg>

2. Обговорення впливу інших мов

3. Дослідницька робота: пошук етимології 5 слів

4. Презентація результатів

5. Коротке резюме

6. Рефлексія

Завдання: Prepare a presentation on the etymology of selected words

Заняття 8. Англійські діалекти та акценти. *English dialects and accents*

Цілі: Ознайомитись із основними англійськими діалектами. Розвинути навички аудіювання та розуміння

Структура:

1. Перегляд відео English Accents and Dialects

<https://www.youtube.com/watch?v=nDdRHWHzwR4>

2. Аналіз аудіоприкладів

<https://www.youtube.com/watch?v=X627czLUsgY>

3. Робота у групах: складання списку відмітних ознак акцентів

4. Дискусія: How do accents affect communication?

5. Обговорення методик викладання з акцентом на різноманітність

6. Рефлексія

Завдання: Write an essay “The Impact of Dialects on Learning English” (150 words)

Заняття 9. Лексикографія: створення словників. Lexicography: creating dictionaries

Цілі: Вивчити процес створення словників. Навчитися критично використовувати словники у навчанні

Структура:

1. Перегляд відео How Dictionaries are Made
<https://www.youtube.com/watch?v=uLgn3geod9Q>
2. Обговорення етапів створення словникової статті.
3. Практичне завдання: аналіз різних словникових статей
4. Групова робота: створення міні-словника термінів
5. Обговорення
6. Рефлексія

Завдання: Compose a dictionary entry for 5 lexical terms

Заняття 10. Контекстуальне значення слова. Contextual meaning of the word

Цілі: Розвинути вміння вгадувати значення слова за контекстом

Структура:

1. Перегляд відео Context Clues
<https://www.youtube.com/watch?v=CyK01USxdg0>
2. Обговорення видів контексту
3. Вправи щодо вгадування значень
4. Аналіз автентичних текстів
5. Підсумки та поради
6. Рефлексія

Завдання: Complete exercises with contextual clues from the textbook

Заняття 11. Запозичення англійською мовою. Borrowings in English

Цілі: Зрозуміти вплив мовних контактів. Вивчити приклади запозичень

Структура:

1. Перегляд відео Loanwords in English
<https://www.youtube.com/watch?v=TFpzps-DCb0>
2. Обговорення джерел запозичень
<https://www.youtube.com/shorts/Y0xgD7BMGfM>
3. Дослідження: підбір слів із різних мов
4. Групова презентація
5. Коротке резюме

6. Рефлексія

Завдання: Make a list of borrowings, indicating the source and meaning

Заняття 12. Лексичні групи та тематичні поля. Lexical groups and thematic fields

Цілі: Навчитися класифікувати слова за тематичними групами

Структура:

1. Перегляд відео Semantic Fields

<https://www.youtube.com/watch?v=27z8XeYCrWo>

2. Обговорення понять

3. Практична робота: складання тематичних полів

4. Застосування тематичних полів у викладанні англійської мови

5. Обговорення

6. Рефлексія

Завдання: Compose a thematic field on the chosen topic with 15 words.

Заняття 13. Мовні варваризми та неологізми. Linguistic barbarisms and neologisms

Цілі: Познайомитись із сучасними новими словами. Зрозуміти процеси їх появи та адаптації

Структура:

1. Перегляд відео Neologisms and Loanwords

<https://www.youtube.com/watch?v=gh1zEOgjS4g>

2. Обговорення причин появи нових слів

3. Робота з прикладами сучасних неологізмів

https://www.youtube.com/watch?v=5d9P4KzS3_k

4. Групова дискусія: The influence of neologisms on language

5. Підсумки

6. Рефлексія

Завдання: Make a list of 10 neologisms with explanations

Заняття 14. Структура слова: морфеми. Word structure: morphemes

Цілі: Поглибити знання про морфеми/ Навчитися аналізувати слово за складом

Структура:

1. Перегляд відео Word Structure and Morphology

<https://www.youtube.com/watch?v=9bKSuI4Aq3I>

2. Обговорення морфем

3. Практичні завдання на розбір слів

4. Робота в парах: складання нових слів

5. Обговорення результатів

6. Рефлексія

Завдання: Analyze 10 words with morphemes and explain the meaning

Заняття 15. Застарілі та архаїчні слова. Obsolete and archaic words

Цілі: Pozнайти і з застарілою лексикою. Зрозуміти причини архаїзації слів

Структура:

1. Перегляд відео Old English and Archaic Words

<https://www.youtube.com/shorts/Yx4gJ4FvO-A>

2. Обговорення прикладів архаїзмів

<https://www.youtube.com/shorts/h4RHJ7EMq1k>

3. Аналіз текстів з архаїзмами (20 хв)

4. Дискусія про роль застарілих слів у сучасній англійській мові

5. Підсумки

6. Рефлексія

Завдання: Write an essay “Why do some words get old?” (150 words)

ДОДАТОК 4

Форум: шаблони постів для студентів

Шаблон 1. Вступний пост на тему обговорення.

Subject: [Тема форуму] — ваша думка
Message:
Hello everyone!
I would like to share my thoughts on the topic “[назва теми]”.
In my opinion, [ваша обгунтована точка зору].
For example, [приведіть приклад або дайте посилання].
What do you think? Please, share your ideas!

Шаблон 2. Відповідь на повідомлення однокурсника

Subject: Re: [Тема форуму] — Відповідь на ваше повідомлення
Message:
Thank you for your insightful post, [ім'я]!
I agree/disagree because [причина].
Additionally, [ваші доповнення, приклади або посилання].
Looking forward to your reply!

Шаблон 3. Питання для обговорення

Subject: Question about [тема]
Message:
I have a question regarding [конкретний аспект теми].
Could someone explain [конкретне питання]?
I found this source: [ссылка], but would like to hear your opinions!

ДОДАТОК 5

1. Quiz on lexicology of the english language (questions, model answers, feedback, and examples)

Topic “Lexical System” Semasiology

№	Question	Model Answers	Feedback	Example
1	Name two types of lexical meanings	Denotative; Connotative	Denotative: direct dictionary meaning Connotative: emotional or associative meaning	<i>Denotative:</i> “snake” = a reptile <i>Connotative:</i> “snake” = deceit, danger

Topic “Semantic Relations”

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
2	Which statement about synonymy and antonymy is true?	A) Synonyms have similar meanings; antonyms have opposite meanings. B) Synonyms have opposite meanings; antonyms have similar meanings. C) Synonyms and antonyms are unrelated.	A) Synonyms have similar meanings; antonyms have opposite meanings	A) Correct! Synonyms share similar meanings; antonyms are opposites. B) Incorrect. Definitions reversed. C) Incorrect. They are related semantic relations.	<i>Synonyms:</i> big – large <i>Antonyms:</i> hot – cold

Topic “Polysemy and Homonymy”

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
3	What is polysemy?	A) One word having multiple related meanings B) Two words sounding the same but different meanings C) A word borrowed from	A) One word having multiple related meanings	A) Correct! Polysemy = one word, many related meanings. B) Incorrect, that is homonymy. C) Incorrect, this is borrowing.	<i>Polysemy:</i> “head” – body part / leader / top of something

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
		another language			

Topic “Word-Formation” Phraseology

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
4	What is an idiom?	A) Phrase whose meaning can be deduced literally B) Phrase with figurative meaning C) Simple sentence	B) Phrase with figurative meaning	B) Correct! Idioms have non-literal meanings. A) Incorrect, literal phrase. C) Incorrect, sentence complexity irrelevant.	“Break the ice” – start a conversation

Topic “Stylistics and Lexical Norms”

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
5	What is stylistic synonymy?	A) Words meaning the same, same stylistic level B) Words differing in meaning but similar sounding C) Borrowed words	A) Words meaning the same, same stylistic level	A) Correct! Stylistic synonyms share meaning and style. B) Incorrect, that is homophones. C) Incorrect, that is borrowing.	“Big” – “large” (neutral style)

Topic “Terminology and Lexical Variation”

№	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
6	What is a term?	A) Word only in informal speech B) Word used in a specific field or profession C) Word with unrelated meanings	B) Word used in a specific field or profession	B) Correct! Terms have precise, specialized meanings. A) Incorrect, slang. C) Incorrect, polysemy/homonymy.	“Photosynthesis” in biology

Topic “Phraseological Units”

No	Question	Options	Correct Answer	Feedback	Example
7	Which is a phraseological unit?	A) "Break the ice" (start conversation) B) "Read the book" (literal) C) "Write a letter" (literal)	A) "Break the ice" (start conversation)	A) Correct! Phraseological units are idiomatic expressions. B) & C) Literal phrases.	"Break the ice" – informal phrase

2. FINAL TEST: ENGLISH LEXICOLOGY

Instructions:

- Please answer all questions.
- Read each question carefully before answering.
- This test assesses your understanding of key lexicological concepts studied during the course.
- Time allotted: 90 minutes.
- Good luck!

Section 1. Multiple Choice (Choose the best answer)

- What is the main difference between polysemy and homonymy?
 - Polysemy involves unrelated meanings; homonymy involves related meanings.
 - Polysemy involves related meanings; homonymy involves unrelated meanings.
 - Both mean the same thing.
 - Homonymy occurs only with verbs.

Model answer: b

Comment: Polysemy refers to a single word with several related meanings; homonymy refers to words that share form but have unrelated meanings.

- Which suffix typically forms agent nouns in English?
 - ness
 - ment
 - er
 - ly

Model answer: c

Comment: The suffix -er often forms nouns denoting agents (e.g., teacher, painter).

- The phrase "kick the bucket" is an example of:
 - A collocation
 - An idiom
 - A compound word
 - A phrasal verb

Model answer: b

Comment: It is an idiomatic expression meaning “to die”.

Section 2. True or False

4. A semantic field is a group of words related by meaning.
True / False

Model answer: True

5. Collocations are random combinations of words without restrictions.
True / False

Model answer: False

Comment: Collocations are habitual word combinations governed by conventions.

Section 3. Short Answer

6. Define the term “lexical semantics”.

Model answer:

Lexical semantics is the study of the meanings of words and the relationships between them.

7. Give two examples of polysemous words and briefly explain their different meanings.

Model answer:

- “Light” — can mean “not heavy” or “illumination”.
- “Run” — can mean “to move swiftly on foot” or “to manage/operate”.

Section 4. Analysis

8. Analyze the semantic differences between the adjectives “**strong**” and “**powerful**”.
Provide examples of collocations that illustrate these differences.

Model answer:

“Strong” often refers to physical strength or intensity (strong coffee, strong wind), while “powerful” implies influence or control (powerful leader, powerful argument). Collocations show these semantic nuances.

9. Translate the idiomatic expression “**spill the beans**” into Russian (or your native language) and explain possible difficulties in translating idioms.

Model answer:

Possible translation: “выдать секрет”. Idioms are culture-specific, making literal translation difficult; translators often use equivalent expressions that carry the same meaning.

Section 5. Essay (150–200 words)

10. Discuss how context helps in interpreting the meaning of polysemous words, providing at least two examples from the course.

Expected points:

- Explanation of polysemy and role of context.
- Examples like “light” and “run”.
- How context clarifies meaning and prevents misunderstanding.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО ТЕСТУ

Розділ	Кількість завдань	Максимальні бали	Критерії оцінювання
1. Multiple Choice	3	3 (по 1 балу за кожну правильну відповідь)	1 бал – за кожну правильну відповідь; 0 – за неправильну відповідь
2. True or False	2	2 (по 1 балу)	1 бал – за кожну правильну відповідь; 0 – за неправильну відповідь
3. Short Answer	2	4 (по 2 бала)	2 бали – розгорнута відповідь з правильним змістом, 1 – частково, 0 – відповідь неправильна/відсутня
4. Analysis	2	8 (по 4 бала)	4 бали – повне та коректне розкриття теми з прикладами, 2–3 — часткове розкриття, 0–1 – тема не розкрита/відповідь відсутня
5. Essay	1	10	10 – повнота, логіка, грамотність, відповідність темі, 7–9 – гарні відповіді з незначними недоглядами, 4–6 – частково розкрита тема, 0–3 – слабка відповідь/не відповідає темі

SUMMARY

The qualification work aimed to study the methodology for creating professionally oriented electronic courses in English and to develop the basics of their design using the example of the theoretical course "Lexicology of the English Language".

Based on the study of theoretical research on the problem of electronic learning, it was established that electronic learning has significant educational potential. The effectiveness and efficiency of educational activities in the electronic environment largely depends on the correct design of the electronic course, which includes the teacher's planning of the stages of work and implementation of them, the use of the reverse design method, the selection of assessment measures taking into account the planned results and the features of the educational interaction of the teacher and students in the classroom and in the electronic environment, and the creation of a pedagogical scenario.

The typological characteristics of the Moodle platform were determined.

The use of the Moodle learning organization system in the educational process has the following functional capabilities: 1) storing an unlimited amount of authentic information in digital form; 2) redistribution of classroom and extracurricular time within the course; creating modular learning, where each module is a complete block of information; using various forms of control; 3) increasing students' interest and motivation to learn foreign languages through various, different from traditional, educational materials; creating individual sets of educational and training materials; 4) the possibility of interactive interaction between the teacher and students, and students among themselves (forums, chats, etc.).

The use of the Moodle in teaching a foreign language helps to form in students the ability to independently plan and organize, evaluate and correct their educational activities, focusing on the final result. This form of work allows for student autonomy, which makes it more viable in a competitive educational environment. Students learn how to make decisions and be

responsible for them, develop skills and abilities to work in the information, independently search, select and analyze information, present the result using modern technologies, that is, the necessary language and socio-cultural competencies are formed. Moreover, thanks to the development of student autonomy in the learning process, students will be able to take responsibility for making decisions in professional activities, transfer knowledge and experience to new professional situations, adequately assess their professional capabilities and, if necessary, independently fill gaps in knowledge and experience. Moodle allows for training at an individual pace; provides freedom and flexibility, i.e. the student can independently plan the time, place and duration of classes; ensures accessibility, mobility, technologicality and creativity.

The general didactic principles of designing electronic courses are described.

It is determined that an electronic training course is a set of didactic tools containing a systematic presentation of educational information in a certain subject area, which is a key didactic and organizational and methodological tool of distance learning, around which the pedagogical system is formed.

An electronic training course must comply with the following didactic principles.

1) Educational information transmitted using an electronic training course must be scientifically reliable, correspond to the current state of science and technology.

2) Educational information must be developed taking into account such principles of didactics as systematicity, consistency, clarity, awareness, connection with practice.

3) The electronic training course must use a problem-based presentation of the material, and the optimal ratio between scientificity and accessibility must be observed.

4) In accordance with the requirements of the principle of scientificity, all facts presented in the electronic training course must be reliable and familiarize students with the methods of scientific knowledge.

5) The electronic training course must present the system of knowledge from the training course, provide a critical understanding of the material, and provide valuable ideas about fundamental scientific concepts.

6) The electronic training course must balance theoretical and practical material, showing how the acquired knowledge can be used in practice.

7) The presentation and organization of the methodological material of the electronic training course must be personally oriented.

8) The electronic training course, from the point of view of organizing educational activities, must be aimed at the communicativeness of students.

The design of the electronic course is based on the principles of digital didactics: the principles of dominance of the learning process, the principle of personalization, the principle of expediency, the principle of flexibility, the principle of success in learning, the principle of collaboration and interactivity, the principle of practice-orientedness, the principle of increasing complexity, the principle of fullness of the digital educational environment, the principle of clarity and the principle of integrated assessment.

There were determined the parameters of the effectiveness of the electronic course. A distinctive feature of an effective electronic resource is its interactivity, which is understood as the interaction of the student with the content, the teacher and other students, the result of which is: 1) independent construction of knowledge based on understanding and interpretation of the educational material, based on students' professional experience; 2) creation of a virtual student community, which is a social context for verifying new knowledge; 3) multi-channel and prompt feedback as a factor in supporting sustainable learning motivation in asynchronous and synchronous forms of learning; 4) creating psychological comfort in conditions of physical separation of participants in the educational process; 5) improvement of network communication skills as an element of the "information culture of the individual", which is formed in the process of virtualization of professional communication.

The goals and objectives of designing an electronic course are determined using the example of the educational course “Lexicology of the English Language”.

The designed electronic course “Lexicology of the English Language” can be used in the implementation of blended and distance learning.

The teacher organizes the distance learning process based on the general didactic and methodological principles of teaching foreign languages, the requirements dictated by the psychological characteristics of the perception of information in the electronic environment and the opportunities provided by software tools.

The design of a professionally oriented electronic course within the framework of blended learning is based on the so-called reverse design, in which, firstly, the learning outcomes in the discipline are designed: what students will know, be able to do and the competencies that they will possess after mastering the electronic course; secondly, assessment measures are developed that allow determining the achievement of the tasks set. And thirdly, the distribution of educational interaction between classroom work and independent work in the electronic environment is designed; a so-called pedagogical scenario is created, which determines the types of educational activities and tasks that make the transition from one environment to another, the systematic replacement of classroom forms of work with interaction in the electronic environment, and ways to ensure the communicativeness and interactivity of the educational process in the electronic environment.

The design of the electronic course, the setting of its goals and objectives assume that the formulated educational goal should contain: the learning outcome (what needs to be learned); the conditions under which this outcome can be achieved (why it needs to be studied and performed); a criterion reflecting the level of achievement of the desired result.

The structure and methodology for creating the professionally oriented electronic course "Lexicology of the English Language" are described.

During the course design, it was taken into account that it has a certain structure, which consists of a set of mandatory blocks: organizational and information block (information content system of the resource), communicative (interactive teaching system), control (assessment and testing mechanism) and "feedback" system.

The electronic course "Lexicology of the English Language" ensures the continuity and completeness of the didactic cycle of the educational process of the electronic learning environment and contains theoretical, practical and control materials necessary for students to study this academic discipline in accordance with the curriculum.

The organizational and informational block of the course is an independent electronic product of organizational, methodological and advisory purpose, which facilitates navigation throughout the course. This block includes the following educational information: 1) an introduction with a brief description of the course; 2) a curriculum that establishes a list of topics and the amount of study time allocated for their study; 3) requirements for the level of competence at the end of the course, the rating plan of the discipline and assessment criteria; 4) the student workbook; 5) instructions for studying the course and organizing independent work of students; 6) reference materials with technical information containing tips on using the navigation system of the course and its modules.

The informational block includes specially selected and specially organized text resources. These are, first of all, hyperlinks to web pages and other files on the Internet.

The information resources of the course also include thematic folders, which represent catalogs and subdirectories from files in the discipline "Lexicology of the English Language". Information in files, folders and web pages includes hypertexts and videos. When organizing work with text materials, great attention is paid to the presence of non-verbal components in the composition of information sources. The didactic organization of hypertexts

containing professionally oriented information is able to arouse professional interest and provide a cognitive effect of learning.

The information block of the course also includes electronic dictionaries: the main glossary of the course and links to dictionaries, autonomously located on various servers. The teacher's task is to involve students in computer dictionaries to form learning skills so that they can fully use their reliable search capabilities.

In the communicative block, the tasks of pedagogical communication of the student with the teacher and other students are solved. The communication process is carried out on the basis of active learning methods, which include a high level of involvement and interaction of students with each other; a high level of motivation, the use of game methods, the method of projects, discussions, oral and written presentations, etc. Such communication is implemented using a certain set of tools (synchronous and asynchronous).

The communicative block of the EC includes: the “Glossary” section, the lecture section, the practical exercises section, the tasks section for independent work, a multimedia guide, and educational projects.

Glossary is a dictionary of terms and concepts used in the course. The “Glossary” tool is included in each thematic section of the course. The compilation of thematic dictionaries is a collective product of the students' own activities. Students are provided with instructions on keeping records in the glossary.

The topics and lecture plans for the course “Lexicology of the English Language” make it possible to structure the material in blocks. This section is formed by educational and methodological materials on key aspects of the chapter's issues in the form of authentic texts, audio/video and hyperlinks to external resources in open access, problem tasks for self-testing, and an applied aspect.

The section "Tasks for practical classes" contains detailed plans for practical classes using ICT.

The section "Independent work" includes interactive tasks using ICT, which include instructions for their implementation.

The section "Multimedia guide" includes information on improving communication and presentation skills.

The section "Learning projects" contains an example of organizing the project work within the framework of an electronic course using the example of the project "Euphemization of Poverty in Contemporary English-language Media".

The EC block "Feedback Tools" includes the following sections: "Feedback"; "Forum"; "Survey"; "Consulting, organization and discussion of joint work".

Practical design experience shows that when using the Moodle educational platform, the interaction of students and their access to the products of the activities of all course participants is of particular importance. This feature greatly affects the activities of participants in the educational process, gives students a basis for comparison and in-depth analysis. At the same time, both the subject itself is taught, and the social skills of working in a group, critical perception and evaluation of educational material, informal immersion in the learning process are acquired. Access to the results of the educational activities of all course participants is carried out on the basis of the "Feedback" tool, designed to work with any structured records. With its help, mutual evaluation of students' work is implemented according to specified criteria.

Cross-assessment of completed tasks allows students to introduce elements of immediacy and openness into the course work. It will provide feedback from other course participants and will help students become aware of their own resources for foreign language activities, which will help increase students' internal motivation and the quality of learning.

The content of the control block is presented by test materials. These include the following elements: current tests from course sections aimed at testing knowledge of certain course topics; a final test with tasks on all course topics.

Properly planned and linked to the course outcomes, assessment measures will allow achieving several outcomes, while students will clearly understand how students should demonstrate their progress during assessment and what competencies they will master at the final stage of training.

The Moodle system tools used to develop the course "Lexicology of the English Language" implement the communicative, educational and administrative goals of the course. The main advantages of the developed course include students' access to a large number of information materials, interactivity of learning, self-control of educational activities, the ability to establish an individual educational trajectory for the student. The use of this system will allow achieving the planned learning outcomes and mastering the competencies specified in the educational program for bachelors.